NOVEMBER

ERDÉSZETI LAPOK

LXXV. ÉVF. | AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE | 11. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Megindították 1862-ben WAGNER KÁROLY és DIVALD ADOLF

Felelős szerkesztő
BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.
Előfizetési dij 1936. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet
A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt dijért közöltetnek.
(Telefon: 1-237-22.)

Krónika.

1. *A gazdatiszti nyugdíjtörvény.*

A földmívelésügyi miniszter úr október hó első napjaiban küldte meg az egyesületnek a Gazdatiszti Nyugdíjintézet létesítésére vonatkozó törvénytervezetet hozzászólás végett.

Az igazgatóválasztmány október hó 9-én tartott ülésén részletesen foglalkozott a tervezettel s erre vonatkozó észrevételeit írásban, de az október hó 12-én tartott értekezleten szóbelileg is a miniszter úr elé juttatta, megfelelő indokolás kíséretében.

Amikor itt a javaslatot méltatni kívánjuk, *az első szavunk az őszinte elismerés és köszönet hangja az egész kormányzat, de különösen a földmívelésügyi miniszter úr iránt azért, hogy ezt a régóta vajudó kérdést most már a megoldás stádiumába juttatta.*

A magyar értelmiségnek arról az osztályáról van itt szó, amelyik közvetlenül foglalkozik a magyar földdel s amelyiknek a munkája, hozzáértése, odaadása agrárországunk gazdasági helyzete és jövendője szempontjából talán a legfontosabb.

A bizonytalan jövendő rémét van hivatva ez a törvény kiküszöbölni ennek az értelmiségi osztálynak a gondolatvilágából, hogy ne bénítsa meg a munkabírást, a munkakészséget náluk a maguk és családjuk jövendőjéért való állandó és indokolt aggódás, ami a multak tanusága szerint már igen sok esetben nem volt alaptalan.

Kétségtelen, hogy a megállapított, illetőleg tervezett nyugdíj összege nem fedi azokat a vérmes reményeket, amelyeket egyesek a nyugdíjra vonatkozólag táplálnak.

Aki azonban számol azzal, hogy egy kezdő intézményről van szó, amely így is elég számottevő terhet ró a munkaadóra és alkalmazottra egyaránt, az csak megnyugvással veheti tudomásul, hogy az intézményt a szolgáltatásokkal nem terhelték meg olyan mértékig, amely terhelés annak fizetőképességét vagy fennmaradását kockáztatná.

Az egész törvénytervezet közreadása túlzottan terhelné a lap kiállítási költségeit, de ezenkívül számolnunk kell azzal is, hogy a bizottsági és törvényhozási tárgyalások során a tervezet még számottevő változást fog szenvedni, azért itt csak főbb intézkedéseiben kívánjuk a tervezetet ismertetni s egyúttal rátérünk azokra az észrevételekre és kívánságokra is, amelyeket a törvényre vonatkozólag az egyesület a földmívelésügyi miniszter úr elé terjesztett.

Általános kifogás volt a törvénytervezet ellen az, hogy annak szövegezése sokhelyütt bonyolult, homályos és többféle értelmezésre adhat alapot, ami sem a végrehajtás, sem pedig az érdekeltek megnyugtatása szempontjából nem kívánatos.

Ugyancsak hiányolnunk kell azt is, hogy azokat a számítási táblázatokat, amelyekre a törvény több helyen utal, nem küldték meg a tervezettel együtt s így több esetben nem volt és ma sincs módunkban számolni azokkal az anyagi terhekkel, amelyeket a törvény egyes intézkedéseinek alkalmazása akár a munkaadóra, akár az alkalmazottra ró.

Ugyancsak mint általános kívánságot szegezte le egyesületünk azt a kérését is, hogy a nyugdíj-pénztárnál szükségszerűleg alkalmazandó személyzet javadalmazása ne ha-

ladja meg a megfelelő állásban alkalmazott állami tisztviselők javadalmazását, nyugdíjigényük pedig azt a nyugdíjjogosultságot, amit a törvénytervezet az intézménybe tagként belépő gazdasági alkalmazottak részére biztosít.

Ennek a kívánságnak a célja az, hogy az intézet ne legyen olyan túlzott javadalmazásokkal megterhelve, amelyek esetleg annak fizetőképességét vagy fennmaradását veszélyeztetnék.

A tervezet a biztosítás ellátására az Országos Gazdasági Munkáspénztárt jelöli ki, amelynek címét ennek megfelelően az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet-re változtatja.

A tervezet értelmében öregség, rokkantság és halál esetére szóló biztosítási kötelezettség alá esik minden olyan az 1900. évi XXVII. t.-c. 1. §. alapján gazdatisztnek minősíthető alkalmazott, aki a törvény hatálybalépése idején 60-ik életévét még nem töltötte be, nem élvez a törvény alapján öregségi nyugdíjat, akire az állami nyugdíj-szabályzat nem terjed ki, de csak abban az esetben, ha e törvény hatálybalépésekor a munkaadóval kötött szerződés alapján nem követelhet nyugdíjat, vagy nem szerzett arra váromány t.

Kikapcsolja végül a tervezet a biztosításból azokat, akik a gazdatiszti foglalkozást csak mellékfoglalkozás gyanánt űzik.

Az egyesület — utalással e tárgyban már a mult évben tett fölterjesztésére — ezúttal is kérte, hogy a kötelező nyugdíj-biztosítás az erdőtisztekre, de ezenkívül az erdő- vagy mezőgazdaság keretében tiszti-teendők ellátására alkalmazott egyéb képesítésű egyénekre is kiterjesztessék.

Kérte az egyesület, hogy ennek úgy a törvény, mint a létesítendő intézmény címében s az egyes rendelkezésekben is adjanak határozott kifejezést.

Mert igaz ugyan, hogy az 1900. évi XXVII. t.-c. 1. §-a az eddigi gyakorlat és az igazságügyminisztérium értelmezése szerint az erdőtisztekre és egyéb alkalmazottakra is kiterjed és vonatkozik, mégis megnyugtatóbbnak látnók azt, ha ez a körülmény magában a törvényben már szószerint is kifejezésre jutna.

A várományt a szerzett információ szerint úgy értelmezik, hogy várományos az a tényleges szolgálatban álló tisztviselő, aki már betöltötte azt a minimális szolgálati időt, amennyinek az alapján — kötött szerződése vagy érvényben lévő nyugdíjszabályzata értelmében — már nyugdíjra jogosult.

Azok részére, akik ezt az időt még nem töltötték ki s így az új biztosító intézmény keretébe kötelesek átlépni, biztosítja a törvény azt a jogot, hogy a nyugdíjra a törvény életbelépéséig befizetett hozzájárulásokat 4%os kamatos kamataikkal együtt a munkaadótól visszakövetelhessék.

A biztosítási kötelezettség alá eső alkalmazott bejelentésére a törvénytervezet a munkaadót kötelezi s a bejelentési határidőt a törvény hatálybalépésétől, illetőleg a szolgálatbalépéstől számított 8 napban állapítja meg.

Egyesületünk kérte az első határidőnek 30 napra, a másodiknak 15 napra leendő meghosszabbítását, valamint azt is, hogy a bejelentésre az alkalmazottat (munkavállalót) is kötelezzék.

Nem lehet ugyanis tisztán a munkaadó kötelességérzetétől függővé tenni azt, hogy az alkalmazott az ő törvényes jogaihoz hozzájuthasson.

Igaz ugyan, hogy a büntető-rendelkezések ebből a szempontból meglehetős szigorúak a tervezetben és ilyen kötelességmulasztás esetén az alkalmazottnak fennmarad a bírói úton való követelési joga.

Mindezeket a kellemetlenségeket azonban el lehet kerülni akkor, ha a bejelentésre az alkalmazottat is kötelezik, aki saját jól felfogott érdekében törődni fog azzal, hogy a bejelentés idejében megtörténjék.

A biztosítási kötelezettség alá tartozó alkalmazottakat a törvény hét biztosítási osztályba sorozza, amelyek beosztása a következő:

I. 1500 pengőt meg nem haladó,
II. 1500—2100 pengőig,
III. 2100—2700 pengőig,
IV. 2700—3300 pengőig,
V. 3300 -3900 pengőig,

VI. 3900—4500 pengőig terjedő,
VII. 4500 pengőt meghaladó javadalmazással.

A javadalmazásba be kell számítani a természetbeni járandóságokat is és pedig tőzsdén jegyzett termékeket a tőzsdei középárfolyamon, egyéb járandóságokat pedig a munkaadó és alkalmazott által együttesen megállapított értékkel, amely érték-megállapítástól a biztosító intézet el is térhet, ha a becslés a szokásossal szemben feltűnő különbséget mutat.

Egyébként a tervezet felhatalmazza a földmívelésügyi minisztert arra, hogy az átszámítás módozatait külön rendelettel is szabályozhassa.

Egyesületünk azt a kérését terjesztette elő, hogy a járandóságba ne számítsanak be olyan szolgáltatásokat, amelyek a szolgálat ellátása érdekében feltétlenül szükségesek, de az alkalmazott részére tényleges jövedelmet nem jelentenek (pl. szolgálati fogat, vagy az iroda fűtésére, világítására szolgáló anyagok stb.), nehogy a 12%-ban megállapított és felerészben az alkalmazott által viselendő díjak a rendszerint nem túlmagas készpénzjárandóságot az ilyen szolgáltatások után is terheljék.

Kérte egyesületünk ezenkívül azt is, hogy a helyi viszonyok megfelelő figyelembevételével törvényes intézkedés vagy rendelet szabályozza időről-időre megfelelő körzeti beosztással azt, hogy a különféle természetbeni járandóságokat (gabona- és földilletmény, legeltetési jog, állattartás, természetbeni lakás stb.) milyen értékkel kell a javadalmazásba beszámítani.

A legáldatlanabb állapotnak minősítené egyesületünk azt, ha ezeknek az illetményeknek az értékelése szempontjából az alkalmazott és munkaadó között viták merülhetnének fel, ami mindig lehetetlen helyzetet teremtene és igen könnyen vezethetne a szolgálati viszony egyébként indokolatlan felbontására.

A biztosítási díjat az első osztályban félévenként 72.— (évi 144.—) pengőben állapítja meg, ami a többi osztályokban osztályonkint és félévenkint 36 pengővel (évi 72.— pengővel emelkedik).

A legmagasabb biztosítási osztályban tehát a díj félévenként 288 pengő (évi 576 pengő), amit a naptári félév első napjában a munkaadó köteles befizetni, azonban annak felét az alkalmazott javadalmazásából levonni jogosult.

Egyesületünk kérte azt, hogy az esedékesség évében az alkalmazottól le nem vont nyugdíjjárulékot a munkaadó később ne követelhesse.

Enélkül a kikötés nélkül ugyanis megtörténhetnék az, hogy a munkaadó az esetleg éveken át le nem vont nyugdíjjárulékot követelné az alkalmazottól, ami hosszabb idő esetén annak anyagi tönkretételét jelenthetné.

A törvény módot nyujt az önkéntes biztosításra is és pedig egyrészt oly módon, hogy az alkalmazását elvesztő biztosított a díjak további fizetésével a nyugdíj-jogosultságot továbbra is biztosíthatja, másrészt magasabb biztosítási osztályt is választhat, ha a befizetett díjakat sajátjából kiegészíti. Végül a törvény hatálybalépésétől számított 3 éven belül megszerezheti a törvény életbelépéséig szolgálatban töltött idejére vonatkozó nyugdíjjogosultságot is.

Az önkéntes tovább-biztosítást a tervezet csak azok részére kívánta biztosítani, akik már legalább 10 félév óta tagjai az intézetnek, amivel szemben egyesületünk kérte, hogy a tovább-biztosítás joga ettől az időtől ne tétessék függővé.

Hiszen bármikor előfordulhat az, hogy a biztosított rajta kívül álló okból (pl. tulajdonosváltozás, a birtok bérbeadása stb.) esik el a szolgálat lehetőségétől, nem lehet tehát ezért tőle az önkéntes biztosítás jogát elvonni.

Szabályozza a törvénytervezet az 1928. évi XL. t.-c. által szervezett kötelező biztosítás keretébe tartozó gazdatisztek átvételét s egyúttal lehetőséget nyujt arra is, hogy a kötelező biztosításba átvehessen az intézet olyan gazdatisztet is, aki a nyugdíjra már váromány szerzett.

Ezt az utolsó intézkedést azonban a gazdatiszt és munkaadó együttes hozzájárulásától teszi függővé.

Egyesületünk kérte, hogy ez a jog a tiszt részére a munkaadó hozzájárulása nélkül is nyitvatartassék.

Az ilyen nyugdíjátvételeknél ugyanis az előző biztosításokért fizetendő járulék előreláthatólag jelentékeny összegre fog rúgni.

Megtörténhetik már most az, hogy éppen az anyagilag túlterhelt, adósságokkal küzdő, esetleg az anyagi romlás szélén álló birtokos, nem vállalja sem ennek a járuléknak, sem a biztosítási díjaknak a fizetését.

Pedig éppen ezek az alkalmaztatási helyek azok, amelyeknél a tiszt nyugdíja vagy egyáltalán nincs, vagy pedig csak igen kis mértékig van anyagilag is biztosítva.

Nem lehet tehát az ilyen helyen alkalmazott tisztet a teljes bizonytalanságban hagyni és a többieket megillető jogtól elütni azért, mert a birtokos a nyugdíjbiztosítással járó terheket vállalni nem hajlandó.

A nyugdíjfizetés (járadékszerű szolgáltatás) előfeltétele 20 félévi tagság, tekintet nélkül arra, hogy időközben volt-e megszakítás vagy nem.

A szolgálatból kilépett és később esetleg évek mulva újból szolgálatba álló gazdatisztet tehát megilleti a nyugdíjjogosultság az esetben is, ha az alatt az idő alatt, amíg nem volt szolgálatban, a nyugdíjjárulékot nem fizette is be, de összesen legalább 20 féléven át lerótta a biztosítási díjat.

Az öregségi nyugdíj fizetését ezenkívül a 65 éves életkor eléréséhez, a rokkantsági nyugdíjat pedig a rokkanttá váláshoz köti a tervezet s ebből a szempontból azt tekinti rokkantnak, aki a tiszti munkakörben nem képes a hozzá hasonló képzettségű és gyakorlati jártassággal rendelkező egészséges tiszt rendszerinti javadalmazásának egyharmad részét megkeresni.

Egyesületünk arra való tekintettel, hogy ezeknél a szolgálati ágaknál az időjárás viszontagságainak kitett alkalmazottak csak a legritkább esetben őrzik meg ilyen ideig a teljes munkaképességüket, kérte a korhatárnak 65 évről, a 60-ra leendő leszállítását, valamint azt, hogy a nyugdíjjogosultság a biztosítottat 40 évi intézeti tagság után a korra való tekintet nélkül megillesse.

De kérte ezenkívül a rokkantság oly módon való megállapítását is, hogy rokkantnak azt tekintsék, aki egészségi

állapotánál fogva az általa legutóbb ellátott vagy ennél magasabb állással járó teendőket megfelelően ellátni nem képes és ezt a körülményt hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja.

Nem lehet ugyanis szolgálatképesnek minősíteni azt a magasállású tisztviselőt, aki testi vagy szellemi fogyatkozásai következtében már csak sokkal alárendeltebb beosztásban tudna szolgálatot teljesíteni s ily módon úgyszólván hivatalosan kényszeríteni a munkaadót a megrokkant tisztviselő lefokozására.

Egyébként is a tervezetben foglalt rendelkezés igen sok kellemetlen vitára, pereskedésre adna alkalmat, amit pedig véleményünk szerint feltétlenül el kellene kerülni.

Az özvegyi nyugdíjat és a nevelési járulékot ugyancsak 10 évi előzetes tagsághoz köti a tervezet s az özvegyi nyugdíj előfeltételeként szabja meg azt, hogy a házasság legalább 2 évig tartott s a biztosított halálakor az özvegy vele együtt élt, vagy az együttélés nem a feleség hibájából szűnt meg.

Amennyiben a házasságkötés idején a férfi 50-ik életévét meghaladta, csak 5 évig tartó házasság biztosítja az özvegy részére a nyugdíjjogosultságot.

Az özvegyi nyugdíjat a tervezet az öregségi vagy rokkantsági nyugdíj 50%-ában állapítja meg, amelyet az esetben, ha az elhalt után tartásdíjra jogosult elvált házastárs is marad, egyenlő arányban kell a jogosultak között megosztani.

Nevelési segélyt a 18-ik életévüket még be nem töltött, önálló keresettel nem rendelkező árvák kapnak. Amennyiben főiskolai tanulmányokat folytatnak, a nevelési segélyre a 18-ik életév betöltése után is joguk van.

Maga a nyugdíj (öregségi vagy rokkantsági) évi 120 pengős nyugdíjtörzsből és fokozódó nyugdíjrészből áll.

Ez a fokozódó nyugdíjrész 19%-a a biztosított javára befizetett összes díjak és jóváírt járuléktartalék együttes összegének.

Az özvegyi nyugdíj ennek fele, a nevelési segély pedig félárváknál az özvegyi nyugdíj 30%-a, teljes árváknál

pedig az özvegyi nyugdíj 60%-a; azzal a korlátozással azonban, hogy nevelési segély címén félárváknak legfeljebb 100, teljesen árváknak legfeljebb 200% folyósítható együttesen.

Az özvegy és árvák részére kifizethető nyugdíj tehát nem haladhatja meg az elhalt családfő részére járó nyugdíj összegét.

Amennyiben a nyugdíjasnak a nevelési segélyre jogosító kort még meg nem haladó gyermekei vannak, ezek után egyenkint 5% gyermekpótlék jár azzal a korlátozással azonban, hogy az összes járandóság az első biztosítási osztályban az 1200 pengőt, a továbbiakban pedig a határjavadalmazások átlagát (1800, 2400, 3000, 3600, 4200 és 4800 pengő) meg nem haladhatja.

A nyugdíjra jogosító tagsági idő elérése előtt megrokkant alkalmazott részére a befizetett díj- és járuléktartalék 80%-át, az özvegy részére annak 40%-át, félárva részére 8%-át, egész árva részére 16%-át állapítja meg a tervezet végkielégítésképpen azzal, hogy a folyósítandó összeg a 80%-ot együttesen meg nem haladhatja.

A járadékszerű szolgáltatások folyósítását egy éven belül kérni kell, mert a visszamenőleg fel nem vett járulékok egy év alatt elévülnek.

Elsősorban tájékoztatni kívánjuk olvasóinkat arról, hogy hogyan történik majd a nyugdíj kiszámítása.

Ha pl. a tisztviselő az intézmény életbelépésekor már 5 évet szolgált és arra az 5 évre járuléktartalékképpen pl. 2000 pengőt befizetett, ezenfelül 20 éven át fizette a legmagasabb díjosztálynak megfelelő 576 pengőt, ami összesen 11.520 pengőnek felel meg, akkor a nyugdíj áll a 120 pengős nyugdíjtörzsből, továbbá a 13.520 pengő 19%-ából, vagyis 2568 pengő 80 fillérből s végösszegben évi 2688 pengő 80 fillért tesz ki.

Az özvegyi nyugdíj- és nevelési segély kiszámításánál a már megadott %-os kulcsokat és ezt a nyugdíjösszeget kell figyelembe venni.

Egyébként egyesületünk kérte annak a kimondását, hogy az özvegyet a nyugdíj férjének 5 évi intézeti tagsága

után már megillesse s amennyiben a biztosított szolgálatának teljesítése közben, vagy a szolgálatból kifolyólag halt meg, a kétesztendős házasság, mint előfeltétel, mellőztessék.

Ugyancsak kérte egyesületünk azt, hogyha a férjhezment özvegy újból megözvegyedik és második férje után nyugellátást nem élvez, nyugdíjjogosultsága újból föléledjen.

Teljesen méltánytalannak találta egyesületünk azt, hogy a nyugdíjjogosultság elérése előtt elhalt tag özvegye és árvái ne kaphassák meg a befizetett díjaknak azt a 80%-át, ami rokkanttá válás esetén magát a biztosítottat megilletné.

Hiszen erre az amúgyis csekély összegű végkielégítésre a kenyérkereső nélkül maradt özvegynek vagy szülőtlen árváknak még nagyobb szükségük van, mint magának a biztosítottnak.

Az elévülés időtartamát pedig kérte egyesületünk éppen úgy, mint az államnál, 3 évben megállapítani.

A törvény további rendelkezései a szervezetre, az eljárásra, a kiróható büntetésekre vonatkoznak s külön fejezet tartalmazza a vegyes rendelkezéseket.

Természetes folyománya az erdőtiszti kar bekapcsolásának az, hogy egyesületünk az intézet igazgatóságában egy helyet kért az Országos Erdészeti Egyesület részére azzal, hogy amennyiben a magánerdőtiszti kar külön egyesületet alakít, vagy külön kamarában tömörül, ez a tagküldési jog az új szervezetre szálljon át.

Kérte egyúttal azt is, hogyha valamelyik igazgatósági tag a munkavállaló érdekeltségéből életviszonyainak megváltozása folytán a munkaadó-érdekeltségbe kerül át, vagy megfordítva, ebben az esetben igazgatósági tagsága önként szűnjön meg s az illető érdekeltség helyette más képviselőt küldhessen.

Súlyt helyez egyesületünk arra és kérte annak elvben való kimondását, hogy az igazgatóságban a munkaadó és munkavállaló érdekeltség egyenlő arányban legyenek képviselve.

Kérte kötelezőnek kimondani azt, hogy bár a díjakat a munkaadó köteles befizetni, a befizetés elmaradásáról, vagy

bármely egyéb a biztosítottra nézve jogkövetkezményekkel járó körülményről a biztosítottat is köteles legyen az intézet értesíteni.

Végül kérte, hogy a mulasztások megtorlásánál az elzárás, mint büntetés mellőztessék.

Örömmel kell megállapítanunk azt, hogy a minisztériumban megtartott tárgyaláson a minisztérium képviselői a legnagyobb megértéssel és jóindulattal fogadták és tárgyalták egyesületünk kéréseit.

Nem jelenti azonban ez azt, hogy azok teljesítése felől minden tekintetben megvolnánk nyugtatva.

Itt hívjuk föl azért az erdőbirtokos urak és a magánerdőtiszt urak figyelmét arra, hogy, akinek csak módjában van, az iparkodjék a törvényhozás tagjait is megfelelően tájékoztatni kéréseink jogossága felől.

Meggyőződésünk ugyanis az, hogy csak ebben az esetben lehet 100%-os sikerre számítani.

Már pedig tisztában kell lennünk azzal, hogy ennek a kérdésnek a megfelelő megoldása egyaránt érdeke a munkaadónak és munkavállalónak.

A munkaadóra nézve is könnyebbséget jelent, ha az időnként esetleg nagyon felszaporodó nyugdíjterhek helyett állandó járulékkal vethet számot s nem kell attól tartania, hogy néhány tisztviselő elöregedése vagy megrokkanása a személyzeti kiadásokat esetleg igen nagy %-kal emeli.

De éppen olyan megnyugvás lesz az alkalmazottra nézve is az, ha törvény biztosítja azt a járandóságot, amire elöregedés vagy megrokkanás esetén igénye lehet.

Mi bízunk abban, hogy ez a megnyugvás teljes mértékben be fog következni.

2. A készletbejelentések.

Megszoktuk már a több, mint 3 éves idő alatt azt, hogy a készletbejelentések az egész idény alatt állandóan hullámzanak.

A különböző választékokból bejelentett maximumok különböző időpontokban jelentkeznek úgy, hogyha a készlet-

bejelentés véglegesen legnagyobb számait akarjuk megállapítani, nem lehet azokat a különböző választékoknál ugyanarra az időpontra vonatkoztatni.

Sajnálattal kell megállapítanunk azonban azt, hogy a készletbejelentéseknél olyan hiányok mutatkoznak, amely hiányoknak az erdőgazdaság és a közérdek egyaránt kárát vallja.

Az elmúlt év bejelentéseinek legmagasabb tételei — csak az igazolt készletekre vonatkoztatva — kb. 157.000 vasúti kocsirakományt tesznek ki vasúton és hajón szállítandó fában.

Ha most még ehhez hozzáadjuk azt, hogy a mult év szeptemberében a megelőző (1933/34. évi) termelésből is még több, mint 10.000 vasúti kocsirakományt tartottunk nyilván a készletbejelentések alapján, nyugodtan állíthatjuk azt, hogy az 1936. év végéig el vagyunk látva száraz fával s így behozatalra egyáltalán nincs szükség.

Hiszen az elmúlt téli időszak alatt a magyar fogyasztás közel 2 ezer vasúti kocsirakománnyal maradt a 130 ezer vagón alatt, a külföldi behozatal beszámításával.

Az a körülmény, hogy a földmívelésügyi miniszter úr a készleteket az elmúlt év folyamán kétszer is ellenőriztette, illetőleg október hó 8-ig azoknak kötelező bejelentését újból elrendelte, módot nyújtott arra, hogy megállapítsuk, tényleg mennyi került ebből a bejelentett mennyiségből vasúton és hajón való elszállításra.

Az 1934/35. évi termelt készletek megmaradt mennyiségét most már egész pontosan vehetjük számításba az október 8-ig befutott bejelentések alapján s így nincs szükség egyébre, mint ehhez hozzáadni azt a mennyiséget, amire a bejelentéseket megelőzőleg szállítási igazolványt kértek.

A maximális bejelentést 157.000 vasúti kocsirakománnyal vehetjük számításba, aminél azonban figyelmen kívül hagytuk a több, mint 10.000 vasúti kocsirakomány bejelentett, de megfelelően nem igazolt tüzifát. Ebből a mennyiségből kereken 44 ezer vasúti kocsirakományt vásárolt fel a Faforgalmi Rt., s így 113 ezer vasúti kocsirakomány maradt volna a kívülállók fakészlete gyanánt rendelkezésre.

Ezzel szemben október hó 8-ig a kívülállók részére 73.792 vasúti kocsirakományra szóló szállítási igazolványt adtunk ki vasúti és hajószállításra, az általuk bejelentett száraz fakészlet pedig ugyanakkor 5802 vasúti kocsirakományt tett ki. A 113.000 vasúti kocsirakomány vasúton és hajón való szállításra bejelentett fakészletből tehát végeredményképpen 79.594 vasúti kocsirakomány került tényleg leszállításra.

Ezt a mennyiséget 1—1½%-kal emeli az a körülmény, hogy a szállítási igazolványokkal nem pontosan 10.000, illetőleg 15.000 kg-ot szállítottak, hanem néha valamivel kevesebbet, legtöbbnyire azonban valamivel többet.

Végeredményben tehát tényleg kereken 30%-kal kevesebb tüzifa került vasúton és hajón szállításra, mint amennyit a kívülállók eredetileg ilyen címen bejelentettek.

A Faforgalmi Rt. 44 ezer vagónos vételénél az apadék nem érte el a 2000 vagónt s így nem sokkal haladta meg a 4%-ot s ebből is néhány tétel még utólagos igazolás alatt áll.

Körülbelül ugyanerre az eredményre jutunk akkor is, ha összeadjuk azokat a mennyiségeket, amelyek részint helyi fogyasztás, részint pedig kétszeri ellenőrzésnél, mint apadás jelentkeztek.

Helyi fogyasztás címén az elmúlt évben 13.279.8 vasúti kocsirakományt írtunk le az 1934/35. évi termelésű fából; a tavaszi igazolások 9793·5 vasúti kocsirakományt, az október hó 8-i bejelentés pedig kerek számmal 11 ezer vasúti kocsirakományt tüntettek ki apadás gyanánt a papíron nyilvántartott készletekkel szemben.

Ez összesen 34.073·3 vasúti kocsirakományt tenne ki.

A 113.000 vasúti kocsirakományból levonva, majdnem kerekszámban az előbbi 79 ezer vagónos készletre jutunk ki s itt is lesz egy közel másfélezer vagónos tétel, amit nem vettünk figyelmbe, t. i. az egyik-másik bejelentőnél a tavaszi ellenőrzés, illetőleg az őszi készletbejelentés alkalmával mutatkozott többletek címén.

A kétféle számítási mód annyira egybevágó eredményt ad, hogy a kereken 30%-os apadást valóságnak kell minősíteni.

Bár a magunk részéről megértjük az óvatosságot, hogy a helyi szükségletek alacsony becslésével iparkodik a termelők egyrésze az esetleges enyhe időjárás ellen magát biztosítani, mégis meg kell állapítanunk azt, hogy a bejelentések ilyen mértékű hibája nem szolgálja az erdőgazdaság és nem szolgálja a köz érdekét sem.

A magyar erdőgazdaság akkor, amikor kétségbeesetten védekezett és védekezik az indokolatlan külföldi behozatal ellen, mindenkor rámutatott arra, hogy az összes szükségleteket *állandóan* ellátni nem képes.

A kormányzatnak a védőintézkedések mellett is kötelessége ezzel szemben gondoskodni arról, hogy a belföldi szükségletek feltétlenül ellátást nyerjenek.

Feltétlenül számolnia kell tehát a kormányzatnak azzal, hogy annak a mennyiségnek, ami a szükségletekből belföldi fával nem fedezhető, külföldről való behozatalát biztosítsa.

Önként kínálkozik a megoldás, sőt magunk is kértük ezt, hogy a kormányzat a magyar készletbejelentésekhez mérje a behozatal mértékét.

A kérés teljesítése szempontjából feltétlenül rossz szolgálatot tett az erdőgazdaság ügyének az a körülmény, hogy a bejelentések ténylegesen 10.000 vagónokkal haladták meg azt a mennyiséget, ami végeredményben vasúton és hajón való szállításra került.

Hogy a bejelentésnél egy 8—10%-os ingadozással lehet és kell számolni, az egészen természetes.

Nem volna szabad azonban a bejelentés és tényleges teljesítés között 30%-os különbségnek lennie.

Mert próbáljuk csak ezt a tételt az ezévi bejelentésekre alkalmazni.

Az ezévi igazolt bejelentések összege 111.126·5 vasúti kocsirakomány vasúton és hajón szállítandó fa, míg helyi szükségletre eredetileg 33.269:7 vasúti kocsirakományt jelentettek be.

Ez az utóbbi mennyiség messze alatta marad annak, amit az azelőtti években a helyi fogyasztás tényleg kitett.

S hogy itt tényleg hiba volt és van, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy ezideig is már a bejelentett 111.126

vagónon felül 3158·2 vasúti kocsirakományt kellett a bejelentések alapján a vasúton és hajón szállítandó készletekből helyi fogyasztásra átírni.

Mérlegeljük már most ezeket a számadatokat a behozatal szempontjából.

A 111.000 vagónos igazolt készlet már a két utolsó, igen enyhe tél átlagos fogyasztását figyelmebevéve is 15 ezer vagónnal kevesebb az évi szükségletünknél.

Két év tapasztalatai alapján 13—15 ezer vagónnal értékelhetjük azt a mennyiséget, ami vasúton, vagy hajón való szállításra bejelentett készletekből időközben, mint helyi fogyasztás útján értékesített készletet kell leírnunk.

Ezek olyan számadatok, amelyekkel reálisan számolhatunk, de vajjon ki vállalhatja a felelősséget érte, ha az ezévi bejelentéseknél is 30%-os csökkenés fog beállani.

A helyi szükségletekre való átíráson felül ez további 15—17 ezer vagónos hiányt jelent, szóval olyan tételt, amellyel szükség esetén még a kormányzatnak is számolnia kell.

A felelősséget pedig ezért nem háríthatjuk másra, hanem csupán a nem elég gondos, nem elég körültekintő készletbejelentésre.

Mi a magunk részéről készséggel igazoljuk azt, hogy esetleges becslési hiba, több beszáradás, stb. címén 8—10%-os készlethiány a leggondosabb eljárás mellett is mutatkozhatik.

A 30%-os hibát azonban feltétlenül túlzottnak tartjuk és pedig annál is inkább, mert sok olyan bejelentő van, akinél ez a különbség a 30%-ot messze túlhaladja.

Véleményünk szerint az a körülmény, ha az értékesítési idény végével néhány ezer vagón száraz tüzifánk még készletben marad, számottevő kárt annál kevésbé okoz, mert hiszen a szállítási igazolvány-rendszer következtében az a készletmaradvány meglehetős egyenletesen oszlik el a készlettulajdonosok nagy része között.

Ezzel szemben azonban a bejelentésekben mutatkozó nagymértékű hibák kockáztatják a bejelentések komoly számbavételét és megingatják az egyetlen számítási alapot,

amelyre tulajdonképpen a behozatal mértékének megállapításánál támaszkodnunk kellene és lehetne.

Ezért ezt a kérdést a legmelegebben ajánljuk minden egyes készletbejelentő figyelmébe.

3. Ujból az egység.

A miskolci közgyűlés által kiküldött bizottság befejezte munkáját, s a bizottság megállapodásait a kormányzat a még szükséges tárgyalások lebonyolítása céljából az Országos Fagazdasági Tanácsnak adta ki.

Nem könnyű megbízás és véleményünk szerint a részletkérdések letárgyalása még számottevő időt és munkát fog igényelni.

Bármily körültekintő munkát végzett is a bizottság, mégis valószínűnek tartjuk, hogy a tárgyalások során egy és más megállapodásnak bizonyos fokú módosítására szükség lesz.

Nincs módunkban magát a létrejött megállapodást egészben, vagy részleteikben ismertetni.

Itt csak két kérésünk van.

Az egyik a tárgyalásra kiküldendő urakhoz .

Ez pedig az, hogy az egyik oldalról megállapított feltételeket ne tekintsék teljesen merev korlátnak, mert könnyen előfordulhat az az eset, hogy az egész kérdés megoldásának lehetősége azon fog megfordulni, tudnak-e a megszövegezett megállapodás keretén belül a másik tárgyaló fél kívánságához képest bizonyos mértékű hajlékonyságot, rugalmasságot tanusítani.

A mi véleményünk szerint a megállapodást magát csak keretnek, tárgyalási alapnak lehet tekinteni, mert hiszen a másik érdekelt fél a finanszírozó és még más érdekeltek meghallgatása nélkül jött létre a megállapodás.

A másik kérésünk azokhoz van, akik a kérdésnek akár a Tanácsban, akár valamely a Tanács által kiküldendő bizottság mind a legjobbat akarta és akarja.
nem fognak.

Ez a kérésünk az, tekintsék a dolgot úgy, hogy az eddig szerepelt bizottság, a Tanács, vagy az általa kiküldendő bizottság mind a legjabbat akarta és akarja.

Amennyiben tehát, valamelyik kérdésnél nem sikerül majd 100%-ig keresztülvinni azt, ami ma az illető elgondolásában él, tekintse akkor is a létrejött megállapodást úgy, mint a legjobbat, amit meg lehetett csinálni.

Az eddigi tapasztalatok is igazolták azt, hogy az ilyen szervezet élő valami, amelynek bele kell illeszkednie a viszonyok folytonos változásába, alkalmazkodnia kell időről-időre az adott helyzethez.

Feltétlenül meg lehet találni minden esetben a helyes kibontakozási módot akkor, ha mindig azt fogják nézni, hogy a másik félnek is van jogos érdeke, s a helyes megoldás azon az úton fog haladni, amelyik ha nem is elégíti ki 100%-ig mindegyik fél érdekét, de a lehető legmesszebbmenő mértékig nyujt módot a különböző érdekek figyelembevételére.

Ujból azt kérjük tehát, tessék előlegezni a bizalmat a tárgyaló uraknak és elhinni róluk azt, hogy tényleg azt fogják javaslatbahozni, vagy keresztülvinni, ami az adott viszonyok között a legjobb, de egyuttal még keresztülvihető volt.

*

Chronik. Von *Z. Bíró.*

Mit dem Gesetzentwurf über die allgemeine Versicherungs-Verpflichtung aller im Privatdienst stehenden Wirtschaftsbeamten wurde ein langjähriger berechtiger Wunsch der Erfüllung nähergebracht. Dem Landwirtschaftsminister gebührt wärmster Dank für das weitgehendste Wohlwollen in dieser Frage, zu der auch seitens des Landesforstvereins einige Änderungen vorgeschlagen wurden.

Bei den Anmeldungen über den Brennholzeinschlag ist gewissenhafteste Genauigkeit erwünscht, da die Regelung des Umsatzes, die Bestimmung des Einfuhrbedarfs nur auf Grund verlässlicher Angaben möglich ist.

*

Chronique, par *Z. Biró.*

Le projet de loi sur l'obligation générale d'assurance à laquelle seraient assujettis les employés des exploitations privées est accueilli avec joie.

La déclaration précise des produits des coupes effectuées dans le pays est absolument nécessaire pour fixer le chiffre des besoins d'importation en bois de chauffage.

*

Chronicle. By *Z. Biró.*

The bill concerning the mutual obligatory insurance of agricultural employees is worthy of the greatest praise.

Correct reports on the local firewood production are necessary to know what import is to be allowed.

Erd őgazdasági üzemtervünk fejlesztése.

Irta: Béky Albert.

Az Erdészeti Lapok 1936. évi I. füzetében a fentírt cím alatt megjelent közleményemben azt hiszem elég részletesen szóltam hozzá a szorosan vett üzemterv mikénti készítéséhez, de csak rámutattam egyes dolgokra, amelyekkel üzemterveinket meg kellene pótolni, ki kellene egészíteni. Ezek:

1. *Törzslap* vezetése az erdőrészletekről.

2. A fahasználatokról és az erdőművelési munkálatokról *üzemnyilvántartási napló* vezetésének kötelezővé tétele.

3. *Üzemtervi törzskönyv* vezetésének kötelezővé tétele.

Az erdőrészleteket eddigelé a *részletes erdőleírás* című táblázatban írtuk le, ahol ez a leírás megmerevedett. Az üzemterv tíz- vagy húszéves megújításánál az előző leírás sutba került s ami ezzel vagy azzal az erdőrészlettel addig történt, az a különböző táblázatokban szét volt szórva, úgy

hogy több évtized elmúltával szinte lehetetlen volt az erdőrészletek előbbi állapotáról képet alkotni s a velök, bennök történteket kihámozni. Annál nehezebb volt ez, mert időnként az erdőrészleteknek határa, terjedelme vagy megjelölése is megváltozott.

Az erdőgazdálkodásnak talán legnagyobb nehézsége az, hogy az emberi ténykedés eredményei benne többnyire csak évtizedek múltán jelentkeznek s így a tapasztalatok gyüjtése, a tanulságok leszűrése sokkal nehezebb, mint pl. a nagyrészt egyévi növényeket termesztő mezőgazdaságnál.

Mindegyik erdőrészlet egy-egy alapja a gazdálkodásnak. Keletkezésük, fejlődésük folyama s mindaz, ami életük során velük történik, tárháza a tapasztalatoknak. Ahol a régibb, rendszeres gazdálkodás folytán az erdőrészletek határai — a meglevő faállományok fennmaradásáig — már állandósultak, hibáznánk, ha ezt a tárházat meg nem nyitnánk és nem gyüjtenénk beléje. Sőt, ha csak egyes, erre alkalmas erdőrészletről készítünk és vezetünk is törzslapot, ennek is nagy hasznát fogjuk magunk is s még inkább utódaink látni.

Manapság már lovat, szarvasmarhát, kutyát, sőt még sertést is törzskönyveznek. Rendszeres helyen az alkalmazottak mindegyikének is van külön törzslapja, csak a sok évtized-életű erdőrészletet nem tartottuk eddig erre érdemesnek.

Az alábbiakban az *erdőrészletek törzslapjának mintáját* próbálom adni. Elgondolásom szerint ennek ürlapja egész ívpapír volna, mind a négy oldala bejegyzésekre előkészítve.

A rovatfejekhez sem itt, sem a többi mintánál nem fűzök megokolást vagy magyarázatot. Aki belemélyed a tárgyba, az enélkül is meglátja elgondolásaimat.

Az 1. oldalon volna a cím: Erdőrészlet-törzslap az ..... évtől. Alatta „Helyszínrajz“ — „Erdőrészlet“ — „Terület kat. hold“ — előnyomás után a rajz, megjelölés és holdszám. Az 1. oldal többi része a szövegszerű bejegyzésekre szolgálna, de hogy itt valami feledésbe ne menjen, hogy a be-

jegyzések mindenütt és mindig ugyanazon sorrendben történjenek s általában a bejegyzések munkájának megkönnyítésére célszerű volna a lentieket felülre odanyomatni:

1. *Termőhely:* Tengerszín feletti magasság. Fekvés és környezet. Kitettség. Lejtőszög. Kőzet, altalaj, talaj, talajtakaró. (televényréteg, alomréteg, fűfélék, aljafa). Termőhelyi osztály fafajok szerint.

2. *Faállomány:* Keletkezés módja. A fák elhelyezkedése és elegyülésének módja, egészségi állapota, növekvési erélye, fejlettsége. Ujulat. Mellékfaállomány (fafaj, kor, fatömeg). Egyéb jellegző megjegyzések.

3. A teendőkre vonatkozó javaslatok. Jelentékenyebb események és különleges munkálatok.

A bejegyzések sorszámmal és keltezéssel volnának ellátva.

A 2-ik oldal címe: A faállomány számszerű jellegzése.

Rovatai:
Kelt
Fafaj
Elegyarány
Fafajra eső terület — kat. hold
Korhatárok és átlagos kor — év
Sűrűség
Élő fák törzsszáma — darab
Átlagos famagasság — méter
Átlagos mellmag. átmérő — cm
Körlapösszeg — m^2
Fakészlet fafajok szerint — m^3
Évi növedék — m^3
Növedéki %
Minőségi osztály — 1.—5.

Célszerűnek látnám, ha az üzemtervekben és tartozékaikban legalább a főbb fafajokat rövidített jelzésekkel ír-

nánk. Nem látom ennek semmi akadályát s mentesítene ez sok fölösleges írástól. Ajánlom az alábbi rövidítéseket: T. = tölgy (Tk. = kocsányos tölgy; Tkt. = kocsánytalan tölgy stb., ha szükséges). B. = bükk. Gy. = Gyertyán. A. = akác. Cs. = cser. K. = kőris. Sz. = szil. J. = juhar. H. = hárs. É. = éger. F. = fűz. Lf. = lúcfenyő. Jf. = jegenyefenyő. Ef. = erdeifenyő. Ff. = feketefenyő. Vf. = vörösfenyő. Sf. = símafenyő.

Kívánatosnak, sőt szükségesnek látnám a faállományoknak minőség szerinti szabályozását is, mert hiszen világos, hogy igen jó talajon is lehet beteges, hibás, stb. fákból álló faállomány. Így lenne: 1. = kiváló. — 2. = igen jó. — 3. = jó. — 4. = gyönge. — 5. = rossz minőségű faállomány.

A 3-ik oldal címe: Erdőmívelés. Rovatai:

Kelt.

Tárgy: A végzett munkálat; fafaj; fafaj szerinti mennyiség és egyéb részletezés.

Napszám — vegyes.

Erdősítés { Mag, dugvány vagy csemete — kg., darab
természetes { sarjadzás
magvetés
mesterséges { vetés
síma vagy gyökeres dugványozás
magcsemete ültetése
} kat. hold

Telkesítés, állománynevelés és ápolás, erdővédelem } — mérték?

A napszámot (f. = férfi, n. = női, g. = gyermek) a tárgy rovatában kell részletezni. A mesterséges erdősítésnél az ismétlést a tárgy- és a számrovatban is alá kell húzni. Az utolsó rovatba beírt számmennyiség mértékét (kat. hold, napszám stb.) a tárgy rovatban kell megadni.

A 4-ik oldal címe: Erdőhasználat. — Rovatai:

Kelt.

Tárgy: vágásnem, fafaj, fafaj szerinti és egyéb részletezés.

Főhasználat { terület — kat. hold; szerfa, tűzifa, együtt — m^3

Előhasználat { terület — kat. hold; szerfa, tűzifa, együtt — m^3

Mellékhaszonvétel — mérték?

Az üzemnyilvántartási naplók vezetése azért szükséges, mert a részletezés fő-, előhasználati és erdősítési tervek nyilvántartó részében a bejegyzésekre nincs annyi hely, hogy az adatokat olyan részletességgel írjuk be, mint ahogyan azok a valóságban előtárulnak és nincs ott hely ez adatok átszámítására és összevonására. Többek közt pl. a termelt faanyagok természetbeni mértéke: m^3, $ürm^3$, folyóméter, darab stb., a részletes terv nyilvántartó részébe azonban ezek mind tömörköbméter mértékkel kerülnek bele. A naplók arra szolgálnak, hogy a valóság és a részletes tervek nyilvántartó része közötti ezt az ürt áthidalják. Ezek használata nélkül az üzemnyilvántartás csak kivételesen lesz idejében rendben s még ekkor sincs meg a lehetősége az ellenőrzésnek, hogy vajjon a bejegyzett adatok helyesek-e.

Fahasználatok naplója. Kiterített ív baloldalán rovatok:

Tételszám.

Hivatkozás az anyagszámadásra.

Tag, erdőrészlet.

Vágásnem; fafaj; fafaj szerinti mennyiség és egyéb részletezés

Kiterített ív jobboldalán:

Tag, erdőrészlet

Fafaj

Választék

Tényleges { mérték; mennyiség

Átszámító tényező tömör m^3-re:

Főhasználat:
- valódi terület, amelyre a használat kiterjedt
- tarvágás
- term. felújító vágás
- (tarvágás, term. felújító vágás) hozamba beszámítandó területe — kat. hold
- fatömeg: szerfa / tűzifa / együtt — m^3

Előhasználat:
- terület — kat. hold
- fatömeg: szerfa / tűzifa / együtt — m^3

Az erdőmívelési napló rovatai egyenlők az erdőrészlet-törzslapnak az erdőmívelésre vonatkozó rovataival. Itt a tárgyrovatba be kell írni, hogy az erdősítés „előírt első erdősítés“ — „ismétlés“ vagy „elő nem írt erdősítés“. volt-e.

Az üzemtervi törzskönyv arra való, hogy mindenkorra összegyűjtse és állandóan kéznél tartsa az erdőnek az első fölvételnél és minden revíziónál talált állapotát; az üzemtervben előírt tervezéseket, rendelkezéseket, javaslatokat; az időszakonként teljesített használatokat és foganatosított munkálatokat és mindazt, ami a jövő számára följegyzésre érdemes lehet. A bejegyzések az első fölvételnél és folytatóan minden revizió alkalmával történnének.

Az üzemtervi törzskönyv célszerűen öt részből állana olyan összeillesztéssel, hogy a későbbi szükség szerint bármelyik részéhez új íveket lehessen betenni. A törzskönyvnek a következő 5 részből kellene állania:

1. *Emlékkönyv* az arra érdemes dolgok szövegszerű megörökítésére.
2. *Területek nyilvántartása* a lényegesebb változásoknak egyenként, a jelentéktelenebbeknek összevontan való bejegyzésére.
3. *Az erdőrendezés főbb adatai.*
4. *Foganatosított erdőhasználatok eredményei.*
5. *Teljesített erdőmívelési munkálatok.*

Az utóbbi három táblázatra az alábbi mintákat készítettem; az első kettő hasonló lenne az üzemnyilvántartás eddigi mintájához.

Az erdőrendezés főbb adatai. Kiterített ív bal oldalán a rovatok:

Időpont, amelyre az adatok vonatkoznak.
Üzemmód.
Egész erdőterület — k. hold.
Vágásforduló — év.

Korosztályok { I. 1—20 / II. stb. / III. / IV. / V. / VI. } éves korosztály területe

Természetes felújítás alatt áll
Tisztás és puszta vágás
Fafajok területe { 3 üres fejrovat
Magból származott / Sarjból állományrész

} kataszteri hold

Átlagos állománysűrűség

Kiterített ív jobb oldala:

Fakészlet { valóságos / szabályos }
Folyó évi növedék { valóságos / szabályos } — m^3

Üzemtervi előírás { időszakra — tól — ig
főhasználat { terület — k. hold / fatömeg — m^3
előhasználat { terület — k. hold / fatömeg — m^3
erdősítés { természetes / mesterséges } k. hold

Erdőtagok { száma / átlagos területe — k. hold
Védkerületek { száma / átlagos területe — k. hold

Foganatosított erdőhasználatok eredményei. Rovatai:
Tételszám.

Időszak, amelyre az adatok vonatkoznak { — tól — ig; időtartam — év

Főhasználat:
- tarvágás, természetes felújító vágás: hozamba beszámítandó területe — k. hold
- fatömeg: szerfa, tűzifa, együtt — m^3

Előhasználat:
- terület — k. hold
- fatömeg: szerfa, tűzifa, együtt — m^3

Mellékhasználat:
- legeltetés, makkoltatás, fűhasználat, (üres rovatfej) — k. hold

Teljesített erdőmívelési munkálatok.
Tételszám.

Időszak, amelyre az adatok vonatkoznak { — tól — ig; időtartam — év

Erdősítés (sikerült):
- természetes: magakelés, sarjadzás
- mesterséges: vetés, dugványozás, magcsemete ültetés
- együtt

(katasztéri hold)

Mesterséges erdősítés a terület minősége szerint: tarvágás, term. felújító vágás, fiatalos hézaga, tisztás

Telkesítés, állománynevelés és ápolás, erdővédelem — napszám

Csemetekert — m^2

Igyekeztem az üzemtervi törzskönyv táblázatait s ezek rovatait úgy megszerkeszteni, hogy belőlük az erdő mindenkori állapota lehető hűen és könnyű áttekinthetőséggel legyen látható s mindaz, ami az erdővel és erdőben történik szóval és számmal úgy legyen megörökítve, hogy abból a mindenkori gazdálkodás minőségéről lehető hű kép táruljon elő.

A törzslapos erdőrészlet-leírást, az üzemnyilvántartás naplóit s az üzemtervi törzskönyvet a magyar erdészet eddigelé nem méltatta figyelmére; sem folyó irodalmunk, sem szakkönyveink nem foglalkoznak vele. A magyar erdészet érdekében kívánatosnak látnám, ha az előadottakat a most készülő új üzemrendezési utasítás munkájánál figyelemre méltatnák.

*

Entwicklung der forstlichen Wirtschaftspläne. Von *A. von Béky.*

1. Bei intensiv bewirtschafteten Betrieben ist es zweckmässig, wenn die Beschreibung der Abteilungen auf einem „Stammblatt" geschieht, auf welchem alle Änderungen vermerkt werden.

2. Die Evidenzhaltung der Nutzungen und Aufforstungen soll in einem den tatsächlichen Angaben entsprechenden Buch erfolgen, in welchem auch die nötigen Umrechnungen (z. B. von *fm* auf *rm)* durchzuführen sind.

3. Zwecks Ergänzung des Wirtschaftsplans und der Evidenzbücher ist ein 5-teiliges Buch („Betriebs-Stammbuch") zu eröffnen, in welchem von der Anfertigung des ersten Wirtschaftsplans an alle, den jeweiligen Zustand des Waldes betreffende Einzelheiten, alle Planungen, Durchführungen und erwähnungwürdige Geschehnisse in Worten und Zahlen festzulegen sind.

*

Développement des plans d'aménagement des forêts, par *M. Albert de Béky.*

Il est recommandé d'ouvrir pour chaque compartiment un „registre spécial" commençant par la description du compartiment et relatant tous les changements. Il est recommandé aussi de compléter le plan d'aménagement par un „grand-livre d'exploitation" qui contiendrait des informations sur tous les détails de l'exploitation (travaux projetés, travaux exécutés, etc.).

Development of forest working plans. By *A. de Béky.*

The description of the forest compartments is to be carried out on „register sheets" on which all the alterations can be introduced and the working plan completed by a separate „management register" which is to explain all details of the forest (planning, accomplishments etc.).

Erdősítés az Alföld homokterületein a talajjellegző növényzet, talajszelvényvizsgálatok és a talajvíz nívóváltozásainak a figyelembevételével.

Irta: Fodor Gyula, m. kir. főerdőmérnök.

(Befejezés)

Az előzőkben láttuk, hogy bár a növényasszociációkon alapuló talajosztályozás igen értékes előzetes tájékoztatást nyujt, mégsem szabad csupán erre egész erdősítési tervünket felépítenünk.

Dr. Fehér D.: „Az alföldi homokos talajok biokémiai vizsgálata tekintettel a fásításra" című értekezésében a következőket mondja: „Bár a különböző vezérnövények vagy asszociációk az erdő talajára vonatkozólag bizonyos útmutatásokkal szolgálnak, mégis helyenkint feltűnő eltérések és szabálytalanságok mutatkoznak, amelyek arra vezethetők vissza, hogy a talajjellegző növényeket a maguk kifejlődésében nem mindig ugyanazok a bioténeyezők befolyásolják, amelyek a fák növekedésére mérvadók."

De az erdősítendő területek túlnyomó részén ma már nem is találjuk meg az őstermészeti viszonyok között élő talajflórát, a mesterséges beavatkozás folytán kialakult talajflóra pedig talajjellegzés szempontjából kétes értékű.

II. Talajszelvényvizsgálatok.

Akár jelen van az őstermészeti viszonyok között élő talajflóra, akár — ami az alföldi erdőtelepítéseknél a leg-

gyakoribb eset — leromlott mezőgazdasági földek erdősítése a feladatunk, sohasem mulaszthatjuk el a talaj mélyebb rétegeibe való betekintést. A gyomnövényzettől életjelenségeiben annyira eltérő fatenyészet táplálkozási jelenségeinek a kutatásánál a talaj bensőbb mibenlétére és annak mélyrehatoló vizsgálatára, a legalább itt-ott alkalmazott szelvényvizsgálatok útján, okvetlen ki kell terjeszkednünk. Akárhányszor oly rétegekre bukkanunk, amelyek a fatenyészet szempontjából nagy jelentőséggel bírnak, de a feltalajon kialakult gyomnövényzet összetételében hatásukat kevésbbé, vagy egyáltalán nem éreztetik. Teszem fel, van a feltalajban egy 40—50 cm vastag humuszos réteg, utána egy 60 cm vastagságú, sárgásszürke homokréteg következik, ezen alul egy újabb 50 cm-es erőteljes humuszréteg, még ezen alul egész 2 m mélységig némileg barnásabb, agyagosabb homokréteg. A talajt remek tölgyállomány fedi.

Ugyanilyen talajszelvény mellett, valamely szabad területen, azt látjuk, hogy a kialakult gyomnövényzet összetételében szinte kizárólag azok a növények kerültek túlsúlyba, amelyek a felsőbb humuszrétegből és esetleg még az ezalatt fekvő szürke rétegből nyerik tápanyagukat, míg a csak 1 m mélységben kezdődő második humuszréteg rájuk nézve táplálékfelvétel szempontjából jelentőséggel nem bír.

Azt a tényt, hogy ezen a talajon egy szép tölgyes díszlik, nem a felső, hanem az alsó és felső humuszréteg dönti el. Az alsó humuszréteg a tölgyes szempontjából, úgy a vízháztartás, mint a táplálkozás szempontjából nagy jelentőséggel bír, a feltalajon kialakult gyomnövényzet minőségét és összetételét pedig vagy eldönti maga a felső humuszréteg és az alatta lévő szürke réteg, amelyek annak tápanyagszükségletét és vízszükségletét — különösen ha a szürke réteg vízkapacitása is kedvező — egyaránt kielégítik, vagy más esetben egy lennebb fekvő humuszréteg már csupán a víztárolás nyujtotta előnyeivel hat a gyomnövényzetre. A víztárolás, illetve a közbenső réteg vízháztartása azonban a gyomnövényzet szempontjából kielégítést nyerhet nemcsak egy lennebb fekvő második humuszréteg, de más vízvisszatartó réteg által is, amely a tölgynek táplálórétegül esetleg

már nem szolgálhat. Azonos feltalaj és azonos gyomnövényzet mellett az egyik talaj megneveli a tölgyet, a másik nem; ez jobbára az alsóbb rétegektől függ.

Egészítsük ki tehát a gyomnövényzetre alapított feltevéseinket az alsóbb rétegek vizsgálatával. Sokszor jónak ítélt feltalaj mellett, bizonyos mélységben oly rétegre bukkanunk, amely elveszi a kedvünket igényesebb fanemek alkalmazásától. Más esetben közepesnek ítélt s a gyomnövényzet után ítélve sem különös feltalaj alatt olyan rétegekre bukkanunk, amelyek valamely mélygyökérzetű igényesebb fanem telepítésére bátorítanak. Ismét más esetben a mélyebbrehatoló talajvizsgálat révén azt látjuk, hogy a talajvíz a jelekből ítélve a kulminációs évek idején oly magasra feljő, hogy emiatt az adott viszonyok között választott fafajt, — teszem azt, a feketefenyőt — fel kell cserélni oly fanemmel, amely a talajvíz periodikus kulminációját egy későbbi korban sem fogja megsínyleni; választhatjuk ehelyett adott esetben az erdeifenyőt. Hozzáfűzöm, hogy olyan talajokon, ahol a talajvíz időnkint a felszínhez közel kerül, a szárazabb évjáratokban — tehát a talajvíznívó alacsonyabb elhelyezkedésének a cyklusában — a gyomnövényzet összetételében jelentékeny eltolódás mutatkozik. A szárazsági cyklusban az altalajvíztől kapillárisan átnedvesedő réteg és a csapadékvíztől átnedvesedő réteg között az összeköttetés annyira eltávolodhat, hogy így bizonyos talajnemeken a xerophitább növényfajták túlsúlyra juthatnak s ez az eltolódás alkalmas lehet arra, hogy bennünket a talaj helyes megítélésében némileg megtévesszen.

A talajszelvényvizsgálatok igen nagy körültekintést igényelnek ugyan, de ha ennek csupán gyakorlatias egyszerűbb módszereit alkalmazzuk, az esetek legtöbbjében sem különös gondot, sem különös költséget nem okoznak s némi előrelátás és gyakorlat mellett — bizonyos nehezebb talajviszonyoktól eltekintve — nem is kell a próbagödrök számát túlságig fokozni. Amellett talajfúrók segítségével munkánkat lényegesen megkönnyíthetjük, bár ilyenkor is tanácsos az egyes talajnemeken legalább 1—2 rendes próbagödröt is készítenünk; az ezekből jobban kivehető tanulságokat már

könnyű lesz a talajfúrók segítségével kiterjesztenünk. Csak különös kétes esetekben kell az egyszerű gyakorlatias eljárásokat laboratóriumi vizsgálatokkal kiegészíteni.

A talaj függőleges szelvényében egymástól legtöbbször jól elválasztható rétegeket találunk. A feltalajban, amelyben az elmállás szinte befejeződött, több-kevesebb humusz a mi talajainkon mindig van.

Az altalajban az elmállás folyamatban van, itt ágaznak szét a növényi gyökerek legnagyobbrészben. Itt van a legtöbb növényi tápanyag, a feltalaj tájanyagának jórésze is ide került s ide iszapolódnak be a feltalajból a kolloid anyagok. A gyökérzet itt rendszerint dús elágazást mutat.

Ezalatt van a tőle nem mindig elválasztható nyers altalajréteg, melyben az elmállás még csak kismérékű, ez tehát a növényeket már alig táplálja; vegetációra nem alkalmas, benne mikroorganizmus alig van. Ha hosszabb ideig felszínre kerül, megindulhat benne a mállás és így növénytermesztésre alkalmassá válhat.

Nálunk az év nagy részében szárazság uralkodik s hihető, hogy a mi viszonyaink között, mint általában a mérsékelten nedves s az év bizonyos részében száraz éghajlat alatt, fás növényeink bizonyos talajviszonyok között kétféle gyökérrendszert fejlesztenek ki. Az egyik gyökérrendszer a növények táplálására szolgál, ez a talaj felsőbb rétegeiben horizontálisan terül el, ott, ahol az előbb mondottak szerint a tápsók felhalmozódnak, míg a mélyebb elhelyezkedésű, főleg vertikális, gyökérrendszer inkább a vízszállítás céljait szolgálja; utóbbi lehatol a talajvíz szintjének a közelébe, oly mélységig, amíg a talajvíztől kapillárisan felemelt víztől dúsan átnedvesedett réteget el nem éri. Természetes, hogy itt a talajvíz mélységi értékmeghatározásán kívül nem szabad az altalaj szerkezetbeli tulajdonságait sem szem elől téveszteni. A talajok vízemelő képessége nagyon különböző.

A homoktalajok általában kvarc és szilikát homokból állanak. Ha a kőzetek elmállanak és kimosódnak, visszamarad az oldhatatlan kvarc. Máskor, ha a szilikátok csupán fizikailag esnek szét, vegyileg el nem mállanak, képződik a szilikáthomok. Az eolikus homok túlnyomórésze kvarz.

A durva homok szemnagysága 0.5—2 mm-ig terjed. A szegedvidéki homokban — amint azt az újszegedi talajtani állomáson folyó mechanikai elemzésből tudom — 0.5 mm-nél nagyobb szemcse nagyon kevés van.

A 0.2—0.5 mm szemnagyságú homok a középszerű homok. A 0.2 mm-nél kisebb szemcséjű homok és pedig 0.2—0.02 mm-ig lisztes homok, 0.02—0.002 mm-ig schluff (kőliszt vagy porszemek). Ennek üledéke már bizonyos kötöttséggel bír, nem annyira laza, az ennél kisebb szemcsék között a baktériumok már nem mozognak szabadon. A 0.002 mm-nél kisebb szemcséjű rész kolloidális anyag. Ez vízben felrázva sokáig lebeg, de savak hatására kicsapódik s a folyadék annak leülepedése folytán megtisztul. A durvább részben kevés a kvarzhomok, a 0.05 mm-nél kisebb szemcsék között ismét kevés.

A durva homok és a középszerű homok könnyen átengedi a vizet, víztartóképessége csekély, kapillaritása rossz. A lisztes homok a vizet már bizonyos fokig megtartja, benne a kapillaritás folytán a víz már bizonyos kisebb magasságra felemelkedik. A levegő átjárja, a növényi gyökerek belehatolnak. A schluffban, melyben az egyes alkotórészek szabadszemmel már nem vehetők ki, a talajnak már bizonyos kolloidális tulajdonságai állapíthatók meg. A növényi gyökerek behatolása már erősen korlátozott. A 0.002 mm-nél kisebb szemcséjű anyag (az agyag) úgy vegyi, mint fizikai tekintetben igen fontos alkotórész, ez a talaj vázát összeköti, amellett kolloidális tulajdonságú.

Minél több leiszapolható rész van a homoktalajokban, annál inkább rendelkeznek azokkal a tulajdonságokkal, amelyek fatenyészeti szempontból fontosak, és pedig úgy a talaj vízháztartását, mint a tápanyagszolgáltatást illetőleg. A talajban levő homokszemek a kolloidokat bizonyos esetekben lekötik s ezek a szemcséket hártyaszerűen veszik körül. Ezeket a hártyákat, melyek a homokszemekhez erősen hozzátapadnak, mosással sem lehet eltávolítani.

A leiszapolható rész elméleti gyarapodásával a homokos talaj vályogos talajba megy át.

Vegyi összetételüket illetőleg a homoktalajok jobbára kvarzból állanak, de előfordul bennük csillám, földpát, mészkő, amphybol, vasoxid stb., mely utóbbiak szerint termőképességük jobb vagy rosszabb.

Víztartóképességük, mint fennebb láttuk, rendszerint csekély (különösen a durva és televénynélküli homokoké), emiatt gyorsan átmelegednek, de gyorsan ki is hűlnek.

Szorbeálóképességük, vagyis, hogy kolloidjaik segítségével gázokat, folyadékokat és szilárd testeket is leköthetnek, rendszerint gyenge.

A homoktalajok legtöbbje különben nagyon kevés, a növények által felvehető, tápanyagot tartalmaz; amikor a leiszapolható málladék oly minimális, nem is lehet bennük sok asszimilálható anyag. Épp ezen oknál fogva gyenge az adszorpcióképességük is, amiért javítás estén is a hozzáadott tápanyagok egyrésze kimosódik, de kimosódnak belőle sokszor azok a tápanyagok is, melyek az elmállás során magában a talajban a nyers tápanyagokból kész tápanyagokká alakulnak.

Könnyen kimosódnak főleg a nitrátok s a chloridok, kevésbbé a phosphátok és szilikátok. Ezt a kimosást azonban némileg ellensúlyozza az a körülmény, hogy a párolgás folytán felfelé hatoló vízből bizonyos sók ismét kicsapódnak.

Ami a homoktalajok felszínét illeti, megkülönböztetünk sík talajokat, buckákat és mélyedéseket. A buckák sokasága magas homokot képezhet. A mély homok a homok kifúvása által, illetve annak mocsaras helyre való befúvása által keletkezik. A kifúvásos talaj rendszerint silány, különösen, ha sekély termőréteg marad, tegyük fel szikes vagy más kedvezőtlen altalaj felett. A befúvásos talajt a mocsári növényekből képződött humuszréteg jellemzi, amelynek érettségi fokától függ annak jósága. Ugyanazon természetű homoktalaj használhatósága függ a homokréteg vastagságától, nedvességétől, a talajvíz mélységétől, az altalaj szerkezetétől stb. Ha a kötöttebb talajréteg csak igen nagy mélységben kezdődik — a mélységi érték a talaj szerkezetétől is függ — s felette sovány talajrétegek feküsznek, úgy rendszerint nehéz viszonyokkal állunk szemben.

Ha a homoktalajok felszíne sík, és pedig nagyobb kiterjedésben sík, az rendszerint jó jel. Itt a talajok víztartalma, sótartalma többé-kevésbbé egyöntetű s itt a vegetáció is rendesen egyenletes képet mutat.

Ha azonban a térszin hullámos, úgy ez már arra figyelmeztet, hogy gyenge homokkal állunk szemben és pedig minél nagyobbak és meredekebbek a buckák, rendszerint annál mostohábbak a viszonyok. Az eolikus erők ugyanis rendszerint azokat a homokszemcséket szállítják tova nagyobb tömegekben, amelyek között a kohéziós és adhéziós jelenségek kicsinyek, amelyek tehát síma felületűek. Ezek pedig legtöbbnyire kvarzszemcsék.

A buckás homokvidék a fehéres és sárgás futóhomok legsivárabb alkatrészeiből szokott kialakulni, minélfogva rendszerint gyenge termőerővel bír. Hozzájárul ehhez az a további kedvezőtlenség, amit a csapadéknak a hullámos felület által előidézett rossz eloszlása jelent.

A buckák közepes finomságú anyaga a vizet többnyire jól átereszti, de azt vissza nem tartja, a csapadékvíz egykettőre a mélyebb szintekbe szivárog le. Ezért találunk itt rendszerint xerophita növényfajtákat.

A Duna-Tisza közti homokterületeken feltalálhatjuk a homoktalajoknak úgyszólván minden változatát. Egy részén a homok lazaszerkezetű, — futóhomok — melyet a szél könnyen szárnyára vesz. Nagyobb részén a homok többé-kevésbbé meg van kötve.

A homok minősége is lépten-nyomon változik. A Duna völgyének a homokjai inkább meszesek, a Tiszavölgyiek meszet alig tartalmaznak.

Az altalajt agyagos rétegek alkotják, ezeken megáll a víz. A talajvizet 2—5 m mélységben az alacsonyabb szinteken mindig megtaláljuk. A talajvíz felülete nagyjából igazodik a térszínhez, így a víz a buckákban is fellelhető, természetesen a felszíntől számítva mélyebben.

A talajvíznek nálunk nagy jelentősége van fatenyészeti szempontból. Legtermékenyebbek azok a talajok, amelyek sok vizet tudnak visszatartani. A vízmennyiség, amelyet a talaj visszatart, függ egyrészt az időtartamtól, amely az

utolsó csapadék óta eltelt, a részecskék nagyságától — finomabb részek több vizet képesek visszatartani — s függ a talajvíz szintjének a mélységétől.

A mi futóhomokjaink általában mezőségi jellegű, kevéssé humuszos talajok, csekély tápanyagkészlettel. Sok helyt a mélyedésekben változó mélységben keskeny mészkőréteg található. Ez a vízmozgást sokszor megakadályozza, a gyökerek rajta áthatolni nem tudnak.

A Nyírség nedvesebb éghajlatú, így erdei talaj jellegét megőrizte. Fatenyészeti szempontból így az ottani talajok lényegesen jobbak. A Duna-Tiszaköz határozottan mezőségi, míg emez inkább erdei talaj homokon.

A homoktalajok használhatóságának a megítélésében igen nagy szerepet játszik azok szemcsézettsége és az altalaj rétegzettsége.

A futóhomoknál az érdes felületű szemcsék bírnak értékkel. Ezek érdes felületüknél fogva egyrészt visszatartják a nedvességet, a csapadékvíz hozzájuk tapad, másrészt vegyi elmálásra is képesek s vissza is tartják azokat a kész tápanyagokat, amelyek a talajban az elmállás során keletkeznek.

A csillogó, símafelületű, durvaszemcséjű futóhomok sülevényes természetű, parlagon hagyva alig mutat növényzetet, rajta az Euforbia gerardiana válik úrrá, külszíne világos, fehéres.

A termékenyebb futóhomokot parlagon hagyva csakhamar sűrű gyom fedi be. Vagy ha mezőgazdasági művelés alatt áll, jó rajta a rozs s erőteljes, szalmavastagságú, nem vékony a rozstarló.

A homoktalajok szemcseszerkezete egymagában véve ismét könnyen tévútra vezetne. Az alsóbb talajrétegek vizsgálata mellőzhetetlen. A futóhomok alatt egyes vidékeken agyagos fekete feöldet, esetleg sárgás agyagot, máshol barnás vagy feketés humuszrétegeket, lennebb esetleg iszaprétegeket találunk. Sok helyen az altalajrétegek fenntartják a talajvíz szintjét, így a homok állandóan nyirkos s esetleges soványsága dacára megfelelő fanemmel aszályos években is beerdősíthető.

Az alsóbb talajrétegeknek döntő befolyásuk van az erdősítésekre.

Tölgyet eolikus származású homokterületeken csak az esetben telepíthetünk, ha a tölgyre fennebb elmondott példának megfelelő humuszrétegeket a talajban, vagy esetleg egyetlen igen erőteljes humuszréteget a talaj felszínén fellelünk. Nem sokkal kisebb igényű ebben a tekintetben az *amerikai dió* vagy a *szil* sem.

A *nyárféléknél*, főleg a kanadai nyárnál, ismét csak átmeneti sikert érhetnénk el, ha a humuszos szintek nem volnának meg; a nyárfélék azonban már kevésbbé dús és kevésbbé erőteljes humuszrétegekkel is beérik — főleg a fehérnyár, jegenyenyár, feketenyár — amellett a közbenső rétegektől sem kívánnak annyi jó tulajdonságot, akár a növényi tápsók mennyisége, akár a talaj fizikai tulajdonságai tekintetében, mint pl. a tölgyfélék.

Ha azonban a kötöttebb talajrétegek, avagy a humuszrétegek elérhetetlen mélységben vannak, akkor ezek jelenléte mit sem ér, kivéve azt az esetet, amikor viszonylagos mélységük mellett a felsőbb talajrétegek üdeségének a fenntartásában még közrejátszanak. Persze, ez a mélység nagyban függ a talaj szerkezetétől.

Ha a homoktalajokon valaha nyers humuszréteg volt, akkor bizonyos mélységben sokszor találunk egy erősen kötött réteget, amely a nedvességet át nem bocsájtja. Ez legtöbbnyire humuszsavak által összekötött apró kvarcszemcsékből áll, melybe bizonyos kötöttségi fokon túl a növények gyökerei alig, vagy egyáltalán nem tudnak behatolni.

Nagy jelentősége lehet ennek az egyébként kedvezőtlennek látszó rétegnek abban a tekintetben, hogy a vizet alig bocsájtja át, azt megköti, így megfelelő mélységi elhelyezkedés mellett a felette lévő rétegek üdeségét biztosítja.

Máskor, ha túlkötött és mélységbeli elhelyezkedése kedvezőtlen, az erdősítés sikerét teljesen kockára teheti, mert a fák gyökerei behatolni nem képesek.

Az *akác* a humuszrétegek jelenlétét nem kívánja meg, a talajvíz közelségét pedig egyenesen megsínyli. De megkí-

ványa, hogy a talaj szellős és laza szerkezetén kívül oly összetételű legyen, hogy benne bizonyos mennyiségű érdes felületű, tehát további elmállásra képes homok is legyen, tartalmazzon a talaj legalább annyi finom málladékot, amennyi az akác szerény tápanyagszükségletét fedezi. Ez a talajösszetétel üdeség tekintetében is jelent ugyan bizonyos előnyöket, kétségtelen mégis, hogy az akác a talaj üdesége tekintetében már igénytelenebb, a lombfák között egyike a legszárazságtűrőbb fanemeknek. Bár különös igénye a talaj tápanyagértékét tekintve sincsen és sorsa inkább a talaj fizikai szerkezetén fordul meg, mégsem szabad oly sivár talajokra ültetni, amelyek eme szerény igény kielégítésére sem képesek. Oly sivár buckákra, amelyeknek talaja úgyszólván tiszta kvarcszemcsékből áll, amelyek tehát tápanyagérték és nedvességgazdálkodás tekintetében is silányaknak mondhatók, az akác sikerrel nem telepíthető. De nem tenyészthető kötöttebb természetű, összetömődött, aprószemű homokokon, nyers kifúvásokon sem, általában oly talajokon, amelyeknek légátjárhatósága korlátozott.

Azokra a sivár homokokra tehát, amelyre sem a fennebb felsorolt igényesebb fanemeket, sem a viszonylag kisebb igényű akácot nem ültethetjük, fenyőféléket kell telepítenünk, mert ezek a legkevesebb ásványi tápanyagra szorulnak. Ezeken a humuszos szintnek nincs határozott szerkezete s ha valami van, ez is csak a legfelső részén. Az átmenet a kissé humuszos feltalaj és a humuszt nem tartalmazó altalaj közt nem éles.

A *feketefenyő* azokon a homokokon is megtalálja létfeltételét, amelyek tápanyagszolgáltatás és vízháztartás tekintetében is a silány fokozatok közé sorozhatók.

A *virginiai boróka* még valamivel tovább megy el a talaj és a klíma mostohaságának az elviselésében.

Ha azonban a talaj úgyszólván csupa oldhatatlan kvarcszemcsékből van felépítve, a csapadékvizet könnyen átereszti, kolloid anyagokat nem tartalmaz s rendkivüli sülevényessége mellett az altalajvíztől kappillárisan átnedvesedő talajréteg is elérhetetlen mélységben van, bizony sokszor kudarcot vallunk még a feketefenyővel és a virginiai

borókával is. Az ilyen talajokat feltétlenül javítanunk kell, több finom málladékot tartalmazó, barnább homokkal vagy homokos-agyaggal, esetleg vályog-talajjal való keverés útján.

A homok és a kőlisztszemcsék általában csak a vázát alkotják a talajnak, amelyre a vízzel és levegővel való ellátás miatt szintén szükség van, a talajnak folyton átalakuló, élő részét azonban az agyagos és humuszos részek képezik. A tápanyagok oldhatóvá tétele viszont nemcsak vegyi, hanem egyszersmind biológiai folyamat. Ezért jó, ha komposztot, vagy tőzeget, zsombékot is juttatunk a keverékbe, ha humuszos földdel nem rendelkeznénk. Esetleg elegendő lehet maguknak az ültető gödröknek a megjavítása, később a fiatal fenyők vízszükségletüket már a lennebbi rétegből könnyebben fedezik. A keveréssel a talaj nedvességgazdálkodását és tápanyagértékét egyaránt emeljük.

Legegyszerűbb a televényfölddel vagy tőzeges talajjal való keverés, ha pedig erdei sovány tisztás területek feljavításáról van szó, illetve, ha a közelben egyáltalán van erdő, úgy a jobb erdők talajáról (tölgyesek, jobb nyárfások) vett televényes barna homok hozzákeverésével a talaj összes, a fatenyészet szempontjából fontos tulajdonságait lényegesen megjavíthatjuk, anélkül, hogy az erdőn kárt tennénk, ha onnét, teszem azt egy ásónyomnyi földet eltávolítunk. Költségkímélés szempontjából kísérlet tárgyává volna tehető az is, hogy a bizonyos mélységekben rendszerint fellelhető agyagos vagy iszapos humuszrétegekből helyenkint kibányászható anyagnak némi hozzákeverésével is nem-e lehetne a sülevényes, sivár homoktalajokon valamit javítani; ezek a nyers talajok, nyers humuszrétegek, csak hosszabb idő mulva éreztetik ugyan hatásukat, a víztartóképesség tekintetében azonban mindjárt akcióba lépnek.

Ha a talaj finommálladéktartalmát csak 1—2%-kal emeljük is, ha ezenkivül a talaj fizikai szerkezetét, vízháztartását egyébként is (fordítás, szalmázás stb.) javítjuk, erdősítésünk sikerét eme sivár területeken nagyban előmozdíthatjuk. Igaz, hogy ez költséges eljárás, de ha ezeket a sivár foltokat is mindenképp be akarjuk erdősíteni — az

üzemtervi előírások ezeknek az erdősítését is előírják, így erre kényszerítve is vagyunk — még mindig jobb egyszer költségesen, de eredménnyel erdősíteni, mint kevesebb költséggel újra meg újra, eredménytelenül. Ez a munka a rendes erdősítési költség háromszorosába kerül ugyan, de így ezeket a sivár foltokat is meghódíthatjuk erdőkultúránk javára.

Az *erdei fenyő* rendkívüli alkalmazkodási képességénél fogva a legkülönbözőbb s így egymástól nagyon eltérő termőhelyi viszonyok között is képes fejlődni.

A fenyőféléket tekintve, e helyen csak olyan talajnemek vétetnek figyelembe, amelyeken mást, mint fenyőféléket sikerrel telepíteni nem lehet; míg azok a fenyőerdők vagy fiatalosok, amelyek nem kimondottan fenyőtalajokra, hanem olyan homokokra telepíttettek, ahol teszem azt a kanadai nyár vagy legalább a fehérnyár életfeltételei is kielégítést nyernek, e helyen összehasonlítás tárgyát nem képezhetik. Az alföldi viszonyok között rendszerint csak oly talajnemekre ültetünk fenyőt, ahol a lombfaféléktől sikert nem remélünk. Jobb talajon azonban természetesen a fenyőfélék is jobban díszlenek.

Az erdei fenyő kíváló alkalmazkodási képességi különösen ott jut érvényre, ahol a talajnak rendkívül soványsága mellett még az a hátránya is megvan, hogy időnkint a talajvíz a felszíni rétegekhez közel kerül. A felsőátokházi erdő egyik részletében, váltakozó sorokban, erdei és feketefenyőt vegyesen ültettettem mintegy 10 évvel ezelőtt. A viruló erdei fenyősorok között lemaradt feketefenyősorok haldoklása önkénytelenül arra ösztökélt, hogy az altalajrétegek vizsgálatában keressem a tünemény okát.

A talajszelvény 1936 nyarán a következő képet adta:

160 cm mélységig egyenletes sárgás nagyszemcséjű homokréteg, minden különös rétegződés nélkül; csupán a felső 20 cm-nyi feltalajrétegben található igen kevés humusz.

160 cm-nél egy sötétebb agyagosréteg veszi kezdetét, a talajvíz emiatt már 150 cm-nél jelen van. A kapilláris emelés oly számottevő, hogy a 70—150 cm közötti réteg ma is erősen nedes.

A telepítés idején azonban lényegesen magasabb volt a talajvíz; 10 év óta a talajvízmegfigyelések állandó süllyedő tendenciát mutatnak. A profilt jól szemügyre véve, közelítőleg meg lehet legtöbbször állapítani azt is, hogy a talajvíz a kulmináció idején meddig hatol fel. A felszíntől mintegy 50—60 cm-nyire már ott lehetett a talajvíz, a kapillarítás révén tehát az egész feltalaj erősen át volt nedvesedve. Ez a magas talajvíz okozta a fiatal feketefenyő csemeték évekig tartó sínylődését, a gyökérvégek elfulladtak, esetleg az egész gyökérrendszer megbetegedett, melyet most már kiheverni nem tudnak.

Természetes, hogy a talajvíz abszolut mélységén kívül a talaj szerkezetbeli tulajdonságai, vízemelőképessége stb. is nagy szerepet játszanak.

Az erdei fenyő nagyszerűen tűri a talaj átnedvesedését, a talaj tápanyagtartalma iránt pedig hihetetlenül igénytelen. Képes mindamellett a sovány, szárazabb homokokon is megélni. A legsivárabb foltokon azonban az előzőkben elmondott talajjavítás nélkül sikerrel erdősíteni evvel sem lehet.

III. A talajvíz nívóváltozásai, tekintettel a fanemmegválasztásra.

A talaj átnedvesedésének a mérve nemcsak a csapadék mennyiségétől és ennek eloszlásától függ, hanem sok más tényező összejátszásának az eredménye.

A hőmérséklet, a levegő nedvessége, a térszín, magának a talajnak s az altalajnak a sajátságai, — ezenfelül a növénytakaró is — belejátszanak a talaj nedvességi fokának időnkinti kialakulásába.

A száraz talajokban — melyek nagyobbrészt egyes szemcsés szerkezettel bírnak — a málladékszemcsék közti adhéziós jelenség rendszerint kicsi. Így kicsi a hygroskopikus víz mennyisége is. A jobb talajokban már több a kolloidanyag, amely igen sok vizet képes magábaszívni.

A hygroskopos vizen kívül a talaj hajszálcsövecskéiben kapilláris vizet találhatunk, amely mintegy kapcsolódik a hygroskopos vízhez. De olyan talajban, amely csak hygros-

kopos vizet tartalmaz, nálunk nem élnek meg a növények, mert a szemcsék azt annyira lekötik, hogy az a gyökerek által szinte fel nem vehető. A vízfelvételnél tehát a kapilláris víz játssza a főszerepet. A kapilláris pórusok a csapadék által nyert víz jelentékeny részét visszatartják, így a legfelső talajrétegek vízpótlása rendszerint nem a talajvízből történik, hanem a talaj bizonyos víztartó rétegeiből, ha azok pórusaikban 50%-nál több vizet tartanak vissza. Ezekből kapilláris úton emelkedik a víz a felsőbb rétegekbe.

A talajszelvény kedvezőtlen rétegzettsége azonban a kapilláris víz emelkedését megzavarhatja, ha tegyük fel olyan réteg van alul, amelyben igen nagyok a pórusok.

A nagyszemcséjű homoknak nagy az áteresztőképessége, de kicsi a vízkapacitása. A szemcsék különbözősége folytán helyenkint nyilt utak támadhatnak a víz levezetésére.

Wollny szerint az 1—2 mm-nyi szemnagyságú homok vízkapacitása 3.66, míg a 0.01—0.07 mm-esé 35.5. A homokok általában rossz vízkapacitással bírnak, a finomabb homokok kapacitása jobb.

A víz behatolása a talajba annál könnyebb, minél kevesebb a kapilláris üreg és a talajkolloid.

Finomabb szemcséjű homokban a kapillaritás révén a víz bizonyos magasságra felemelkedik s így a vízáteresztéssel szembehelyezkedik. Ennek a tulajdonságnak nagy jelentősége van a talajvíz közelében.

Eser párolgási vizsgálatai szerint, ha a víztartalom a telítettségi fok 50%-nál kisebb, akkor kapilláris emelkedés nincs.

A csapadék elpárolgásának a mérvét s a párolgással összefüggő egyébb jelenségeket a hőmérséklet szabja meg; így a nedvesség emelkedését a talajban, a sók kikristályosodását, a mállás fokát s a humusz elbomlásának a gyorsaságát.

Az elpárolgás a mi viszonyaink között legnagyobb július—augusztusban (85—90%), legkisebb február—márciusban (35—40%).

A 0.1 mm szemnagyságú homok Eser vizsgálatai szerint a legnagyobb elpárolgást adja, akár nagyobb a szemnagyság, akár kisebb, a párolgás csökken. Wollny és Ebermayer vizsgálata szerint a csupasz földre hulló csapadéknak csak 50—70%-a hatol be olyan mélységbe, ahol az elpárolgástól többé-kevésbbé már védve van.

A termékenységnek egyik főfeltétele, hogy a fák gyökerei mindenkor megkapják a tenyészethez szükséges nedvességet. Ez nagyban függ a talaj szerkezetétől. Klímaviszonyaink között a levegő a nyári hónapokban rendkívül száraz. A párolgás ilyenkor oly nagymérvű lehet, hogy a fák a párolgásokozta vízveszteséget nem képesek pótolni. Ám az itteni viszonyok között jelentős szerep jut a talajvíznek, amely néhány m mélységben rendszerint fellelhető. Természetes, hogy kedvező vízgazdálkodású talajnemeken, amelyekben a vízmegtartó rétegek a növényzet számára szükséges nedvességét a csapadék és a kondenzáció révén biztosítani tudják, a talajvíz mélyebb elhelyezkedése elvesztheti a jelentőségét s az így átnedvesedett felsőbb talajrétegek és a talajvíz által a kapillaritás folytán átnedvesedő rétegek között a növényzet számára indifferens rétegek lehetnek.

A homoktalajok jelentékeny részén a fák gyökérzete rendszerint lehatol addig a rétegig, amelyet a talajvíz a kapillaritás révén nedvessé tesz. A Duna—Tisza közötti homokok alatt néhány m-nyire mindig megtaláljuk a vizet át nem eresztő réteget, ezen a víz meggyűlik, talajvizet alkot, amelyet a fák gyökérzete rendszerint elér.

A talajvíz általában a felszín közelében a homokokba beszűrődött víz, amelynek csaknem horizontális tükre a külső levegővel mintegy érintkezésben áll, nyomás alatt nincs, csupán a nehézségi erő törvényének van alárendelve. Éppúgy megvannak a térszínhez nagyjából igazodó dombjai és völgyei, mint a felszínnek, csakhogy mérsékeltebb lejtőkkel. A földkéreg nyomása alatt a mélyebb rétegek kötöttebbé, így vízátnemeresztővé válnak; ezek a rétegek agyag és homokrétegek váltakozásából is származhatnak, rajtuk a talajvíz meggyűlik. Nagy szerep jut itt a kondenzációs víznek is, főleg szárazabb klímaviszonyok között.

A felülről beszivárgó víznek csak kisebb része éri el a talajvizet, mert azt a felsőbb rétegek visszatartják. A csapadékvíz tehát csak a talaj áteresztőképességének megfelelően szivárog be. Egy része a szemcsékhez tapad. Mennél nagyobb az áteresztőképesség, annál kisebb a vízkapacitás, annál gyorsabban és bőségesebben táplálja a beszivárgó víz a talajvizet. A víznek ebben a vándorlásában természetesen a párolgás is nagy szerepet játszik, annál inkább, minél melegebb a talaj és minél több hiányzik a levegő viszonylagos párateltségéből. Nyáron, vagy nagy melegben mit sem emel a csapadék a talajvízen.

Hosszabb szárazság idején, amikor a homok felső rétegei ki vannak száradva, az első eső egyáltalán nem fog behatolni, mert a forró homokban a víz csakhamar elpárolog. Ezért az évi csapadék a talajvíz állását illetőleg nem egyedüli tényező, a levegő hőmérsékváltozásai itt nagy szerepet játszanak. 1936 nyarán bőséges csapadék dacára a talajvíznívó a szegedvidéki homokokon kis kilengésektől eltekintve, szinte semmit sem emelkedett.

A talajvíz ingadozásai a víztükör mélységétől is függnek; szárazsági cyklusban az elpárolgás annál nagyobb, minél sekélyebben fekszik a talajvíz.

A feltalaj pórusaiba behatoló párás levegő — ha előbbi hidegebb — lecsapódás folytán szintén nedvesíti a talajt, különösen erdővel fedett területen, ahol a talaj hűvösebb. Az így keletkező vízmennyiség nem lebecsülendő víztömeget képvisel, nyáron azonban a naptól hevített feltalajréteg rendszerint melegebb, mint a levegő, ennélfogva inkább elpárolgás lép fel, mint kondenzáció.

Nálunk a talajvíz kora tavasszal rendszerint a legmagasabb, azután állandóan süllyed, — a nyári esők csak kisebb átmeneti emelkedést idézhetnek elő; — ősztől kezdve mindinkább emelkedik, legfőképp a télvégi olvadáskor.

A talajvíz elhelyezkedésében azonban az évi apróbb változásokon kivül hosszabb időszakokra visszavezethető, periodikusnak látszó nagyobb nívóváltozások is konstatálhatók, amelyek valószínűleg a klímaváltozásokkal hozhatók összefüggésbe. Brückner szerint a nedves-hűvös és a száraz-

meleg klímaviszonyok váltakozásának megfelelően ez a periódus kb. 35 évben volna megállapítható. Persze ez a feltevés még alátámasztásra szorul; a talajnívóváltozások tartós és rendszeres megfigyelése után fog eldőlni, periódikusak-e tényleg a talajvíz szintváltozásai s ha igen, mekkorák ezek a periódusok? A talajvíz Brückner szerint egy hosszú száraz cyklus alatti alacsony helyzetét a hűvösebb cyklus beálltával szinte hirtelenül megváltoztatja s azt hamarosan magas talajvízállás váltja fel.

A talajvíz nívóváltozásai sokszor igen nagy befolyást gyakorolnak a fatenyészetre. Ha a talajvíz felemelkedik és a fák gyökereit eléri, az a jobb talajokon beállított kultúránkat is veszélyeztetheti, a gyökérvégek elfulladnak, a talaj megsavanyodik és levegő hiánya miatt a fák el is pusztulhatnak. Különösen nagy bajt okozhatnak a hirtelen beálló változások.

Homoki erdőkben igen gyakori jelenség, hogy a mélyedésekben a fák hiányzanak vagy csenevészek. Rendszerint a talajvíz időnkinti felemelkedése s az ezzel kapcsolatos kisérő okokban megtaláljuk ennek a magyarázatát.

Máskor a talajvíz tartós süllyedése folytán olyan területek válnak beerdősítésre alkalmasokká, amelyeket azelőtt épp a magas talajvíznívó miatt nem tudtunk sikerrel beerdősíteni. Persze a fanemmegválasztásnál számolnunk kell azzal, hogy itt egy későbbi periódusban ismét lehet magas talajvíz. Másrészt a talajvíz túlságos süllyedése, különösen a fennebb említett rossz vízgazdálkodású talajnemeken, a fatenyészet szempontjából hátrányos is lehet. Így különösen a nedvességigényes fanemeknél tapasztalhatjuk, hogy a hosszú szárazsági cyklus idején bekövetkező esetleges nagyobb talajvízsülyedést megsinylik; látható ez a szileknél, kőrisnél, tölgynél, égernél.

Kedvező talajvíznívó idején a fák növedéke kétszeres is lehet.

A fanemmegválasztás alkalmával ne csak a momentán talajvíznívót vegyük figyelembe, de terjeszkedjünk ki lehetőleg annak a megállapítására is, hogy milyen a legmagasabb és esetleges a legalacsonyabb talajvíznívó, a több évre,

esetleg több évtizedre tehető perióduson belül. Ne tegyünk pl. — amint fennebb láttuk — feketefenyőt olyan talajra, amelyen a talajvíz időnkint a felszínhez közel kerül, mert ha a gyökérzetét akár 10—15 éves korban is a talajvíz eléri, sinylődni kezd, de el is pusztulhat.

Talajszelvényvizsgálataink tehát terjeszkedjenek ki, ha kell, ennek az esetleg kritikus kérdésnek az eldöntésére is; a bármikori nívómaximum jelei a szelvényekből legtöbbször kivehetők; ez szokott későbbi időben csalódásokat okozni; szárazabb természetű talajokon pedig, ahol a talajvíz időnkint nagyon is mélyre kerülhet, óvatosak legyünk oly fanemek alkalmazásával, amelyek sok nedvességet kívánnak. Ezeket ugyis csak olyan talajokra ültethetjük, amelyekben a fennebb említett humuszrétegek, esetleg iszaposabb szintek révén a talaj vízháztartását kedvezőnek ítéljük.

IV. Egyéb a fanemmegválasznásnál figyelembe vehető szempontok.

A talaj megítélésében nagy segítségünkre van a talaj színére alapított következtetés is. Főleg az előzetes megítélésnél lehet szükségünk arra, hogy a talaj színéből is tájékozódást szerezzünk, különösen már megművelt talajokon, szántásokban vagy fordításokban, ha a talajnövényzet alapján nincs alkalmunk tájékozódni, illetve az őstermészeti viszonyok között élő talajflóra a mezőgazdasági művelés folytán már régebbi időben eltávolíttatott. De a szelvény egyes rétegeinek a behatóbb vizsgálatánál is nagy szerepet játszik ítéletünk megalkotásánál a szín. Persze a nedvesség színváltoztató hatását itt már figyelmen kivül nem hagyhatjuk.

Az alföldi futóhomokoknak, illetve az eolikus származású homokoknak a feltalaj külső színeződése alapján három főváltozata ismeretes, és pedig a szürke, a fehéres és a sárgás homok. Persze, hogy közöttük számos átmeneti színeződés lehetséges, így pl. a humusztartalom okozhat barnás színeződést, az alsóbb rétegekben pedig a humusz, máskor a humuszsavak sötétbarna, máskor szinte feketés színeződést. A vasoxid és más szinező anyagok a homok természe-

tes színét szintén lényegesen megváltoztatják (a vas vörösre, a mangán ibolyás-kékre stb.).

A *szürke homoknál* rendszerint sok az érdes felületű szemcse, amely további kisebbfokú elmállásra és a nedvesség megtartására képes. Ezek a szemcsék a homok termőerejét emelik, tehát az ilyen talajok rendszerint jóindulatúak.

A szürke színeződés azonban származhat onnét is, hogy a talajban iszap vagy — teszem azt — televény került, de csak oly kis mennyiségben, hogy így a talajnak a barna jellegét még nem adják meg. Csakhogy ilyenkor a homokszemcsék nem mutatnak egyenletes szürke színeződést, hanem észre lehet venni, hogy a sok símafelületű, fehér és sárgás homokszemcse közé keveredett az iszap vagy a korhadékanyag. Ebbe tehát sok a kevésbbé termékeny változat. Rendszerint azonban ezek is termőképes talajok.

A nagyszemcséjű, de csupa símafelületű, szürke kvarcszemcséből álló talaj azonban, ha alatta az altalajrétegzettség is kedvezőtlen, gyenge termőerejű is lehet.

A *fehéres homok* finomabb és elmállásra hajló termékenyebb változatai régtől fogva begyepesedett területeken találhatók, feltalajukban a növényi korhadék világosabb vagy sötétebb, szürkésbarnás árnyalatot mutat s csupán az altalaj maradt fehéres. Ezek a talajok begyepesedés folytán sík felülettel bírnak.

A fehéres futóhomok durvaszemű változatai, vagy a finomabb szemcséjű, de csupa elmállásra nem hajló kavicból álló változatai, melyek begyepesedni se tudtak; igen rossz homoktalajok; ezek rendszerint hullámos felülettel bírnak.

A Duna—Tisza közén kötöttebb jobb talajok alatt is előfordulnak fehéres, kizárólag kvarcból felépült altalajrétegek, melyek vízáteresztő természetűek, ha felkerülnek süllevényes homokok.

A *sárgás futóhomokok* termékenyebb változatai szintén begyepesedtek, így feltalajuk szürkés-sárgás színeződést mutat. Felületük sík vagy enyhén hullámos.

A kevés finommálladékot tartalmazó, elmállásra nem hajló sárgás homokok feltalaja nem mutat szürkés színeződést, felületük inkább hullámos, gyengébb termőerejűek. Ha a sárga színeződés agyagtól van, akkor jó termőerejűek.

A *buckás futóhomokok* rendszerint vagy a fehéres, vagy a sárgás homokfajtákhoz tartoznak, de ezek legsivárabb alkatrészeiből alakultak ki, mert a szél a símafelületű. kohézio és adhézio tekintetében gyatra homokokat szállítja leginkább, ezeknek pedig tápanyagtartalmuk s a vízgazdálkodásuk is kedvezőtlen.

Mégis az eolikus erők szeszélye igen sok helyen olyan szürkés, de néha sárgás homokot halmozott fel, amely a benne lévő jobb részecskékkel való keveredése és finommálladéktartalma folytán a mi viszonyaink között az akác igényeit is kielégíti. Kivételesen igen jó vízgazdálkodású és tápértékben is jónak mondható homokok is buckákká halmozódtak. A csapadékelosztást azonban a hullámos felület mindig kedvezőtlenül befolyásolja.

A szélviharok az idők során egyes foltokra a környező homokfajták legterméketlenebb elemeit hordták össze, csupa elmállásra nem hajló, finommálladék nélküli kvarcszemcsét; az ilyen talajok sülevényessége, terméketlensége feltűnő. Ezekben a nyári hőség alatt — különös jó időjárás kivételével — minden kisül. Azért ezeknek a fennebbiekben leírt javítása, az erdősítések előtt nem mellőzhető. Szerencsére, ilyen nagyon is sivár talaj, aránylag kevés van.

A *barna homokok*, amelyek színűket a bennük felhalmozódott levénytől s esetleg némi agyagtartalomtól kapták, a leghálásabb talajok, ezeknek a beerdősítése azonban rendszerint nem probléma. Sajnos, ilyenek beerdősítése vajmi ritkán jut osztályrészünkül.

Végül a fanemmegválasztásnál az elsoroltakon kívül még segítségünkre lehet a környező kultúra képe, a közeli erdők, fasorok mineműsége, a szomszédos mezőgazdasági földek termőerejéből való következtetés stb. Ha az erdősítendő terület előzetesen mezőgazdasági művelés alatt állott, a mezőgazdasági termények minőségéből és terméshozamából szintén igen értékes tanulságot meríthetünk.

A talajnak a fennebbiekben vázolt s csaknem minden támpontot kimerítő megítélésére azonban az erdősítéseknél is csak akkor van szükség, ha mostoha talajviszonyokkal, lépten-nyomon változó, silány talajnemekkel van dolgunk, ami az alföldi erdősítéseknél bizony elég gyakori eset.

Ha a talaj megítélésénél és a fanemmegválasztásnál ekként mindenre kiterjedő körültekintéssel jártunk el, úgy erdősítéseink sikerének biztosítása tekintetében emberileg mindent megtettünk s nagyobb csalódások bennünket nem érhetnek.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Keilhack: Grundwasser und Quellenkunde.
Höfer—Heimhalt: Grundwasser und Quellen.
Vági—Fehér: A talajtan elemei.
Biró János: Alföldi legelők rendezése a fásítással kapcsolatban.
Ballenegger: A termőföld.
Westsik: Az alföldi futóhomok talajok mezőgazdasága.
Erdészeti Kisérletek Közleményei.

*

Sandaufforstung auf dem Alföld unter Berücksichtigung der Bodenflora, der Bodenprofiluntersuchungen und der Änderungen des Bodenwasserspiegels. Von *Gy. Fodor.*

Im Vordergrund jener Bestrebungen, die Ersatz für die verlorenen Waldflächen Ungarns suchen, stehen die Aufforstungsarbeiten auf dem ungarischen Tiefland, dessen geringe Sandböden und arides Klima die Wahl der entsprechenden Holzarten besonders erschweren.

Diese wichtige Frage wird zumeisst auf Grund der Bodenflora entschieden. Verf. weist nach, dass die Krautschicht zwar gute Anhaltspunkte zur annähernden Beurteilung der Bodengüte liefert, in waldbaulicher Hinsicht aber allein nicht befriedigt, da das spätere Wachstum der Bestände von den unteren Bodenschichten bedingt ist, deren Beschaffenheit in der Zusammensetzung der nur die obersten Schichten in Anspruch nehmenden Standortsgewächse nicht zum Ausdruck gelangt.

Die pflanzensoziologischen Erhebungen sind also mit weiteren, praktisch gut verwertbaren Untersuchungen zu ergänzen, die über den wahrscheinlichen Erfolg der Bestandesgründung Aufschluss geben können.

Als solche kommen vor allem die Bodenprofiluntersuchungen in Betracht, die fallweise auch mit Laboratoriumsanalysen zu unterstützen sind.

Die Bewegung des Bodenwasserspiegels ist gleichfalls zu berücksichtigen, da das Fortkommen gewisser Holzarten (z. B. *Pinus austriaca)* vom Höchstwert des Bodenwasserstandes bedingt ist.

Bei der Aufforstung der besonders nährstoffarmen Flächen ist auch eine entsprechende Bodenverbesserung anzuwenden, die sich wenigstens auf die Düngung der Pflanzlöcher (mit humusreicher Erde) zu erstrecken hat, wodurch die Pflanzen über die ersten schweren Jahre hinwegeholfen werden.

Le boisement des sables de la Grande Plaine suivant les enseignements de la flore caractéristique du lieu, des recherches relatives au profil du sol et des fluctuations du niveau des eaux souterraines. Par *Gy. Fodor.*

Parmi les efforts qui tendent en Hongrie à trouver une compensation aux forêts perdues, ceux qui ont pour objet le boisement de la Grande Plaine se heurtent à la difficulté que le sol sablonneux et le climat aride ne conviennent qu'à un petit nombre d'essences.

Le plus souvent, on cherche à résoudre le problème sur la base de la flore du lieu. L'auteur démontre que celle-ci fournit bien une première orientation sur la qualité du sol, mais non des indications suffisantes pour le sylviculteur, car la croissance ultérieure des peuplements dépend des couches non superficielles dont les caractéristiques ne se reflètent pas dans la composition de la flore locale, celle-ci tirant sa subsistance uniquement des couches supérieures.

Les recherches de sociologie végétale ont donc besoin d'un complément qu'on puisse appliquer dans la pratique et qui permette de prévoir avec quelque probabilité le sort futur des plantations.

Ce complément peut s'appuyer avant tout sur l'examen du profil du sol, examen qu'accompagnent, le cas échéant, des travaux de laboratoire.

Le mouvement de la nappe souterraine n'est pas non plus à négliger, puisque le développement de certaines essences (du pin noir d'Autriche, par exemple) est déterminé par le niveau le plus haut des eaux souterraines.

En boisant des terrains dont le sol est pauvre en aliments, il convient d'améliorer le sol, au moins par l'enfouissement de terre contenant de l'humus dans les trous des plantes pour que celles-ci puissent traverser les premières années difficiles.

Sand afforestation on the Hungarian Great Plain respecting the soil flora, the testing of soil profiles and the alterations of the soil water surface. By *Gy. Fodor.*

In the fore-ground of those endeavours, which are looking for a compensation for the lost wooded areas of Hungary, stands the afforestation of the Alföld (Hungarian Great Plain), the arid climate and poor sand soils of which make the selection of the suitable species of trees very difficult.

This important question is mostly decided on the ground of the soil flora. The author points out, that although the weed stratum gives a good hint for the classification of soil condition, it is not at all satisfactory. The later development of crops depends viz on the lower soil layers, the condition of which having no influence on the weeds, because these make use only of the upper strata.

Therefore the plant-sociological studies are to be completed by further practical investigations, which may give some explanations about the success desired.

In the first place the testing of soil profiles are to be called, which are to be supported in certain cases by laboratorial analyses.

Besides, the moving of thesoil water surface is to be controlled, because the growth of some species of trees (e. g. *Pinus austriaca)* is bound to the highest level of soil water.

On places lacking in nourishing substances, soil amelioration is to be carried out, at least by manuring of the pits (with earth which is rich with humus), because in this way the plants become ensured for the first most dangerous years.

A vadkárról.

Irta: Horváth Károly.

A vadkároknál különböztessük meg a nagyvad által és a kisvad által okozott károkat. Én főleg a nagyvad okozta károkkal foglalkozom, mert ezt sokkal fontosabbnak tartom. Sokat beszéltek és írtak már erről a kérdésről, mégis még ma is teljesen bizonytalan ezen a téren a helyzet. Tizennyolc éve foglalkozom nagyvaddal és vesződöm a vadkárral s ezalatt az idő alatt nagyon sok fonákságot tapasztaltam.

Tudok esetet, mikor a földtulajdonosok hiába mentek fűhöz-fához, semmi kártérítést nem kaptak. Volt viszont eset, mikor a szomszéd erdőbirtokosnak kellett fizetni, noha

a vadat más lőtte. Sőt előfordult az is, hogy a községbeliek nem a legtöbbet ígérő szomszéd erdőtulajdonosnak adták a vadászatot, pedig ez vállalta a vadkárt is, hanem egy kevesebbet ígérő személynek, azzal az elgondolással, hogy a bérlő és társai lövik a nagyvadat, a szomszéd birtokos meg majd fizeti a vadkárt. Talán nem szerénytelenség, ha közreadom, hogyan vélem az igazságtalanságokat kiküszöbölhetőnek. Talán nem minden gondolatom kerül rostaaljába.

Nagyvad alatt a szarvast, dámvadat, őzet, muflont és a disznót értem. A vaddisznó a jelen törvény szerint dúvad. Kár lenne ezt az érdekes vadat a jövő törvényben is indexre tenni. Ez is megérdemelne 3—4 hónapi tilalmi időt. Elvégre, ha valahol igen elszaporodna, miniszteri engedéllyel bármikor meg lehetne apasztani számát.

Ellenben dúvad legyen minden nagyvad az olyan területen, ahol senki sem akar vadkárt fizetni. Ott viszont, ahol van személy, aki a vadakért felelősséget vállal, ott minden nagyvad csak a törvények által előírt módon legyen vadászható. Ahol a nagyvad dúvadnak lesz tekintve, ott az mindenkor, tilalmi időben is, éjjel-nappal, mindenki által lőhető legyen, seréttel is, akinek fegyverengedélye van s akinek a terület tulajdonosa a lődözést megengedi. Tehát nemcsak a vadászat gyakorlója, hanem más is, vadászjegy nélkül is, csak fegyverengedélye legyen s a terület tulajdonosa megengedje neki. Hajtót és kutyát azonban csak a vadászatot gyakorló engedélyével használhat. Az ilyen területen ugyanis a nagyvad lövése nem vadászat, hanem védekezés. A védekezés pedig lőfegyver nélkül el sem képzelhető.

Mondja ki azonban a törvény, hogy ott, ahol a föld tulajdonosa egyúttal a vadászati jog tulajdonosa is, vagyis önálló vadászterületen a nagyvad nem minősíthető dúvadnak. Nem minősíthető a nagyvad dúvadnak akkor sem, ha a vadászatot gyakorló személy, vagy ha ő nem akarja, úgy bárki más vállalja a vadkár megtérítését s ennek meg is tud felelni. Ha az előbbi vállalja, úgy ő a nagyvadat a törvény szabályai szerint vadászhatja is. Ha azonban más valaki, pl. a szomszéd birtokos vállalja, akkor itt a nagyvadat senki sem vadászhatja. A vadászatot gyakorló nem, mert felelős-

ség nélkül nincs nagyvad-vadászat, a kárt vállaló pedig azért nem, mert neki azon a területen vadászati joga nincs.

A vadkárért felelős személy vagy bekeríti a területet, mint gyümölcsöst, kertet, vagy őrizteti, vagy pedig nem csinál semmit, csak fizeti a becsült kárt. Azt hiszem, ez az utolsó módszer a legdrágább. Úgy a föld tulajdonosa, mint a vadászat gyakorlója köteles legyen eltűrni, hogy területét bekerítsék, vagy őriztetésnél az őr a területen járjon, ott zajt csapjon, tüzet gyujtson. Kutyát azonban csak a vadászatot gyakorló egyén beleegyezésével használhat. Ha ezen védekezések miatt kár támadna, úgy azt a vadkárért felelős megtéríteni tartozik.

Akár őrzik a területet, akár nem, ott, ahol sok a nagyvad, kisebb-nagyobb mértékben vadkár is lesz. A vadkár felbecsülése mehetne a régi módon, csak a községi előljáróságot hagyják ki a játékból, mert az a legritkább esetben tárgyilagos.

Fenti elgondolások alapján elérnénk: 1. A kisgazda, akinek létkérdése az az egy vagy két hold földecske termése, vagy megkapná a vadkár ellenértékét, vagy kiirthatná a kárt okozót. Nem fordulna elő, hogy tétlenül kelljen néznie terményének pusztulását. 2. Az erdőtulajdonosnak féltve őrzött nagyvadját nem lőhetnék el felelőtlen szomszéd puskások. 3. Végül megszüntethető lenne, hogy egyesek felelősség nélkül vadásszanak nagyvadra.

Ellenérvnek felhozhatnák, hogy a nagyvad elleni őrzéssel zavarják a kisvadat és hogy ily módon egyes erdővel szomszédos területek elveszítenék vadászati értékük egy részét. Ha azonban a vadkár elleni őrök nem visznek magukkal kutyát, úgy édeskeveset zavarják a kisvadat.

Hogy erdővel szomszédos terület nagyvad vadászati joga nélkül veszít értékéből, az tagadhatatlan, de mi az az évi egy-kétszáz pengő az ezúton elérhető egyéb anyagi és főleg erkölcsi haszonhoz képest.

Az apróvad által okozott károk elintézésére elegendőnek tartanám, ha a nyúl és a fácán tilalmi idejét ismét az 1883-ik törvény szerint állapítanák meg. Ha pedig valami apróvad úgy elszaporodna, hogy súlyosabb kárt okoz, úgy miniszteri

engedéllyel, mint a dúvad irtható lenne. Ilyen eset pl., ha az üregi nyúl nagyon elszaporodna, vagy a vadludak nagyon meglepnének egyes helyeket és a vadászat gyakorlója nem tudna elég védelmet biztosítani és a kárt sem akarná megtéríteni.

*

Über den Wildschaden. Von *K. Horváth.*

Das neue Jagdgesetz soll in erster Linie das Prinzip aussprechen, dass alle Grundbesitzer, die auf ihrem Besitz das Jagdrecht nicht ausüben können (Kleinlandwirte) in Fällen von Wildschaden auf volle Vergütung Anspruch haben. Auch muss das Gesetz darüber entscheiden, wer für den Schaden haftpflichtig ist. Lehnt der Jagdberichtige die Verantwortung ab, so kann sie von wem immer (z. B. vom benachbarten Waldbesitzer) übernommen werden, dem dann das ausschliessliche Recht des Abschusses zusteht. Will niemand verantwortlich sein, so ist das Schaden verursachende Wild als schädliches Wild zu betrachten.

*

Sur les dégâts de gibier, par *Ch. Horváth.*

L'auteur donne des conseils pratiques concernant la nouvelle loi sur la chasse. Tous les propriétaires qui ne peuvent pas exercer le droit de chasse devront recevoir une indemnité pleine et entière pour les dégâts causés par le gibier. Si le détenteur du droit de chasse refuse de réparer ces dégâts, la responsabilité en peut être assumée par une tierce personne qui acquerrait ainsi le droit de tuer un certain nombre de pièces, sinon le gibier serait à considérer comme nuisible.

*

Damage by game. By *K. Horváth.*

Practical comments on the coming game-laws. All the landowners who are not allowed to exercise their hunting rights must get full compensation for all damage done by game. If the owner of the hunting rights is not willing to be liable for the damage, the responsibility can be taken over, with the exclusive right of shooting, by another person, or the game is to be considered as vermin.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Jegyzőkönyv

felvétetett az Országos Erdészeti Egyesület igazgató választmányának 1936. évi október hó 9-én délelőtt 10 órakor tartott rendes ülésén.

Jelen voltak: Térfi Béla elnök, Biró Zoltán ügyvezető, Ajtay Jenő, Beyer Jenő, báró Biedermann Imre, Czillinger János, Földváry Miksa, Karsai Károly, gróf Mailáth György, Molcsány Gábor, Nagyszalánczy Brunó, Orosz Antal, Osztroluczky Miklós, Papp Béla, őrgróf Pallavicini Alfonz Károly, Rimler Pál, Schenkengel László, Véssei Mihály választmányi tagok és dr. Mihályi Zoltán segédtitkár.

Térfi Béla: Üdvözlöm a megjelent urakat és az Országos Erdészeti Egyesület igazgató választmányának a mai napra kitűzött ülését megnyitom. Megállapítom, hogy az ülés a megjelentek számára való tekintettel határozatképes.

Távolmaradásukat kimentették: báró Waldbott Kelemen elnök, gróf Teleki József alelnök, Roth Gyula, Fekete Zoltán, gróf Károlyi Gyula, Kiss Ferenc, Urbánfy Ignác, gróf Esterházy Móric, Onczay László, gróf Keglevich Gyula, vitéz Lámfalussy Sándor, Lády Géza, Matusovits Péter, herceg Montenuovó Nándor, Vuk Gyula választmányi tag urak.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Ajtay Jenő és Karsai Károly választmányi tag urakat kérem fel.

A mai választmányi ülés összehívását a földmívelésügyi miniszter úr leirata tette szükségessé, amellyel a gazdatiszti nyugdíjtörvény tervezetét leküldötte az Egyesületnek hozzászólás végett.

A tervezet a gazdatiszti kar egy régi kívánságát elégíti ki s azt hiszem, hogy a magánszolgálatban álló erdőtiszti kar érdekei szempontjából is feltétlenül foglalkoznunk kell a kérdéssel.

Úgy vélem, hogy a kérdés megfelelő megoldása csak nyugodtabb légkört, fokozottabb munkalehetőséget jelentene a megánerdőtiszti karra s feltétlenül megnyugtató volna magára a birtokos-osztályra is.

A részletekre nem akarok kitérni, hiszen a t. igazgató választmánynak módjában lesz a tárgyalás során ezekben állást foglalni.

Felkérem a segédtitkár urat, hogy a miniszteri leiratot felolvasni szíveskedjék, amihez az ügyvezető úr fog kellő tájékoztatással szolgálni.

Segédtitkár: Felolvassa a miniszteri leiratot.

Ügyvezető: Hivatkozik az Egyesület részéről az 1935. év folyamán 111. szám alatt tett felterjesztésre, amelyben a választmány egyszer már állást foglalt a gazdatiszti nyugdíj-kérdéssel kapcsolatban. Mint annak idején, most is elsősorban azt tartja legszükségesebbnek, hogy a törvénytervezet rendelkezései az erdőtisztekre is kiterjesztessenek, miután a

magán-erdőgazdaságokban alkalmazott erdőmérnökök száma olyan csekély, hogy részükre külön biztosító intézet felállításáról nem lehet szó. Viszont őket sem lehet kizárni a törvényes gondoskodásból. Meggyőződése szerint a birtokosok is örömmel üdvözölhetik a tervezett megoldást, mert egy állandó, de szigorúan meghatározott megterhelést jelent számukra, amellyel pontosan számolhatnak. Ezenkívül igen gyakran nagy nyugdíjterhet fog levenni a birtokosok válláról a tervezett megoldás, mert a ténylegesen szolgáló tisztviselők fizetésén kívül nem kell a nyugdíjasok ellátásáról is gondoskodniok.

Hibájául rója fel a tervezetnek, hogy fogalmazása sokhelyütt nehézkes, zavaros, ami félreértésekre fog okot adni. Hiányzanak mellőle azok a táblázatok, amelyekre minduntalan hivatkozás történik, mint az ellenszolgáltatásoknál alapul vett számítások eredményeire. Nem lát a tervezetben intézményes biztosítékot arra nézve, hogy az intézet szervezetében a legteljesebb altruizmus fog érvényesülni, pedig ez előfeltétele a megoldásnak.

Javasolja tehát, hogy a hozzászólásban már az általános megjegyzések során kérje az Egyesület a törvény hatályának az erdőtiszti karra való kiterjesztését olyan értelemben, hogy ez már a törvény címében és az intézet elnevezésében is kifejezésre jusson. Ennek megfelelően kérni kell a miniszter Úrtól, hogy az intézet igazgatótanácsában a magánerdőtiszti kar érdekképviselete is helyet kapjon és a tagküldési jog az Országos Erdészeti Egyesületre ruháztassék addig is, amíg a magánerdőtiszti kar külön egyesületbe vagy kamarába nem tömörül. Ezenfelül általános megjegyzésként kérelmezendő lenne a homályos szövegezésű szakaszok átfogalmazása és a hiányzó táblázatok melléklése.

Ajtay Jenő: Csatlakozik ügyvezető javaslatához és feltétlenül szükségesnek tartja a tervezetnek az erdőtisztekre való kiterjesztését. Ezenfelül azonban túlságosan csekélynek látja a tervezetben biztosított nyugdíjat s miután a törvény így antiszociális lenne, a szolgáltatásokra vonatkozó résznek teljes átdolgozását javasolja.

Osztroluczky Miklós: Szükségesnek látja, hogy a testvér-érdekeltség állásfoglalása is megfontolás tárgyává tétessék és javasolja az OMGE felterjesztésének kikérését.

Báró Biedermann Imre: Röviden ismerteti az OMGE tárgyalásainak az eredményét és hangsúlyozza, hogy a nyugdíj-járulék kategóriájának megállapításánál a legnagyobb nehézséget a természetbeni javadalmazásnak az értékelése okozza.

Karsai Károly: Feleslegesnek tartja, hogy az Egyesület a tervezetnek az erdőtisztekre való kiterjesztését is kérje, miután a tervezet az 1900:XXVIII. t.-c.-t vette alapul, amelynek rendelkezéseit a gyakorlatban mindig az erdőtisztekre is vonatkoztatták.

Rimler Pál: Elsősorban köszönetét kívánja kifejezni a földmívelésügyi kormányzatnak, hogy a régóta vajudó kérdést végre napirendre tűzte. Az intézményes megoldás sok bajt és keserűséget fog megszüntetni. Kéri azonban, hogy az Egyesület részletesen is foglalkozzék a javaslattal, mert annak minden vonatkozása közelről érinti az erdőgazdaságot is. Szükségesnek tartja, hogy a rendelkezések kiterjesztését necsak az erdőmérnökökre, hanem az erdőgazdaságban alkalmazott egyéb minősítésű tisztekre és tisztviselőkre is kérje az Egyesület. Példaképen felhozza az általa képviselt uradalmat, ahol egy régi és az országban szinte páratlan szervezetű nyugdíjintézet áll fenn, amelynek megszűnését aggodalommal nézik az érdekelt tisztviselők. Tisztázandó lenne tehát elsősorban, hogy mely tisztviselők tartoznának az új törvény alá, hogy mi történjék a már más nyugdíjintézeteknél nyugdíjjogosultságot szerzett tisztviselőkkel, stb. Kéri tehát a javaslatnak részletes tárgyalását.

Térfi Béla: Miután általánosságban senki más nem kíván hozzászólni a javaslathoz, azt a maga részéről is örömmel üdvözli és csatlakozik Rimler Pál indítványához.

Az igazgató választmány Alelnök és Rimler Pál indítványát egyhangúlag magáévá teszi.

Ügyvezető: Bejelenti, hogy gróf Esterházy Móric és gróf Keglevich Gyula választmányi tag Urak írásban küldték be észrevételeiket a javaslatra vonatkozólag. Miután ezek a tervezet egyes szakaszait érintik, javasolja az észrevételeknek a megfelelő szakaszoknál való figyelembe vételét.

Az igazgató választmány ezután áttér a törvénytervezet részletes tárgyalására és beható eszmecsere után az alábbi szakaszokhoz javasol módosítást:* 1., 2., 3., 4., 6., 7., 8., 9., 13., 14., 15., 17. 18., 20.

Ügyvezető: Ismerteti a földmívelésügyi miniszter Úrnak 30.988/1936. II—2. számú rendeletét, amelyben arról értesíti az Egyesületet a 270/1936. számú felterjesztésre, hogy „a belföldi származású tűzifa értékesítésének előmozdítása céljából kiadott rendelkezések, a Tűzifa-Szállítási Igazolványok Elosztását Intéző Bizottság által hozott határozatok, valamint a Tűzifa-Szállítási Igazolvány Kirendeltsége által kiadott intézkedések felülvizsgálatára nézve külön rendelkezéseket ugyan nem tartalmaznak, de az általános közigazgatási szabályokból önként következik, hogy minden érdekelt félnek jogában áll tőlem, az említett szervek által kiadott határozatok, illetőleg intézkedések felülvizsgálását kérni.

Erre való tekintettel ebben az ügyben külön rendelet kiadását szükségesnek nem tartom."

Egyhangúlag tudomásul szolgál.

Ügyvezető: Bemutatja az Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetségének, illetőleg elnökének: *Roth Gyula* egyetemi tanárnak levelét, amelyben köszönetét fejezi ki az Egyesület által a Szövetség IX. vándorgyűléséhez nyujtott segítségért.

Tudomásul szolgál.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

K. m. f.

Irói tiszteletdíjak! Az Országos Erdészeti Egyesület az Erdészeti Lapok-ban megjelenő tanulmányokért írói tiszteletdíjat fizet. És pedig: a szerkesztő részéről átdolgozást nem igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 64.— pengőt, fordításokért vagy átdolgozást igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 32.— pengőt, egyszerű közleményekért 16 oldalas ívenként 24.— pengőt.

A külföldi szaklapokkal létesített csereviszonyra való tekintettel kérjük igen tisztelt munkatársainkat, hogy tanulmányukkal egyidejűleg mindenkor **egy rövid magyar nyelvű kivonatot** is szíveskedjenek beküldeni, amelynek terjedelme a teljes magyar szövegnek kb. 3%-a lehet és a szerkesztő által legmegfelelőbbnek tartott összefoglalást tartalmazza.

Az „Erdészeti Lapok" szerkesztősége.

---

* A javasolt módosításokat és azok indokolását részletesen a „*Krónika*" tárgyalja.
23., 26., 30.

IRODALOM

A magyar erdészeti irodalom könyvészete 1934-ig. I. kötet. A vaskos, 616 oldalt felölelő kötetet őszinte örömmel, sőt mondhatnók, némi megilletődéssel vettük a kezünkbe.

Mert jól ismerjük azokat a nehézségeket, amelyek ennek a régóta nélkülözött és érzékeny hiányt jelentő munkának a megszületését mindezideig megakadályozták.

Hiszen több mint 30 éve már, hogy az Erdészeti Kísérleti Állomások Nemzetközi Szövetségének kebelében az országonkénti erdészeti bibliografia megírásának gondolata felmerült, de a háború sok egyéb kulturális feladattal együtt ennek a szép tervnek a megvalósítását is leszorította a napirendről.

Az 1923-ban hozott határozat a Szövetség összes tagjait kötelezte országaik erdészeti irodalmának összefoglaló ismertetésére, de még a gazdag semleges államoknál is jó néhány évbe tellett, mire ezt a feladatukat megvalósíthatták.

S hogy most az ezer gonddal küzködő szegény kis Magyarország és az anyagiakban épenséggel nem duskáló m. kir. erdészeti kutató intézet ezzel az impozáns munkával tudott kilépni a könyvpiacra, kétségenkívül legszebb dokumentuma a magyarság törhetetlen élniakarásának és annak a bátor erkölcsi lendületnek, amely ezer akadályon is eljut a kitűzött céljához.

Roth Gyula egyetemi ny. r. tanárnak, a m. kir. erdészeti kutató intézet vezetőjének, ez a könyv volt legszebb ajándéka a most lezajlott nemzetközi erdészeti kísérletügyi kongresszus számára, amely majd akkor is maradandó emlékként jelöli meg a magyar erdészeti kutatásügy szolgálatának szentelt munkáját, amikor a kongresszusi napok kedves és színes mozzanatait már régen belepte a gyorsan tovatünő idő szürke pora.

Az előttünk fekvő kötet csak első része a tervbevett nagy munkának: a szerzők alfabetikus sorrendjében közli az összes erdészeti vonatkozású önálló munkák, valamint az egyes folyó-

iratokban megjelent tanulmányok címeit, a legrégibb időtől kezdve az 1933. év végéig.

A II. rész: a tárgykörök szerinti elosztás, munka alatt van és remélhetőleg nemsokára követni fogja elődjét.

Aki valaha keresett valamit a magyar erdészeti irodalom tengerében: szerzőt, vagy tanulmányt, vagy a megjelenés idejére volt kíváncsi és megfelelő utmutató nélkül sokszor napokig tartó fáradságos munka után is meddő maradt az igyekezete, az tudni fogja, mit jelent az előttünk fekvő nagyszerű könyv.

Ezen túlmenően öröm és büszkeség számunkra, hogy ez a kötet elmegy a világ minden tájára és hirdetője annak a termékeny és méreteiben is nagyszabású alkotó munkának, amivel a magyar erdészeti irodalom reprezentánsai szakmájukat művelték, de amelynek nem egy értékéről, sajnálatos nyelvi elszigeteltségünk miatt, nem vehetett tudomást a külföld.

És ezért kell különös elismeréssel ideiktatnunk egy törekvő fiatal tagtársunknak, *Gerlai Arnold Gusztáv* okl. erdőmérnöknek a nevét, aki a bibliografia összeállítására megbízást kapott és feladatát két esztendei, éjt-napot egybetevő munka árán, a legteljesebb sikerrel oldotta meg. Aki végig lapozza a hatalmas kötetet, annak nem kell bővebb magyarázat, milyen türelemre, hangyaszorgalomra és kitartásra volt szükség az adatok összegyüjtéséhez és hiánytalan elrendezéséhez.

Minden dicséretet megérdemelnek tehát azok is, akik *Gerlainak* a részletmunkáknál segédkeztek és erejük javával szolgálták a magyar erdészeti irodalom dicsőségét. *M.*

Weber—Schoenichen: A birodalmi természetvédelmi törvény. (Das Reichsnaturschutzgesetz.) Kiadja a *Hugo Bermühler Verlag*, Berlin Lichterfelde, Bismarckstrasse 3. Ára kötve 3.60 R. M.

A német természetvédelmi törvény 1935. évi június 26-án lépett életbe s annak végrehajtási rendeletét 1935. évi október hó 31-én bocsájtották ki.

Az előttünk fekvő s 150 oldal terjedelmű könyvecske magában foglalja a törvény egyes szakaszai után az azokra vonatkozó végrehajtási rendelet szövegét is és a fent említett két szerző magyarázó szavait.

A törvény maga meglehetősen rövid s a védelmet kiterjeszti:

a) növényekre és nem vadászható állatokra,

b) természeti emlékekre és azok környékére,

c) természetvédelmi területekre,

d) a természet egyes tájrészleteire.

Az egész német birodalomra kiterjedő legfőbb természetvédelmi hatóság a birodalmi erdőmester. *F. M.*

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE

„ZEITSCHRIFT FÜR WELTFORSTWIRTSCHAFT." *
(Band III. Heft 9., 1936.)

Az e füzettel havi folyóirattá átalakult, 483—564. oldalszámozású júniusi számban *Fröhlich Gyula* mérnök (Románia, Erdély) *„Délkeleteurópai és kisázsiai erdőbecslések"* címen, — amihez átnézeti térképet és 2 grafikont is csatolt, — érdekesen írja le mindazokat a tapasztalatait, melyeket a délkeleteurópai és kisázsiai őserdőkben végzett munkálatai közben szerzett s egyben közli az őserdők becslési munkálatainak módjait és nehézségeit is.

Következő nagyobb közleményként a tharandti erdészeti főiskolán szervezett *„Külföldi és Gyarmatügyi Erdőgazdasági Intézet"* folytatja a *Kamerun őserdeiben termő tropusi fáknak a leírását,* amelyet 18 kép díszít.

A *„Nemzetközi Erdőgazdasági Tudósítás"* rovatában Európa több államának erdőgazdasági híreit olvashatjuk. Igen érdekes az Istambul mellett, ázsiai török földön fekvő *„belgrádi"* erdők erdészeti viszonyainak — 25 képpel illusztrált — leírása. Az „Afrika" cím alatt *Nigeria* és *Tanganyika* erdészeti viszonyai vannak ismertetve.

A *„Nemzetközi Fagazdasági Tudósítás"* rovatában Európa, Afrika és Ausztrália országaiból érkezett fagazdasági hírek vannak.

Végül a *„Nemzetközi Irodalmi Szemle"* rovat hat, újabban megjelent szakkönyvet ismertet.

Dr. Tomasovszky Imre.

ALLGEMEINE FORST- UND JAGDZEITUNG. 1936. OKT.—NOV. SZ.

Hug: Baden erdészeti viszonyai. (Die forstlichen Verhältnisse Badens.) 321—326. old.

A német erdőgazdaság vezetője, dr. *von Keudell,* ellenőrző szemléje során folyó év májusában Badent is meglátogatta és ebből az alkalomból kifolyólag az ottani szakemberek több előadást tartottak szűkebb hazájuk erdészeti viszonyairól.

A geológiai és klimatikus viszonyok rövid vázolása után szerző az erdőségeknek birtok-kategória szerint való megoszlását ismerteti.

Az összes erdőterület 65%-a az állam és egyéb közületek birtokában van, de az 1833-ban hozott erdőtörvény a magánbirtokokra is kiterjeszti az állami erdőfelügyeletet és ez magyarázza meg az ország erdőkultúrájának különösen magas színvonalát.

* Ez a közlemény nyomdatechnikai okokból mult lapszámunkból, sajnos, kimaradt. *Szerk.*

A tarvágást, az erdőviszonyokra való tekintettel, jóformán teljesen száműzték a gazdálkodásból és csak egyes kivételes esetekben (az ártéri erdőkben) alkalmazzák.

A vezetés mindenütt *szakképzett erdőtisztek* kezében van, akiknek alkalmasságát elsősorban erdőművelési képességük alapján ítélik meg.

A középfokú altiszti kar teljesen hiányzik a szervezetből, a kisebb üzemegységek vezetői 4 évi gyakorlati szolgálat után egyéves tanfolyamot végzett erdészek.

S mint az elért eredmények mutatják, ez a rendszer kitűnően beválik!

Az erdők teljesítőképessége bámulatraméltó. Az évi átlagos növedék az állami erdőkben *8.3* m^3, *a* községiekben *7.9* m^3!

Az előhasználatok, a szakszerűen vezetett tisztítások és gyérítések révén, a háború óta is nagymértékben emelkedtek; ma körülbelül 41%-át teszik az összes használatoknak és közel 3 m^3 fatömeget adnak hektáronként és évenként!

Ezek alapján érthető, hogy a faanyag minősége is az elérhető legkiválóbb és hogy a tartamosság ebben a tekintetben is biztosíttassék, nemcsak a felújítások során gondoskodnak a legnagyobb körültekintéssel a talaj védelméről és az állományok egészségéről, hanem *az erdőrendezés előírásaiban is intézményesen biztosítják a legjobb biológiai eredményeket szolgáltató rendszabályokat.*

Leiber: A nyárfélék nevelése Baden Rajna-menti lapályain. (Zur Nachzucht von Pappeln in der badischen Rheinniederung.) 327—335. old.

A Basel és Mannheim közötti Rajna-lapályon mintegy 28.000 hektárnyi ártéri erdő áll, amelynek kiterjedését az újabbi ármentesítő és telkesítő munkálatok is jelentékenyen növelték.

A talaj igen változatos és nem könnyű feladat elé állítja az erdőművelőt. A nyárfélékkel végzett újabb erdősítési kísérletek azonban olyan meglepő eredményeket szolgáltattak, hogy — a kérdés tudományos megvitatása után — ma Baden erdőterületének ezen a részén nagyarányú és jól jövedelmező nyárfagazdálkodás folyik.

Az első telepítési kísérletek rövid történeti ismertetése után, szerző sorra veszi az alkalmazott három nyárfaj *(Populus canadensis, monilifera* és *robusta)* élettani tulajdonságait és erdősítési szempontból való alkalmazhatóságát, valamint a termőhellyel szemben támasztott igényüket.

Részletesen foglalkozik a nyárfajok telepítésével. A bő termőerejű talajokon, az erős gyomosodásra való tekintettel, rendesen egy- vagy kétéves *gyökeres dugványokkal* és tág hálózattal (7×7

vagy 9×9 m!) dolgoznak, mert a gyorsan növő nyár koronája a világosság teljes élvezetét kívánja és így hektáronként 120—200 darab dugvány kihelyezése adja a legcélszerűbb sűrűséget.

A felújítás természetszerűleg tarvágással kapcsolatos.

Az évi növedék 12—15 m^3! A pénzügyi eredmények ennek megfelelően igen tekintélyesek, különösen mióta az állományok ápolására is nagy gondot fordítanak. Így újabban az ágnyesést is mindenütt bevezették, mert a nyárfélék még a zöldnyesést is kiválóan tűrik.

Károsítás ritkán lép fel és — a termőhely kívánalmainak szigorú figyelmbevétele mellett — egészen el is kerülhető.

Zircher: A nyárfélék fája. (Das Pappelholz.) 335—341. old.

Az előbb ismertetett tanulmánnyal kapcsolatosan a bádeni ártéri erdőkben egyre nagyobb jelentőséget nyerő nemes nyárfajták fájának technikai tulajdonságait és az alkalmazás módjának sokféleségét ismerteti figyelemreméltó részletességgel.

Evers: A württembergi Hochschwarzwald állományainak szerkezete. (Der Aufbau der Bestände im württembergischen Hochschwarzwald.) 353—373. old.

A széles horizonttal megírt tanulmány részletes tájékoztatót nyujt a Schwarzwald fenyveseinek összetételéről és életéről.

A nagy kiterjedésű erdőterület csak az első felületes szemlélet alapján látszik nagyon egyöntetűnek; hogy a valóságban a geológiai, klimatikus, sőt gazdasági viszonyok következtében mélyreható különbségeket találunk az állományok felépítésében és ennek következtében azok gazdasági jelentőségében, azt *Evers* szép fényképekkel illusztrált és érdekes grafikonokkal is alátámasztott munkája meggyőzően igazolja.

Részletes tárgyalásába azonban, miután a magyar erdészet érdekkörétől meglehetősen távolálló viszonyokat ismertet, nem bocsátkozhatunk.

CENTRALBLATT FÜR DAS GESAMTE FORSTWESEN. 1936. 10. sz.

Hampel: Az alakszámok nagysága és pontossága. (Grösse und Genauheit von Formzahlen.) 225—243. old.

Annak az elgondolásnak alapján, hogy a fának a testét felépítő anyagokkal takarékosan kell gazdálkodnia és a szomszédos törzsekkel való harcban lehetőleg nagy magasságot kell elérnie a legcsekélyebb áldozatok árán, *Metzger* a fatörzs alakjára vonatkozólag azt a hipotézist állította fel, miszerint a törzs nem más, mint egy, az egyik végén befogott tartó, amely az állandó szélnyomással szemben egész hosszában azonos hajlítású szilárdsággal bír.

Ennek a hipotézisnek a hatását a fatörzs-mérésre vonatkozólag szerző egy másik munkájában már részletesen ismertette.

Az előttünk fekvő tanulmányban pedig ugyancsak a *Metzger*-féle elgondolás alapján az alakszámok nagyságát és pontosságát tette vizsgálat tárgyává és a kapott eredményeket 150 lucfenyőtörzsön végzett közvetlen mérési adatokkal hasonlította össze.

A teljes matematikai fegyverzettel megoldott feladat először a különböző alakszám képleteket veszi tárgyalás alá, a tanulmány második részében az alakszámok megbízhatóságát bírálja, míg a harmadik fejezet a közvetlen mérési eredményekkel való összehasonlítást adja.

Mint végeredményt megállapítja szerző, hogy a *Metzger*-féle törzsalak-hipotézis az alakszámoknak és megbizhatóságuknak kiszámításához megfelelő szilárd alapot nyujt.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN. 1936. 10. sz.

Mühle: Pétain marsall nyilatkozata a fagázautók alkalmazásáról Franciaországban. (Marschall Pétain über die Verwendung von Holzgasautomobilen in Frankreich.) 285—292. old.

A hazája sorsáért aggódó katona szempontjából tárgyalja azokat a körülményeket, amelyeket a fagázmotorokkal kapcsolatosan már jónéhány ismertetésünkben érintettünk.

Franciaország 30 millió ürm. évi tüzifatermeléséből jelenleg *11 millió ürm. nem értékesíthető.* Ez a famennyiség 500.000 tonna benzinnel egyenlő értékű fagázt szolgáltatna. Háborús konfliktus esetén, fokozott gyérítésekkel és a vágásforduló leszállításával kapcsolatosan a termelést a háromszorosára lehetne emelni és ezáltal az országot a folyékony motorüzemanyagok behozatalától legnagyobbrészt mentesíteni.

Hogy ez a honvédelem szempontjából mit jelent, nem szorul bővebb magyarázatra.

Jelenleg már csak az a feladata a technikának (Franciaországban!), hogy a gyártott fagázgenerátorok hatásfokát növelje, a mutatkozó üzemzavarokat kiküszöbölje és így a fagázmeghajtásra épített motorokat a benzinmotorokkal teljesen versenyképessé tegye.

Knuchel: A hozadék meghatározása a szálaló erdőben. (Über die Ertragsbestimmung im Plenterwald.) 292—303. old.

L. *Schäffer* (Erdészeti Kísérleti Állomás, Nancy) munkáját ismerteti, aki a Vogesekben telepített kísérleti területeken nyert eredményeket hozta nyilvánosságra, amelyek elsőízben szolgáltattak útmutatást a hozadéknak szálaló erdőkben való meghatározásához.

Az adatok bükkel elegyes jegenyefenyő állományokra vonatkoznak, amelyekben a hozadék meghatározása: *a)* a törzsszám alapján, *b)* a *Masson*-féle használati százalék és *c)* a francia erdőigazgatás számára 1883-ban kiadott utasítás alapján történik.

A részletekre bővebben nem terjeszkedhetünk ki; a svájci erdészeti szakkörök nagy örömmel üdvözölték *Schäffer* munkáját, mert elsősorban az ottani szálaló erdőgazdaságok szempontjából bír nagy értékkel.

Knuchel: A hengertáblákról. (Über Walzentafel.) 303—309. old.

A Svájc különböző vidékein alkalmazásban lévő és egymástól nyomdatechnikai szempontból is nagyon elütő hengertáblák vizsgálatával kapcsolatban megállapítja, hogy azok kivétel nélkül több-kevesebb, kisebb-nagyobb hibát tartalmaznak, számos esetben nehezen kezelhetők és leolvasási tévedéseket eredményeznek.

A használatban lévő táblák nagy sorát egymással összehasonlítva, végül is szükségét látja annak, hogy a fent említett hibák kiküszöbölése céljából egy új elrendezésű hengertábla állíttassék össze olyan értelemben, hogy annak egy-egy oldala a törzsátmérőnek csak egyetlen 1 cm-es osztályát tartalmazza a hosszúságnak dm-ekben való beosztása mellett.

Az általa összeállított és bemutatott táblázatmintára vonatkozólag a szakköröktől kér kritikai hozzászólást.

WIENER ALLGEMEINE FORST UND JAGD ZEITUNG 1936. 39—45. sz.

Sedlacsek: A folyószabályozás hatása a környék erdőségeire. (Über die Einwirkung der Flussregulierung auf die Wälder des betreffenden Gebietes.) 175—176. old.

A folyószabályozás a talajvíz mozgásában mélyreható változásokat okoz és ezáltal nemcsak a szorosabb értelemben vett ártérnek, hanem távolabb fekvő területeknek a vízgazdálkodásában is lényeges eltolódásokat okoz.

Hogy ez a körülmény biológiai szempontból nem marad hatás nélkül a talajtakaró növényzetre és így közvetve a növényvilággal szervesen összefüggő állati életre sem, könnyen érthető.

Szerző a kis *Wien* folyó szabályozásával kapcsolatban részletes megfigyelés tárgyává tette a folyómenti környék madárvilágában beállott változásokat és megállapította, hogy az eredetileg ott tanyázó madárfajokból a szabályozás következtében 52 elhagyta a környéket és 32 új madárfajta telepedett meg helyette. Minthogy azonban éppen a hasznos énekes-madárfajták száma csökkent nagy mértékben, a szabályozás a környező gyümölcsöskertek szempontjából nem volt előnyösnek mondható.

Ezért az a meggyőződése. hogy minden hasonló nagyobbarányú technikai beavatkozás előtt, amellyel a természeti tényе-

zők kialakult egyensúlyát éri kisebb-nagyobb behatás, úgy az erdő, mint a mezőgazdaság szempontjából feltétlenül szükséges lenne az eredeti biológiai állapotnak részleteiben való teljes földerítése, hogy az emberi beavatkozással esetleg egyik vagy másik irányban megváltoztatott tényező megfelelő rendszabályokkal ellensúlyoztassék.

Fontos ez nemcsak a talaj termőerejének fenntartása szempontjából (hiszen az áradások megszüntetésével elmarad azok nagyszerű trágyázó hatása is!), hanem a táj zavartalan harmóniájának a biztosítása céljából is. Minden folyószabályozásnál tehát gondoskodni kellene arról, hogy a lakóházak, fürdőtelepek és utak által megváltoztatott partvidéket helyenkint eredeti állapotukban meghagyott mederszakaszok váltsák fel, vagy legalább a töltések fásítása révén biztosítsunk kisebb vegetációs területeket a folyóparton.

Leitner-Lörn: A kiterjesztett fegyverhasználat és a hivatásos vadász fegyvere. (Erweiterter Waffengebrauch und Berufsjägerwaffe.) 176—180. és 181. old.

Miután Ausztriában a törvényhozás újabban egy maroklőfegyver viselését is megengedte a hivatásos erdő- és vadőri személyzetnek és ezzel személyes biztonságukat kétségtelenül nagyban növelte, könnyen érthető, hogy egy megfelelő pisztoly vagy revolver, mint téma, élénk vitára ad okot a szaklapok hasábjain.

Egy szolgálati marok-lőfegyver a gyakorlatban csak akkor áll hivatása magaslatán, ha megfelelő távolságig (kb. 30 lépés) jó találati biztonságot nyujt, kellő hatással és mindig kifogástalanul, üzemzavar nélkül működik, nem túl kényes a szerkezete és nem túl drága.

Szerző sorra veszi az Ausztriában gyártott modelleket és miután az általa legmegfelelőbbnek talált *Gasser*-pisztoly gyártását a régi hírneves cég beszüntette, a számbajöhető kiváló amerikai modellek pedig igen drágák, mint legalkalmasabbat a *Walther* cég által gyártott új mintájú rendőrségi pisztolyokat ajánlja.

A szolgálati puska tekintetében a háromcsövű kakasos megoldásnak a híve, de hangsúlyozza, hogy különösen a golyós csőnél a nagy precizitás, alacsony röppálya és a lövedék nagy átütő ereje olyan szempontok, amelyeknek érdekében némi költségtöbblettől nem szabad visszariadni.

Strobach: Pisztoly vagy revolver. (Pistole oder Revolver.) 185. old.

A fentebb ismertetett cikk írójával szemben azt bizonyítja, hogy a *Steyer*-gyár által előállított M/34-es mintájú lebillenő-

csövű önműködő pisztoly, amely az osztrák csendőrség és rendőrség szolgálati fegyvere, mindenben eleget tesz annak a kívánalomnak, amelyet az erdő- és vadőri gyakorlatban egy megbizható marok-lőfegyvertől várni lehet.

Roller: Az új vadászvizsga. (Die neue Jagdprüfung.) 179—180. es 184—185. old.

Az osztrák államszövetség egyes tagjainak törvényhozásában a hivatásos vadászok vizsgáját elrendelő intézkedések meglehetősen különböznek egymástól, ezért tartja szükségesnek szerző, hogy azokat tartományok szerint sorra véve, rámutasson a fennálló eltérésekre. A jelenleg érvényben levő törvényes intézkedéseket az alábbi 3 szempontból hasonlítja össze.

1. A vizsgára bocsátás előfeltételei.
2. A vizsga tárgyai és a vizsgálattól való eltekintés esetleges feltételei.
3. Átmeneti intézkedések.

A részletekre bővebben nem térhetünk ki, de hangsúlyoznunk kell, hogy a gyakorlati vadgazdaság követelményeinek intézményes biztosítására való törekvés minden ausztriai országban egyforma intenzitással érvényesül.

Hackermüller: Vízjog és erdőgazdaság. (Wasserrecht und Forstwirtschaft.) 183—184. és 189—190. old.

Az 1934. évi osztrák új vízi törvény minden tekintetben a kor színvonalán álló, nagy gonddal és körültelkintéssel létrehozott alkotás, amely világos felépítésével, pontos meghatározásaival és minden részletre kiterjedő figyelmével a gyakorlatban is nagyszerűen megállja a helyét.

Szerző sorra veszi azokat a szempontokat, amelyekben az erdőbirtokos a vízjoggal vonatkozásba kerül.

Az első fejezetben a víz birtoklását tárgyalja, a közvíz és magánvíz éles elkülönítésével, továbbá a víz használatának szabályozását és a víz kisajátításának lehetőségeit.

A második fejezetben az erdőgazdasági üzemek szempontjából számbajöhető *idegen víz használatát* taglalja: az úsztató-csatornák építésének és a tutajozásnak a lehetőségeit, az erdőgazdasági vízi-építmények bonyolult kérdéseit, az üzemek biztosítására szolgáló vízmennyiség tárolásához szükséges lépéseket (forrásvidékek biztosítása) és végül a halászat szabályozását.

Graf Thurn-Valsassina: Könyvvitel és eredmény kimutatás az erdészeti csemetekertekben. (Buchführung und Erfolgsnachweis in forstlichen Pflanzgärten.) 190—191. old.

Nagyobb erdőgazdasági üzemeknél, — különösen ahol több csemetekert van, — elengedhetetlenül szükséges a csemeteterme-

lés anyagi és pénzügyi eredményeinek pontos ismerete és állandó ellenőrzése.

A szakirodalom számos megfelelő könyvelési módszert ajánl, amelyek közül szerző az eberswaldei erdészeti munkatudományi társaság *(Gesellschaft für forstliche Arbeitswissenschaft)* előírásait, illetőleg nyomtatványait tartja legmegfelelőbbnek, megjegyezvén, hogy az elérni kívánt cél szerint, kisebb-nagyobb módosításoknak mindig helye van.

Tschermak: Az erdei magtermés kilátásai Ausztriában az 1936/37. évben. (Aussichten der Waldsamenernte 1936/37 in Oesterreich.) 193—194. és 197—198. old.

Az osztrák mező- és erdőgazdasági minisztérium felhatalmazta az erdészeti kísérleti állomást, hogy minden évben kérdőívek segítségével megfelelő adatokat gyüjtsön a várható magtermésről.

Hogy ez a lépés a belföldi magellátás szempontjából milyen nagy horderejű, talán felesleges külön hangsúlyoznunk! Legfeljebb méla irígységgel nézhetjük szomszédaink céltudatos munkáját, akik *Cieslar* és *Haack* vizsgálatai óta jól tudják, hogy a magot tárolni is lehet és ezáltal bő mód nyílik arra is, hogy a magtermés feleslegét szűkebb esztendők számára biztosítsuk.

Szerző sorra veszi fafajonkint az egyes erdővidékekről befutó magtermés-jelentéseket, amelyekből azonban bennünket legfeljebb annyi érdekel, hogy bükk-makkból odaát is rekord-termés igérkezik (aminek a hivatalos kalkulusa az 1-es szám), míg kocsányos és kocsánytalan tölgyből csak szórványos a termés, az erdei fenyőből pedig gyengén közepes: 2/3.

REVUE DES EAUX ET FORÉTS 1936. 9. szám.

T. Francois: Jegenye és lucfenyő. (Sapin-épicea.) 803—807. old.

M. Martin a Revue des Eaux et Foréts 1936 márciusi számában az északfrancia Alpok erdőségeiben a luc helyébe lépő jegenyéről számol be. A jól kezelt erdőkben a jegenye térfoglalása tényleg szemmelláthatő, olyannyira, hogy Martin már most idejét véli annak, hogy a jegenye térfoglalásának gazdasági kihatásait mérlegelje.

Az *első* felmerülő kérdés, hogy adott azonos körülmények között a luc, vagy a jegenye ad-e több és jobb fát. Bizonyos előítéletek elosztása céljából is jó volna tüzetes összehasonlító technológiai vizsgálat alá venni őket. A *második*, a növekedési körülmények számszerű meghatározása. Ez már nem történhetik laboratóriumban és így sokkal körülményesebb. A *harmadik* kérdés a szerző szerint a stabilitás, mely alatt tiszta állományok fennmaradása értendő. Ennek meghatározásához több egymásutáni

vágásforduló adatai szükségesek, a probléma tehát ilyen tekintetben seculáris és pillanatnyilag egyáltalán nem oldható meg.

J. Demorlaine: Krízis és újraerdősítés. (Crise et reboisement.) 808—815. old.

A korábban mezőgazdasági művelés alatt álló, de jelenleg a talaj kiéltsége miatt elhagyatott területek újraerdősítése, a francia erdőgazdaság egyik égető problémája. Az elmult évszázadban, de jelenleg is, a mezőgazdasági területek sokszor a legjobb erdők rovására is gyarapodtak. A gazdag erdőhumusz természetesen bő termést adott az első években, de a tarravágott területek csakhamar terméketlenné, vagy kopárrá váltak. A lakosok, akik ezeket a területeket minden erőlködés dacára sem tudták feljavítani, a közeli városokba húzódtak és miután ott sem volt elég hely számukra, külföldre vándoroltak, érzékenyen érintve ezáltal Franciaország különben is gyér szaporodását. Nemcsak gazdasági körülmények azok, melyek az államot jelenleg arra kényszerítik, hogy ezeket a terméketlenségük miatt elhagyott területeket valamilyen módon visszaadják a francia közgazdaságnak. Mint mindenütt a világon, úgy náluk is az erdész kell, hogy helyrehozza, amit a mezőgazda túlzott mohóságával elrontott. Elvnek állíttatott fel, hogy sorrendben először a nagyobb kopár területek kerüljenek erdősítés alá s csak azután a kisebbek, melyek nem egy esetben erdők közé ékelve maguktól erdősülnek újra.

A legutolsó öt évben Franciaországban a terméketlenné vált területek nagysága évente átlagosan 100.000 hektár! Ha nem jön gyors segítség, úgy bizonyos vidékek és mint ilyenek elsősorban a *Plateau Central* és az északi Alpesek máról holnapra teljesen elkopárosodnak, ami nemcsak gazdasági, de legközvetlenebbül szociális és állampolitikai érdekeket is sért. (Az ilymódon elnéptelenedett területek hamar kisigényű olasz telepesekkel népesednek be, olaszból pedig éppen elég van Délfranciaországban!)

A francia kamara átlátván a probléma fontosságát, 6 millió frankos hitelt szavazott meg az elkopárosodott és elhagyott területek megvételére és erdősítésére. Ez az összeg természetesen igen jelentéktelen s a helyzetet még súlyosbítja a magánosok közömbössége, ami viszont a fa piaci árának erős csökkenésében leli magyarázatát. Szerző ezen a téren is gyors segítséget követel. Franciaország évi papírfabehozatala 2.5 millió m^3 és míg pl. ezt a szükségletet teljes egészében egymaga a *Plateau Central* is fedezhetné, Franciaország évente alig 80.000 m^3 papírfát termel.

Szerző a megoldást abban látja, hogy a kormány gondoskodjék a behozatal csökkentéséről, illetőleg keressen a belföldi piacon nyersanyagot papírmalmainak. Az így emelkedő faárak mellett a magánosok érdeklődését is meg lehetne szerezni a kopárfásítás

számára és a *Plateau Central* karsztos elhagyott területeit állami támogatás nélkül is be lehetne erdősíteni. (A természetes gyógymódnak azonban ellentmondanak Franciaország politikai kötelezettségei: a szövetségesek hűsége a Franciaország felé lehetséges exporttól függ. Ezért pedig, ha kell, fel kell áldozni a francia földet is...)

Duplaquet L.: Az egyenlítő erdővidékének légi beutazása. (Prospections aériennes au-dessus de la forêt équatoriale.) 795—802 old.

Szerző az egyenlítő vidéki afrikai francia gyarmatok főerdőfelügyelője s leírja egyik igen érdekes, több napos utazását, amelyet Gabon és a francia Közép-Kongó vidékén az erdők tanulmányozása céljából repülőgépen tett meg. Az eddigelé még felfedezetlen őserdők állományviszonyait sikerült részben fényképezés, részben megfelelő távcsővel való szemlélés útján nagyjából megállapítania. Utazása sokszor veszélyessé vált, mert a gépet gyakran nagyon alacsonyan (alig 50 méterrel a lombozat fölött) kellett vezetni, hogy a zárt állományok fanemei felismerhetők legyenek. Az ilyen felfedező bejárások többszöri megismétlését igen szükségesnek tartja.

Megemlíti, hogy Camerunban az egyik francia erdőfelügyelő egy, a légügyi minisztérium által neki átengedett repülőgépen rendszeresen végez az erdők felett légi bejárásokat.

JOURNAL FORESTIER SUISSE. 1936. 9—11. szám.

Lozeron: A fa előkészítése mótorhajtásra és központi fűtésre. (Préparation de bois pour gazogènes et chauffages centraux.) 211—214 old.

Hogy a fából mótorbenzintpótló anyag lett, örömére szolgál az erdőgazdaságnak. Igaz, hogy a pótlás csak lassan, de annál biztosabban és egyre szélesebb mederben halad előre. A mótor szerkezete természetszerűleg szükségessé teszi a fa feldarabolását, előkészítését úgy, hogy az minden további nélkül közvetlenül, vagy közvetve (külön gázosító esetén) felhasználható legyen. A 10 cm-nél vékonyabb áterdőlési anyagot kérgétől megfosztva 5—7 cm-es korongokká darabolják fel, még pedig a svájci tapasztalatoknak legjobban megfelelően, egy hordozható körfűrésszel. — *Lozeron* tanulmánya egy kis táblázatban tünteti fel a feldarabolás érdekesebb gazdasági adatait. A központi fűtőtestek táplálására is a svájci adtok szerint a fenti méretű anyag a legalkalmasabb és leggazdaságosabb.

A. Barbey: A nyárfa kérdése Svájc szempontjából. (La question du peuplier envisagée au point de vue suisse.) 197—207 old.

Svájcban a nyárfát részben mocsaras területek befásítására, részben pedig bizonyos lapályerdők és égeresek telítésére használják fel. Bár a fa minősége kivetnivalót nem hagy, mégis elég ritkán alkalmazza a svájci erdőgazdaság. Szélesebb körökben való elterjedését megnehezíti az a körülmény, hogy néhány csemetenevelőtől eltekintve, alig található Svájcban olyan erdőgazdasági szakember, aki a nyár nevelése terén megkívánt szakismeretekkel bírni. Tanulmányában *Barbey* igen érdekes fényképekkel egyetemben rövid áttekintést ad az egyes nyárfajták erdőművelési kívánalmairól.

Badoux H.: A Subasio-hegy beerdősítése Közép-Olaszországban. (Le reboisement du Mont Soubasio, dans l' Italie centrale.) 242—245 old.

A svájci egyetemi tanár szerző legnagyobb elismeréssel nyilatkozik arról a teljesítményről, amit az olasz fasiszta erdészet a Subasio-hegy folyamatban lévő beerdősítésével már eddig is felmutatott. A kopárfásításnak olyan mintája látható ezen az Assisi város mellett fekvő hegyen, amely az erdészeti kutató intézetek nemzetközi szövetségének elnöki bizottságában helyet foglaló idegen országbeli kiváló szakembereket is valósággal bámulatba ejtette, amikor legutóbbi összejövetelük alkalmával ott jártak. Szerző leírja a meredek s nem régen még teljesen kopár hegyoldalak viszonyait, a nehézségeket, amelyekkel az erdősítési munkálatokat végzőknek meg kellett küzdeniök, az alkalmazott erdősítési módokat, fanemeket, stb. A hegyoldalak szép terraszos kiképzést nyertek *(gradoni)* s a terraszok ágyaiban ma már az ott legjobban tenyésző fanemek fejlődése mutatja az erdész munkájának nagyszerű sikerét.

QUARTERLY JOURNAL OF FORESTRY. 1936. 1—2. szám.

Forbes: Fatelepítés a római hódítás óta és hatása az angol tájra. (Tree planting since the Roman occupation and its influence on British landscape. 6—15 old.

A kis művelődéstörténeti tanulmány elsősorban azért érdemel figyelmet, mert gondos forrástanulmányok alapján őszintén beismeri, hogy Caesar idejét követően hosszú évszázadokon keresztül nem történt semmi az angolországi erdők fenntartása vagy pláne újratelepítése ügyében, noha a rómaiak fejlett kert- és parkkultúrát hoztak magukkal a brit szigetekre. Sem az angolszászok, sem a normann hódítók nem törődtek az erdővel s egyegy, inkább kertészeti jelentőségű és parkszerű fásítástól eltekintve, a tulajdonképpeni erdészeti tevékenység csak a XVII. század derekán veszi kezdetét.

John Evelyn volt az első, aki a nagybirtokosok és a nép szélesebb rétegeinek figyelmét felhívta 1662-ben megjelent „*Sylva*" című munkájában az erdő közgazdasági és kultúrális jelentőségére. És az ő naplójából tudjuk, hogy az akkori Angliában részben a nagykiterjedésű vadaskertek, részben pedig a szinte korlátlanul űzött birkatenyésztés következtében alig volt számottevő összefüggő erdő és miután későbbi törvényes intézkedések sem nagyon korlátozták Anglia szabad polgárainak cselekvési szabadságát, megérthetjük, hogy az ország erdősültsége ma is alig éri el a 4 %-ot.

Sueur: Dánia állami bükkerdő-gazdasága Sjelland szigetén. (The state beech forests of Sjelland.) 16—36. old.

Sjelland szigetén terül el Dánia állami bükköseinek nagy része és a szerző tanulmányúti tapasztalatai, amelyekről lelkiismeretes pontossággal számol be, igen érdekesek.

Kezdi a talajjal, amely az ottani humid viszonyok mellett — a bükk-alom előnyös hatása dacára — savanyú humuszképzésre hajlamos és nem egy esetben mésszel való trágyázást kíván.

Az erdőművelés Dániában ma meglehetősen uniformizálódott. A 110—120 éves vágásfordulókban kezelt állományokat *nagyobbrészt mesterségesen újítják fel*, bár megfelelő körülmények között a természetes felújítás, sőt a szálalás is alkalmazást nyernek.

De a mesterséges felújítás sohasem tarvágással kapcsolatos, — ez a talaj termőerejét nagyban veszélyeztetné, — a legtöbb helyen alátelepítéssel dolgoznak, mert a bőséges magtermés Dániában sem gyakori jelenség és a pontosan szabályozott használat nem várhat egy-egy kedvező alkalom miatt 6—8 esztendeig.

Az újulatról tehát — megfelelő talajelőkészítés után — rendesen vetéssel gondoskodnak, amikor is a magot 1½ m széles, jól megmunkált pásztákban vetik el.

Ültetést kevésbé alkalmaznak, a szükséges csemetéket pedig sohasem nevelik állandó csemetekertekben, hanem a pásztás vetésből keletkező fiatalos számfeletti példányait használják fel erre a célra. Minthogy a korai záródásra itt is nagy súlyt fektetnek, *holdanként kb. 16 ezer csemetét ültetnek ki.*

Az ottani tapasztalatok szerint az idős fák védelme feltétlenül kívánatos a fiatal csemeték számára s ezért, ha újonnan beerdősítendő területről van szó, erre előzetesen védőállományt telepítenek, amire rendesen a gyorsan növő, gyengén árnyaló és jól értékesíthető nyírt használják.

Az állományok ápolása már igen korán veszi kezdetét, az első tisztítás a fiatalos 12—14. életévében történik.

S miután mindvégig az *egyedenkénti kiválogatás* elve érvényesül, a dániai bükkösök méltán tettek világhírre szert, amit a szerző néhány szép fényképpel is igazol.

A tanulmánynak befejezőrészeként még a jövedelmezőségről is részletes beszámolót ad.

Dallimore: A gyakorlat az erdészetben és a parkkertészetben. (Training in forestry and arboriculture.) 37—44. old.

Az angol erdészeti szakoktatásnak jelenlegi strukturáját teszi bírálat tárgyává és azt sok tekintetben egyáltalában nem tartja kielégítőnek.

Az egyetemi végzettségű erdőtiszteknél gyakran tapasztalható nagyfokú tájékozatlanság a gyakorlat részletkérdéseivel szemben; az alsóbbfokú tanintézetekből kikerült és az erdőgazdaság mindennapi tendőit kiválóan ellátó fiatalság viszont — éppen a szélesebb látókör és a társadalmi pallérozottság hiánya miatt — nem alkalmazható vezető helyeken.

Szerző hangsúlyozottan követeli *a gyakorlati munkákban való alapos kiképzést,* sőt a testi alkalmatosság szempontjából is fokozott igényeket kíván érvényesíteni. Szerinte *a sport iránt érzékkel nem bíró fiatal ember egyáltalában nem való olyan pályára, amely a legszorosabb összefüggésben áll a természettel,* mint amilyen az erdészet is.

A ma különválasztott felsőbb és középfokú szakoktatásnak egyesítését kívánja oly módon, hogy a középiskolát elvégzett ifjak két éven keresztül kizárólag gyakorlati erdészeti kiképzésben részesüljenek, amelynek keretében a napszámos, illetőleg a favágó munkájától kezdve az erdőőri tennivalóig minden erdészeti munkában alapos oktatást nyerjenek.

A két év után csak a szellemileg kiválók kerüljenek egy további két éves tanfolyamba, amely főiskolai kiképzésnek felelne meg, míg az erre nem megfelelők a gyakorlati erdőgazdaság alárendeltebb állásaiban nyerjenek elhelyezést.

Úgy az erdészeti, mint a parkkertészeti szolgálatban szükségesnek tartja, hogy az iskolák elvégzése után egy-két évi gyakornoki idő a végleges alkalmazás előtt igazoltassék.

Hiley: A pásztás ültetésnek két különleges módja. (The stroll method and the lane method of planting.) 101—110. old.)

Az angliai cserhántó-üzemre berendezett sarjerdőkben nem csekély költséget jelent a galy és hulladék eltávolítása. Az általánosan szokásban lévő elégetéssel szemben szerző a *„stroll method"* néven alkalmazott eljárást ajánlja, amely abból áll, hogy hogy a fatermelés hulladékát egymástól 3—4 méterre fekvő párhuzamos sorokba húzzák össze, hogy a sarjadzás, illetőleg az eset-

leges mesterséges erdősítésnek a kitisztított közökben semmi akadálya ne legyen.

A rőzse-sorok, az árnyékoláson kívül, főleg mint széltörők tesznek jó szolgálatot.

A „*lane method*" alatt olyan pásztás-ültetés értendő, amelynél a sarjról kelt fiatalos közé utólag valamilyen más fafajt — rendesen gyorsnövésű fenyőfélét — telepítenek be. Ebben az esetben a fiatalosban 3—4 méter széles sávokban 50—60 cm magasságban levágják a sarjakat és az ültetés véghezvitele után is gondosan ügyelnek arra, hogy azok a betelepített csemetéket el ne nyomják. Ez az eljárás a lomblevelű sarjállomány révén biztosítja a talaj állandó beárnyékolását és trágyázását, valamint a kiültetett csemetéknek szél elleni védelmét is és gondos kivitel mellett jó eredményt ad.

Donald: Ágnyesési tanulmányok. (Pruning studies.) 111—120. old.

Szerző az „erdei termékek laboratóriumában" *(Forest Products Laboratory)* végzett vizsgálatokról számol be, amelyeknek célja annak megállapítása volt, hogy az ágnyesés kivitele után az ágcsonkot mennyi idő alatt és milyen eredménnyel fedi be a fejlődő fapalást, illetőleg milyen kereskedelmi előnyökkel jár a művelet.

A rendelkezésre álló vizsgálati anyag kisebb terjedelme miatt tanulmányát csak tájékoztató jellegűnek mondja, de a közölt szép fényképek igen ékesszólóan támasztják alá az elmondottakat.

A főbb eredmények a következők: 1. Az egészséges ágcsonk a reánövő fapalástban sem rothadást, sem elszíneződést nem okoz. 2. Az ágcsonk vágáslapjának sima vagy érdes felülete nem befolyásolja a beborítás menetét. 3. Az ágcsonk hossza a beborítás szempontjából természetszerűleg súlyosan esik a latba, míg az ágcsonk átmérője — a felnyesésnél számbajöhető ágvastagság mellett — nincsen kihatással. 4. A felnyesés semmiben sem befolyásolja a törzsek növekedését. 5. Az ágcsonk benövésének időtartama elsősorban a törzs életerejének és vastagságbeli növekedésének a függvénye.

Az ágnyesés következtében beálló értékgyarapodás — amennyire ez a rendelkezésre álló anyag alapján meghatározható volt — a 30%-ot is elérheti.

JOURNAL OF FORESTRY. 9—10. szám.

Clark: Az erdei kirándulók kívánságai. (Some preferences of forest visitors.) 840—843 old.

Miután az amerikai nemzeti erdőkben *(National Forest)* a kirándulók csak meghatározott helyeken táborozhatnak, a kormányzat viszont mindent megtesz, hogy a városi lakosságnak a

természettel való kapcsolatát minél jobban kimélyítse, nem csodálkozhatunk, ha gondoskodása odáig terjed, hogy kiosztott kérdőívek révén igyekszik megtudni mindazt, ami vállalt szép céljához esetleg közelebb hozza.

A kérdések sokféleségére és a feleletek százalékszerinti megoszlására részletesen nem térhetünk ki, mint jellemző momentumot azonban érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy a nálunk bizonyára mosolyt-fakasztó eljárást mennyire komolyan veszik az ottani hivatalos körök, mint könnyen járható útját a néplélek megismerésének és a közre is hasznot hajtó idomításának.

Pearse and Woolley: A talajtakaró növényzet hatása a felületre hulló csapadék beszivárgására. (The influence of range plant cover on the rate of absorption of surface water by soils.) 844—847 old.

Egy egészen egyszerű eljárásnak a leírása, amihez csak egy kis olcsó és könnyen hordozható felszerelés szükséges, hogy a talajra hulló csapadékvíz *beszivárgási gyorsaságát* megállapíthassuk.

Ennek ismeretét a szerző különösen nagy kiterjedésű legelőterületeken és a vízválasztók környékén tartja fontosnak, arra való tekintettel, hogy a talaj víztárolási képessége a mélyebb rétegekbe lejutó csapadék mennyiségétől függ.

Ez pedig ugyanolyan strukturájú talaj mellett a talajtakaró minőségének a függvénye.

A lefolytatott vizsgálatok azt igazolják, hogy *a növényzettel borított talaj átlag 72%-kal gyorsítja meg* — a mélybeható gyökerek révén — *a talaj felszínére jutó csapadék behatolását,* illetőleg a sűrűgyökerű növényzet *127%-kal,* karógyökerű növények — kevés mellékgyökérrel — pedig *51%-kal.*

Westveld: Kari felelősség az erdészeti szakoktatásban. (Faculty responsibility in forestry education.) 848—851 old.

Az ismert és komoly amerikai pedagógos megállapításai nagyon figyelemreméltók.

A gyenge tanulmányi eredmények arra késztették, hogy minden okot őszintén a nevén nevezzen és ezek elsejeként a tanároknál gyakran tapasztalható *hiányos felkészültséget,* illetőleg gyenge előadóképességet említi. De nem tartja megfelelőnek a tantárgyak elosztását és adagolását sem, aminek következtében néhol túlsokat, másutt túl keveset követelnek a hallgatóságtól.

Elengedhetetlen kelléknek tartja a hallgatósággal való szorosabb lelki nexust, mint a nevelve-tanítás legjobb módszerét és lelkiismeretes pontosságot kíván nemcsak a tanulótól, hanem a tanártól is! Annyira, hogy nem csekély sajnálkozással mondja: „Nagy kár, hogy pénzbüntetéssel csak a hanyag tanulót lehet sujtani, nem pedig a hanyag tanárt is!"

Az időközi kollokviumok és írásbeli feladatok kiváló segítőeszközei a tanításnak, ha azokat a tanár is komolyan veszi, az írásbeli munkákat lelkiismeretesen átnézi és a talált hibákról a tanulót minden esetben felvilágosítja.

Nagyobb pontosságot kíván a szerző a szakkifejezések használatában, több lelkiismeretességet a vizsgáztatásnál és több időt a külső gyakorlatok számára.

Meggyőződése, hogy ha a tanár minden tekintetben hivatásának magaslatán áll, nyugodtan be lehet vezetni a hallgatóságnál a tanárok „osztályozásának" módszerét is, amelyben a tanulók az oktatásra vonatkozó kívánságokat foglalják össze, amint ezt a *Michigan State College*-ban szokásos, ahol a tanári testület minden erejével azon van, hogy önmagát is folyton képezze és javítsa és ezáltal nyujtson minél tökéletesebbet a hallgatóságon keresztül az erdőgazdaságnak.

Pearson: Gyérítési kísérlet a műfatermelés javításának szolgálatában. (A thinning experiment applied to timber stand improvement.) 855—861 old.

A 10 évvel azelőtt megkezdett gyérítési kísérlet eredményeit ismerteti, amelynek célja nemcsak a növedék fokozása volt, hanem az állományokban értékbeli növelést is kívántak elérni vele.

Miután az ilyen munkának a kivitele, eredményei és a belőle vonható következtetések túlon-túl ismeretesek, szükségtelennek tartjuk bővebben foglalkozni a tanulmánnyal, mindössze arra kívántunk rámutatni, hogy a gyermekcipőben járó amerikai erdészet is elérkezett a tudományos kutatás szükségességének felismeréséhez.

Hahn and Ayers: Az európai vörösfenyő-rák és viszonya az amerikai fenyőfajtáknak néhány más rákos károsítójához. (The European larch canker and its relation to certain other cankers of conifers in the United States.) 898—908 old.

1927-ben nagy riadalom volt az Egyesült Államokban, amikor néhány — európai magból származó — vörösfenyő-állományban fellépett a *Dasyscypha Willkommii*. Különösen azért látszott nagynak a veszedelem, mert Európában ez a betegség a douglasfenyő állományokban is érzékeny károkat okozott és félő volt, hogy az amerikai kiterjedt douglas-erdőkben is el fog terjedni.

Gondos megfigyelések és laboratóriumi vizsgálatok azonban megállapították, hogy Amerikában a veresfenyő-rák csak az európai veresfenyőt és néhány közeli rokonát fertőzi meg, míg a többi fenyőfajtákon fellépő hasonló jelenségek más, amerikai bennszülött gombáktól származnak. S miután európai vörösfenyő odaát kevés van és a baj fellépésével kapcsolatban a fertőzött törzseket gondosan eltávolítják, nagyobb veszedelemtől nem kell tartani.

Bryant: Németország erdészeti törvényei. (Forest legislation in Germany.) 909—916 old.

Figyelemreméltó tájékozottsággal és szakszerűséggel ismerteti azokat a körülményeket, amelyek a Harmadik Birodalom erdészeti törvényhozását indokolják és a törvények életbeléptetése óta a német erdőgazdálkodást új alapokra fektették.

Ezek közül első helyen áll: az önellátásra való törekvés és ezzel kapcsolatban a behozatal legjelentősebb tételét képező műfának nagyobb mértékben való termelése.

Ezért volt szükség az erdőművelési eljárásoknak, az egész erdőgazdasági rendszernek a javítására és ezzel kapcsolatosan — az erdők fenntartására és állandó javítására való törekvésben — bizonyos mélyreható erdőbirtok-politikai intézkedésnek életbeléptetésére.

Minthogy a német erdőknek jelentős hányada a kisbirtokosok kezén van, *a paraszt-hitbizományok létesítése* a nemzetfenntartó osztály megerősítésén kívül az erdők állapotának emelését is célozta.

Szerző részletesen ismerteti az idevonatkozó törvények rendelkezéseit, az új vadászati törvényt, az erdészeti igazgatás rendszerét, az erdei termékek árvédelme érdekében tett lépéseket, a belföldi magellátás biztosítását és a külföldről behozott fa forgalmának szabályozását.

KÜLÖNFÉLÉK

SZEMÉLYI HÍR.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Zsák Lajos* m. kir. főerdőmérnököt a miskolci m. kir. erdőigazgatóság kerületéből Szikszóról a m. kir. erdőigazgatósághoz Szegedre áthelyezte.

A Műegyetem bánya-kohó és erdőmérnöki karának ünnepélyes tanévmegnyitója.

A Műegyetem soproni fakultása október hó 18-án vasárnap délben tartotta ünnepélyes tanév megnyitóját, amelyet megelőzőleg *Glattfelder Gyula* dr. csanádi megyés püspök a Szent Imre Kollégium kápolnájában ünnepi misét és „Veni Sancte"-t mondott.

A megnyitón a kultuszminisztert *Molnár Andor* dr. miniszteri osztálytanácsos, Sopron városát *Sopronyi-Thurner Mihály* dr. polgármester, a vármegyét *Hőgyészy Pál* főjegyző, a pécsi Erzsébet tudományegyetem soproni evangelikus hittudományi karát *Karner Károly* dr. dékán, az Országos Bányászati és Kohászati Egyesületet *Róth Flóris* igazgató, a Budapesti Mérnöki Kamarát pedig *Henrich Viktor* képviselte.

A magyar Hiszekegy eléneklése után *Szabó Gusztáv* dr., a Műegyetem rektora nyitotta meg az ünnepséget. Beszédében hangsúlyozta, hogy a műegyetemi karok szorosan együtt dolgoznak egymással és a budapesti fakultások őszinte szeretettel támogatják a soproni kar munkáját, amely fokozott tudást és erős erkölcsi alapokat kíván sokoldalú felkészültséggel útrabocsátott hallgatóságától.

Az ifjúsági énekkar pompásan összetanult énekszáma után *Széki János* dékán tartotta meg nagyhatást kiváltó székfoglalóját „*A fémes anyagok*" címmel. Beszámolójában kitért mindazokra az eseményekre, amelyek a fakultással kapcsolatban történtek. Megemlítette, hogy a hallgatók tanulmányi előmenetele örvendetes módon *határozott fejlődést* mutat, amit a legutóbb életbeléptetett tanterv szerinti kilencedik szemeszternek a beiktatása előreláthatólag még növelni fog.

Az elmult évben a kar 7482 pengőt fordított diákjóléti célokra, amiben Sopron városa 4000 pengő hozzájárulással vett részt. Ezért a nemesszívű gesztusért külön is hálás köszönetet mondott a polgármesternek.

A kar hallgatóinak száma 220, tehát hatvannal több, mint az elmult évben. Különösen feltünő a kohómérnöki szakokra beiratkozott hallgatók számának nagymérvű emelkedése (amely az első évfolyamon az erdőmérnök-hallgatók számát is meghaladja), ami az ország iparosításával kapcsolatban a végzett kohómérnökök gyors és jó elhelyezkedésében leli magyarázatát.

A szép ünnepség a Himnusz eléneklésével ért véget.

Munkaügyi perek.

(A kir. Kúria jogerős ítéletei.)

1. A nyugdíjazás után 14 év mulva nem lehet kifogásolni az áthelyezést.

Egyik nagybirtok főintézője, aki eredetileg, mint *erdőtiszt* teljesített az uradalomban szolgálatot, egészségi okokból maga kérte felmentését és nyugdíjazását. Közvetlen a nyugdíjazatatása előtt már két év óta mint gazdasági főintéző szolgált, a nyugdíjazáskor is ebben a beosztásban és rangban volt, a szabályzat értelmében tehát azt a nyugdíjat igényelhette, amit az a mezőgazdasági főintéző részére megállapít. Ezt megkapja. *Néhány év múlva pert indított nyugdíjának felemelése iránt azon a címen, hogyha nem helyezték volna át a mezőgazdasági szolgálatra, mint erdőtiszt, nagyobb nyugdíjat élvezne.* Végső fokon a *Kúria* hozott ítéletet az ügyben és a keresetet *elutasította.*

Indokolás: Az uradalom nyugdíjszabályzata, de a csehszlovák törvény szerint is a nyugdíj a nyugdíjazáskor tényleg teljesített szolgálat szerint jár s annak összege attól a rangtól és szolgálati osztálytól függ, amelyben a nyugdíjas a nyugdíjazáskor volt. Annak idején a főintéző a mezőgazdasági szakba történt áthelyezése ellen nem tiltakozott, ezt a szolgálatot fenntartás nélkül ellátta és az ezzel az állással járó, az erdészeti hasonrangú tisztekénél nagyobb illetményeket felvette, tehát nyugdíjaztatása után csaknem 12 év mulva magasabb nyugdíj elérhetése végett már nem kifogásolhatja, hogy 14 év előtt az erdészeti szakról a mezőgazdasági szakra lett állandó szolgálatra áthelyezve. Ezekre figyelemmel, felesleges annak megállapítása, hogy az erdészekre vonatkozó új nyugdíjszabályzat érvénybe lépett-e, vagy csak tervezet maradt. (P. II. 501/1936 Totth).

2. Mikor lehet szokásjog alapján nyugdíjat követelni.

Egy humánus gondolkodású nagybirtokos a hosszabb ideig szolgálatot teljesített alkalmazottait nyugdíjban, vagy kegydíjban részesítette. Az uradalomnak *nem volt nyugdíjalapja* s az el-

öregedés, betegség, vagy baleset következtében munkaképtelenné vált alkalmazottaknak végelbánásban részesítése *szokásjogon alapult*. A nagybirtokos halála után örökösei is tiszteletben tartották elődjük elhatározását s ma az uradalomnak 84 alkalmazottja élvez nyugdíjat, vagy kegydíjat.

Az egyik gazdasági alkalmazott, akit elbocsátottak állásából, *pert indított* évi 600 pengő nyugdíj és a felmondási illetmények megfizetése iránt.

A járásbíróság *elutasította* a keresetet. A törvényszék *helyt adott* annak és *megítélte a nyugdíjat*. A *Kúria* feloldotta az ítéletet és a törvényszéket további eljárásra *s új ítélet hozatalára utasította*.

Megokolás: A felperes kárigényének nincs jogszerű alapja. Ugyanis nincs olyan jogszabály, amely a munkaadót arra kötelezné, hogy azt az alkalmazottat, akit meghatározott idejű szolgálat után nyugdíj illetne meg, a nyugdíjjogosultság megszerzéséig szolgálatában megtartsa. Az 1900. évi XXVII. t.-c. 14. §. szerint pedig, ha a felek a szolgálati szerződésben másként meg nem állapodtak, a birtok eladása, vagy a birtokos személyében beállott változás esetén még a határozott időre kötött szerződés is felmondható, méginkább a határozatlan időre szóló szerződés. Nincs tehát súlya annak, hogy az alperes örökösök jogelődje,vagy maguk az alperesek nyugdíjfizetésre ígéretet tettek-e a felperesnek, mert nyugdíjalap, nyugdíjszabályzat hiányában a felperes akkor is csak a szokásos feltételek fennforgása és beállta esetén igényelhetne nyugdíjat. Irányadóul a nyugdíjjogosultságnak csak azok a feltételei szolgálhatnak, amelyek megfelelő gyakori alkalmazás folytán a néhai földbirtokos gazdaságában szokásossá váltak, ellenben abból, hogy a néhai az egyik vagy másik gazdasági alkalmazottját esetleg a szokásosnál kedvezőbb elbánásban részesítette, a felperes jogot nem származtathat. Nyugdíjigényének elbírálásánál ügydöntő, hogy miben állott az a szokás, a néhai milyen feltételek mellett — s különös feltételek hiányában — általánosságban mennyi szolgálati idő eltöltése után részesítette a felperes állásához és munkaköréhez hasonló állást és munkakört betöltő alkalmazottjait és minő mérvű nyugdíjban. Minthogy az említett tények tisztázása nélkül a per érdemben el nem bírálható, a kir. Kúria a fellebbezési bíróság ítéletét feloldotta és a rendelkező rész szerint határozott. (P. II. 1476/1936. Totth).

3. *Nincs nyugdíjra igénye az özvegynek, ha férje a fegyelmi eljárás elől a halálba menekül.*

Egy vállalat pénztárosa 1929. év nyarán *különböző szabálytalanságokat követett el, majd öngyilkos lett*. Az intézet igazgatósága rovancsolást rendelt el, amely alkalommal a pénzszekrényben mindössze *néhány darab kétfillérest találtak*. A pénzhiány 11.000 pengő volt, ebből 7900 pengő valóságos pénztári hiány. Az eljárás lefolytatása után az özvegy részére *beszüntették* a javadalmazás folyósítását. Az öngyilkos pénztáros özvegye, miután férje *nyugdíjjogosult* volt, *pert indított* a vállalat ellen. A járásbíróság, mint munkaügyi bíróság, *megállapította* a követelés jogosságát. A törvényszék *elutasította* azt.

Végső fokon a *Kúria* hozott ítéletet az ügyben és *jogerőre emelte a törvényszék elutasító ítéletét.*

Indokolás: A fellebbezési bíróság azt állapította meg, hogy a hiányzó összeget a felperes férje tulajdonította el; azonban midőn a revizorok munkájukat meg akarták kezdeni, a pénztárszekrény tárva-nyitva volt, nem tekinthető tehát kizártnak, hogy a hiányzó összeget egészben, vagy részben más tulajdonította el. Ezzel szemben tény, hogy a felperes férje a pénztárkönyv 52. bevételi oldalán eszközölt bejegyzéseket közvetlenül öngyilkossága előtt vezette be, jóllehet, ezeket az összegeket már korábbi időpontokban fizették le kezéhez és hogy a 52. oldal kiadási rovata szerint 2000 pengőt vett fel jutalék címén a pénztárból, holott ehhez joga nem volt. A nyugdíjszabályzat 10. §. *c)* pontja értelmében a nyugdíjra való jogosultság megszűnik, ha az alkalmazott a szolgálati utasítás alapján fegyelmileg tiltatik el a hivatalától. Az utóbb említett tények miatt pedig hűtlen kezelés, a bizalommal való visszaélés, a munkaadó üzleti érdekeinek veszélyeztetése forogván fenn, az alperesnek kétségkívül jogában állott volna a felperes férjét fegyelmi úton büntetésként a szolgálatból elbocsátani. Minthogy az öngyilkosságával maga tette lehetetlenné a fegyelmi eljárás megindítását és lefolytatását, jogi kihatásában úgy kell venni, mintha az alperes intézet fegyelmi jogát vele szemben tényleg gyakorolta volna. A nyugdíjszabályzat 14. §. *d)* pontja értelmében pedig az özvegynek nyugdíjra nincs igénye, ha férje a szolgálatból elbocsáttatott és így nem sértett anyagi jogot a fellebbezési bíróság azzal, hogy a felperest az özvegyi nyugdíj iránti keresetével elutasította. (P. II. 2758—1936. Totth.)

4. A valorizált nyugdíj leszállítását is lehet kérni, ha a birtok jövedelme a birtokos hibáján kívül csökkent.

Egy földbirtokos 1929. november 1-én megállapodást kötött nyugalmazott főintézőjével, hogy nyugdíját *pénzromlás esetén is* a megállapodáskor érvényes pengő értékének megfelelően, *valorizálva* tartozik fizetni. A földbirtokos uradalmait e szerződés kötésekor 300.000 pengő adósság terhelte, amely összeg az 1933. év végéig több, mint kétszeresére emelkedett. A nagybirtokos ekkor megállapította, hogy köz- és magántartozásai (nyugdíjak, kegyúri terhek, adóhátralék, örökösödési illeték, kamatok, stb.) *évi 100.000 pengőt tesznek ki*, birtokának bruttó hozadéka pedig csak *évi 40.000 pengő*. Ennek megállapítása után *pert indított* a főintéző ellen *nyugdíj leszállítása* iránt.

Az alsó bíróságok *elutasították* a keresetet. A *Kúria* ítélete kifejti, hogy a szerződések teljesítésénél *a gazdasági lehetetlenülésre* vonatkozó jogszabály *a nyugdíjjárandóság tekintetében is irányadó*. Nemcsak az ítélettel, vagy bírói egyezséggel, hanem a perenkívül megállapodott járadék tekintetében is kérni lehet a szolgáltatás mennyiségének megváltoztatását, ha a körülmények, melyek alapján a felek annak idején a megállapodást kötötték, *lényegesen módosultak*. Még ha a nyugdíjat megállapító jogügyletben az általános gazdasági körülményekre, vagy a földbirtok jövedelmezőségére s a nyugdíjat szolgáltató anyagi helyzetére nem történt is kifejezett utalás, a nyugdíj mérvére vonatkozó meg-

állapodások *feltételezik a gazdasági viszonyok szabályszerű életrendjét.* Ha tehát ez a feltevés megdől és a nyugdíjszolgáltatás értékének emelkedése mellett az adós gazdasági helyzetében *annak hibáján kívül, az általános gazdasági körülmények folytán előre nem látott olyan mélyreható változás állott be, amelynél fogva a szerződésnek eredeti mértékű teljesítése a kötelezett félre elviselhetetlen terhet róna, akkor a földbirtokos által fizetendő átértékelt nyugdíj leszállításának helye lehet.* Mindezek alapján a kir. Kúria *feloldja* a fellebbezési bíróság ítéletét és további tárgyalást és *új határozat hozatalát rendeli el.*

Indokolás: A fellebbezési bíróság megállapította, hogy a nyugdíjszerződés kelte (1929. november 1.) után a földbirtokos vagyoni állapotában rendkívüli változás állott ugyan be, mert vagyona és jövedelme nagymértékben csökkent, adóssága pedig több, mint a kétszeresére emelkedett, de vagyoni romlását súlyos gondatlanságával önmaga okozta. A kir. Kúria szerint azonban a fellebbezési bíróság a tényállításokkal érdemileg nem foglalkozott és azt, hogy a felperes nem az általános gazdasági válságból kifolyó tényezők hatása folytán, hanem csaknem kizárólag gondatlan és szakértelemnélküli gazdálkodása következtében jutott jelenlegi válságos helyzetébe, anélkül állapította meg, hogy a perben álló felek a gazdálkodás kérdésében nyilatkoztak volna, vagy ezt a per adatai támogatnák. Minthogy a tényállás a tárgyalás és bizonyítás egész tartalmának szorgos méltatásával állapítandó meg, ennek pedig a fellebbezési bíróság eleget nem tett, az ügy nem bírálható felül, a hiány pedig nem pótolható. Ezért a kir. Kúria a fellebbezési bíróság ítéletét felodotta. (P. II. 2903/1936. Totth.)

5. Ha a földbirtokos megbocsátja a gazdatiszt nugdíjaztatása előtt annak szabálytalanságait, úgy köteles a nyugdíjat megfizetni.

Egy nagy uradalom jószágigazgatója *a birtokos tudtával és kifogásolása nélkül éveken át tanusított olyan magatartást, amelyet a munkaadó utólagosan mégis, mint a szolgálati hűség rovására esőt, a nyugdíj megvonására érvényesített* és annak folyósítását beszüntette. A jószágigazgató *pert indított.* A keresetnek *mindhárom bírói fórum helytadott.*

A *Kúria* ítéletének indokolása kifejti, hogy a már nyugdíjazott gazdatiszt nyugdíja is megvonható érdemtelenség címén olyan okokból, amelyek miatt, ha még szolgálatban van, azonnali hatállyal el lehet bocsátani, de amelyek csak a nyugdíjazás után jutottak a birtokos tudomására. Azonban az ilyen nyugdíjmegvonásra is alkalmazni kell az 1900. évi XXVII. t.-c. 18. §-t, amely szerint a birtokos az elbocsátási okot annak a tudomásárajutástól számított 30 napon túl nem érvényesítheti és azt az általános magánjogi szabályt, hogy olyan elbocsátási okot sem lehet érvényesíteni, amelyről a birtokos előbb tudott, de azt megbocsátotta. Jelen esetben a tényleges elbocsátást a birtokos csupán az 1934. évi június 4-én beadott előkészítő iratában a per során közölte a jószágigazgatóval és saját eskü alatti vallomása szerint 1933. december elején kijelentette a nála búcsúlátogatást tevő felperes előtt, hogy nyugdíját meg fogja kapni. Ezzel a kijelentésével pedig mindazokat az elbocsátási okokat, amelyekről tudomása volt, megbocsátotta.

A gazdaság ügyvitelének rendjét illetőleg a földbirtokos az igazgatással, kezeléssel és ellenőrzéssel járó teendők ellátása végett külön ágazatokra tagozódó szervezetet tartott fenn, amelynek keretében a gazdasági javak mennyiségének, változásainak, az egész gazdasági élet eseményeinek nyilvántartásával foglalkozó számtartóság és központi iroda a folyó ügymenetről rendszeres könyvvitellel állandóan világos képet adott. A bevételek és kiadások közt a könyvelőség forrásuk és felhasználásuk megjelölésével időrendben feltüntette a jószágigazgatónak mindazokat a pénzfelvételeit és terménybeszolgáltatásait, amelyeket a birtokos a perben kifogásolt. A jószágigazgató szolgálati hűségének a rovására panaszolt eljárások és cselekmények ugyanis, mint: nagyobb összegű előlegek felvétele és kamatmentes élvezése, a tárolt termények árának kedvező időpontban utólagos elszámolása és jóváíratása, a dohánymüvelés feles hasznának egyenlőtlen megosztása és a központi iroda részletes elszámolása alapján folyósított jutalék elfogadása, pontosan kitünnek a jószágigazgató folyószámlájának tartalmából és a könyvelési tételek fedezeti okmányaiból. A folyószámla mutatja, hogy a felek kölcsönös követelési és tartozási viszonyában a pénz és értékátadások és átvételek nem votlak fiktiv számadással elleplezve, áltételekkel elpalástolva, hanem a valóságot mindenben fedő számtételekkel híven és a jószágigazgató eljárásainak nyílt feltárásával szerepeltek a könyvvezetésben. A mindenkori tényleges helyzetnek megfelelő könyvelési hűség lehetővé tette, hogy az alperes földbirtokos gazdasági háztartásának időnkénti áttekinttése kapcsán a jószágigazgatónak a gazdasági üzemet érintő magatartásáról is képet alkothasson és minden egyes ténykedéséről tudomást szerezzen.

Mégha tehát a nyugdíjmegvonás alapjául szolgáló, de a földbirtokos előtt régebben is ismert ténykedések a rögtöni hatályú elbocsátás törvényes okait netán kimerítenék is, ezeknek az 1900:XXVII. t.-c. 18. §-ában meghatározott 30 napi határidő után történt érvényesítése nyilvánvalóan elkésett. Ehhez képest a felperes jószágigazgató a megszerzett nyugdíjigényt el nem vesztette s így a fellebbezési bíróság marasztaló ítélete az anyagi jognak megfelel. (P. II. 661/1936. Gallia.)

6. A terménytartozás nem esik a gazdavédelmi rendelkezés alá.

A védett gazdaadós kötelezettségére nézve *elvi jelentőségű* ítéletet hozott a budapesti Ítélőtábla *Móritz*-tanácsa.

A tényállás szerint egy füzesabonyi lakos *földet adott el* egy ottani kisbirtokosnak. A szerződés szerint a vételárat, valamint a hátralékot is *terményfizetésben* állapították meg. Mivel azonban a vevő az esedékesség idején nem fizetett, hitelezője pert indított ellene *az egész hátralékos termény* megfizetése iránt. Az egri járásbíróság *elutasította* a keresetet azzal az indokolással, hogy a kisbirtokos *védett gazdaadós*, tehát csak a gazdavédelmi rendeletben megállapított *mérsékelt fizetésekkel* tartozik. A törvényszék *megváltoztatta* a járásbíróság ítéletét és *kötelezte az adóst az egész hátralékos terménymennyiség megfizetésére, azzal, hogy ingó dolog szolgáltatásával tartozik nem pénzzel, ennek a behajtása pedig nem esik a gazdavédelmi rendeletben foglalt korlátozások alá.*

A felülvizsgálati eljárás során a budapesti *kir. Ítélőtábla* elé került az ügy, amely *vitéz Móritz* Ernő ítélőtáblai tanácselnök

elnöklése mellett dr. *Jakabfalvay* Zoltán táblabíró előadása után helybenhagyta *a törvényszék ítéletét.*

Indokolás: Mivel a kereset terménynek természetbeni szolgáltatására, tehát szorosan véve nem pénzbeli szolgáltatásra irányul, a követelés nem esik a gazdavédelmi rendelet végrehajtási korlátozása alá. Az ingatlanforgalmat akadályozó s így közvetve az ingatlanok értékét is hátrányosan befolyásoló megkötöttségek szűk korlátok közé szorítása közérdek s úgy ez a szempont, mint a méltányosság is amellett szól, hogy az ingatlan vételára, az eladó követelésének behajtása ne válljék bizonytalanná, viszont az eladott ingatlan hasznait élvező és telekkönyvi tulajdont szerzett vevő a vételár hátraléknak pontos törlesztésére szoríttassék.

7. A személyhez kötött életjáradék a halállal megszűnik.

Egy nagybirtokos végrendeletében úgy intézkedett, hogy egyik hűséges alkalmazottja *élete fogytáig* havi 300.— korona illetményt kapjon. A földbirtokos halála után örökösei a végrendeletnek pontosan eleget tettek és fizették a járadékot. Midőn az alkalmazott néhány év mulva meghalt, felesége, aki nem kapta tovább az illetményt, *pert indított* a beszüntetett életjáradék megfizetése iránt. Keresetét arra alapította, hogy férje 44 éves korában halt meg és így nem tudta gyermekeit felnevelni. A keresetet *mindhárom bírói fórum elutasította.*

A Kúria ítéletének indokolása szerint a végrendelet nem tartalmaz intézkedést arra vonatkozólag, hogy a járadék a kedvezményezett halála után másnak is fizetendő, hanem kifejezetten csak az ő élettartamára rendeli a fizetést, elhalálozása után pedig az örökösök járadékfizetési kötelezettsége megszűnt. Nem szolgálhat marasztalás alapjául az a tényköriilmény sem, hogy a járadék élvezője korai elhalálozása miatt nem tudta gyermekeit felnevelni, mert a járadékszolgáltatás tartama az ő korától és életviszonyaitól függetlenül, élettartamához volt kötve és ennek következtében arról szó sem lehet, hogy az alperesek, az ő magatartásuktól függetlenül bekövetkezett elhalálozás miatt — kár okozása nélkül — kártérítéssel tartoznak. Alaptalanul hivatkozik a felperes a méltányosságra is, mivel a szembenálló felek vagyoni viszonyaiban mutatkozó aránytalanság egymagában marasztalás alapjául nem szolgálhat, azonfelül pedig az özvegy olyan jogalapot, amelynek alapján az elhúnyt férje által élvezett járadék reá, illetve az általa eltartott kiskorú gyermekekre valamely részében ki lenne terjeszthető, nem mutatott ki. (P. I. 2149/1936. Jakab.)

8. A közjegyzői hagyatéki tárgyalás díja az OFB hozzájárulása nélkül is betáblázható az ingatlanra.

Egy hagyatéki tárgyalás alkalmával az eljáró kir. *közjegyző* díjait az örökösök *nem fizették ki*, mire a közjegyző *telekkönyvi bekebelezést* kért a hagyatékot tevő ingatlanokra. A járásbíróság *elrendelte* a bekebelezést, ami ellen az örökösök *felfolyamodást* jelentettek be. A törvényszék *töröltetni* rendelte a telekkönyvben a már megtörtént feljegyzést. A közjegyző további felfolyamodást terjesztett a *Kúria* elé, amely a törvényszék ítéletét *megváltoz-*

tatva, az elsőfokban eljárt telekkönyvi hatóságnak a jelzálogjog bekebelezését elrendelő végzését hagyta helyben.

Indokolás: A kir. közjegyzőnek hagyatéki tárgyalási díja és költsége az 1894:XVI. t.-c.-ben előírt hivatalos eljárással kapcsolatban felmerült olyan díj és költség, amelynek a hagyatékhoz tartozó ingatlanokon történő telekkönyvi biztosítását a 6800/1935. I. M. számú rendelet a bíróság kötelességévé teszi abban az esetben, ha az még kifizetve nincs és ha annak telekkönyvi biztosítását a kir. közjegyző kéri. Erre a rendelkezésre figyelemmel a ki nem fizetett hagyatéki és tárgyalási díjnak telekkönyvi biztosítása oly esetben sem tekinthető kizártnak, amidőn a hagyatéki ingatlan az 1920:XXXVI. t.-c. 76. §-ának 2. bekezdésében foglalt jogszabályok oltalma alatt áll. Mert bár ugyane törvény 71. §-a a kir. közjegyző hagyatéki tárgyalási díját és költségét nem sorolja fel azok közt a tartozások között, amelyekkel az ily oltalom alatt álló ingatlanok az Országos Földbirtokrendező Bíróság, vagy az általa kijelölt hatóság hozzájárulása nélkül is megterhelhetők. Ámde pusztán ebből a tényből a közjegyző hagyatéki díjai telekkönyvi biztosításának ily ingatlanok tekintetében való kizártságára okszerűen következtetés azért nem vonható, mert az a rendelkezés, amely a ki nem fizetett közjegyzői hagyatéki tárgyalási díjnak a hagyatéki ingatlanokon történő telekkönyvi biztosítását a bíróság kötelességévé teszi, alapot nyujt annak az álláspontnak az elfoglalására, hogy a törvényhozó e biztosítást az 1920:XXXVI. t.-c. 76. §-ának 2. bekezdésében foglalt jogszabályok oltalma alatt álló ingatlanokra vonatkozóan sem kívánta kizárni, sem azoknak a földbirtokrendező hatóságoknak előzetes hozzájárulásától függővé tenni, amelyeknek hatásköre sem e díjak és költségek összegszerűségének megállapítására, sem arra nem terjed ki, hogy azokkal az örökhagyó közvetlen jogutóda esetleg harmadik személy terhelhető-e. (Pk. V. 5069/1936. Hutás.)

9. Gazdasági cseléd az, aki munkaerejét határozott időre kizárólag a munkaadó gazdasága részére köti le.

Egy apátfalvai földmíves megállapodást kötött a falujabeli birtokossal, hogy *50 hold földet 3 fiával együtt meg fog munkálni a termés ¼ részéért.* A szerződés úgy szólt, hogy negyedes szolgálata 1934. év szeptember havában kezdődik meg és az 1935. évi kukoricatermés betakarításával jár le. A szerződés tartama alatt a földmíves különböző munkákat is végzett a birtokos részére, éspedig annak utasítása alapján. 1934. telén szánkóval Makóra kellett mennie, amely úton lovai egy, a hátuk mögül felbukkanó szán gyors előzésétől megbokrosodva, a gyeplőt elszakították és *a szánt az útszéli fához utötték.* Az darabokra törött és a földmíves az árokba esve, *súlyos sérüléseket szenvedett.* Felgyógyulása után *pert indított* a földbirtokos ellen havi 60 pengő járadék, vagy 6000 pengő megfizetése iránt azon a címen, hogy a birtokos őt *mint gazdasági cselédjét* nem biztosította baleset ellen az Országos Gazdasági Munkáspénztárnál, tehát kártérítéssel tartozik neki.

Végső fokon a *Kúria* elé került az ügy, amely megállapította, hogy a felek között az 50 hold földnek a termés ¼ része fejében

leendő megművelése tekintetében létrejött szerződésen alapuló jogviszonyt *nem lehet szolgálati viszonynak tekinteni, mert abban a szolgálati viszonyra jellemző lényeges ismertetőjelek fel nem találhatók.* Ugyanis gazdasági (külső) cseléd az, aki szerződéssel arra kötelezi magát, hogy valamely gazdaságban *személyes és folytonos szolgálatokat teljesít bérért, legalább is egy hónapon át.* Eszerint gazdasági cselédnek csak azt lehet tekinteni, aki munkaerejét a szerződésben *meghatározott időre kizáróan a munkaadó gazdasága részére köti le,* mert enélkül a kötelezettségként vállalt személyes szolgálatok folytonosságáról nem lehet szó. Arra pedig, hogy a felperes egész munkaerejét kizárólagosan az alperes gazdasága részére kötötte le és hogy ekként az alperes részére személyes és folytonos szolgálatok teljesítésére kötelezte magát, a perben semminő adat sem merül fel. *Gazdasági cseléddel a szolgálati szerződést évek, hónapok, hetek, vagy napok határozott számában kifejezhető szolgálati időre kell megkötni. A törvény idevonatkozólag kimondja, hogy tilos és semmis a szolgálati szerződés, ha a szolgálati időt évek, hónapok, hetek, vagy napok határozott számában kifejezni nem lehet.* Nyilvánvaló tehát hogy a szolgálati időnek ekként meghatározását a törvény a gazdasági cseléddel kötött szolgálati szerződés *mellőzhetetlen feltételének tekinti.* A felperes pedig Apátfalva község előljárósága előtt maga adta elő, hogy családjával együtt a negyedes szolgálata az 1934. év szeptember hónapjától az 1935. évi kukoricatermés betakarításáig tartott, amiből következik, hogy szolgálati ideje *nem volt megállapítva* s így a felek szerződését már emiatt sem lehet gazdasági cseléddel kötött szolgálati szerződésnek tekinteni. Mindezek alapján tehát a kir. Kúria *a keresetet elutasítja.*

Indokolás: Jelent esetben az a tény, hogy a felperes a földet 3 fiával együtt munkálta meg, az bizonyítja, hogy a szerződés nem személyes szolgálatok teljesítésében, hanem több személy munkáját feltételező eredménynek a létrehozásában állott, ez pedig egymagában is ellene szól annak, hogy a felek között létrejött jogviszony szolgálati viszonynak tekinthessék. A megmunkált 50 hold föld termésének egynegyed része olyan szolgáltatás volt, amely nem a vállalt munka elvégzésére fordított időtartamához igazodott és nem is egyedül a felperesnek és fiainak munkájától, hanem jelentős részben a gazdálkodás eredményét befolyásoló, az összetermés mennyiségére kiható egyéb tényezőktől függött. Ebből következik egyúttal, hogy a gazdálkodás eredményének a kockázatát az alperessel együtt a felperes is viselte. Mindezeknél fogva az alperes nem volt köteles a felperest, mint gazdasági cselédjét az Országos Gazdasági Munkáspénztárnál baleset-biztosítására bejelenteni és utána járulékokat fizetni, ennek elmulasztása miatt tehát kártérítéssel nem tartozik. Végül az a körülmény, hogy a baleset előidézésében magának a felperesnek a gondatlansága is közrehatott, kizárja azt, hogy az alperes birtokos méltányosság alapján kötelezhessék kártérítés fizetésére. (P. I. 1346/1936. Jakab.)

Fa- és építési anyagok tájékoztató árai november hónapban.

I. FAÁRAK

termelők és nagykereskedők közötti forgalomban:

A) Lombfaanyagok.

1. *Gömbfa m³-ként*

ab feladóállomás.

	Pengő
Tölgy	25—40
Tölgyfournier 45 cm felül	50—80
Bükk 30 cm felül	23—30
Gyertyán 25 cm felül	22—30
Kőris 40 cm felül	35—50
Jávor 30 cm felül	35—50
Szil	12—15
Éger	20—52
Nyár (gyufafa)	18—22
Nyár 50 cm felül	30—40
Kőris bognárfa 10 t vg.	280—290
Szil « 10 « «	200—240
Akác « 10 « «	300—320
Akácoszlop 10 t vg.	300—320

2. *Fűrészelt lombfaanyag*

m³-ként budapesti paritásban + forgalmi adó

	Pengő
Tölgy, merkantil, szélezetlen	100—110
Kőris, I. o.	110—130
Szil	—
Gyertyán jobb	90—100
Jávor I. o.	130—140
Éger, merkantil	90—120
Nyár	—
Hárs, merkantil	100—110
Bükk, gőzölt, I. o. szél.	110—120
Bükk, « I. o. szélezetlen	100—110
Bükk, gőzöletlen, «	—

3. *Tüzifa.*

A Faforgalmi Rt. által a termelőknek jan. hónapban 10.000 kg-ként fizetendő

átvételi árak pengőben

budapesti paritásban, I. osztályú áruért a következők:

	Hasáb	Hasított dorong	Dorong	Vékony dorong	Tuskó
Bükk 1934/35. évi	292	278	255	214	252
Gyertyán «	282	267	243	207	235
Cser, tölgy, kőris «	258	240	216	181	216
Egyéb keményfa «	244	230	206	171	206
Fenyő «	263	—	214	—	—
Lágy lombfa «	214	—	184	—	184
Hántolt cser, tölgy «	—	—	278	—	—

Belföldi tüzifaárak kisebb vételeknél, 10.000 kg-ként, pengőben, budapesti paritásban, mintegy 80 pengős fuvarral:

	1934/35. évi
Bükk, hasáb	350—354
« dorong	275—280
Gyertyán, hasáb	320—325
« dorong	280—290

	1934/35. évi
Cser és tölgy, hasáb	295—303
« « « dorong	260—266
Akác, hasáb	304—310
« dorong	290—295
Hántolt fa	336—345

(Nagyobb tételeknél a mennyiség, szállítási határidő és előleg szerint az árak megfelelően alacsonyabbak.)

Román tüzifaárak helyt leadóállomás, 10.000 kg-ként, pengőben:

	I. árkörzet	II. árkörzet
I. o. bükk, hasáb	270—310	315—340
Egyéb bükkfa	255—295	300—325
Tölgy, cser stb.	250—290	300—325
Hántolt tölgy	270—310	315—340

(Az árkörzetek beosztását lásd 1935. évi július—augusztusi lapszámunk III. jelzésű oldalán.)

4. Egyéb faanyagok:

	Pengő
Bükk keréktalp, drb	—
Kőris « «	32—34 f.
Nyirfarúd	1·80—2·— P
Tölgydonga, I-a, akója	3·20—5·80
« II-a «	—
I. o. tölgyparketta méret szerint	7—9
II. o. « «	6—8
I. o. bükkparketta	5·00—5·50
II. o. «	4·50—5·00

B) Fenyőfaanyagok.

6. Budapesti fenyőfa-detailárak m³-ként:

ab raktár

	Pengő
Válogatott lúcfenyő	110—120
I. oszt. áru 24 mm alapon	100—110
II. oszt. áru 24 mm alapon	84—90
III. oszt. áru 24 mm alapon	70—75
Léc, hosszú	72—74
Zárléc lúcfenyő	76—78
Faragott fa alapára	54—56
Fűrészelt fa 6 m-ig	72—75
Zsindely ezre, 18 collos	—

7. Import fenyőfaanyagok, nagybani árak m³-ként

ab magyar határ.

a) *Erdélyi áru:*	Pengő
Lúc, építő áru U. F. széles	82—84
Román IV. oszt. lúc széles A. F.	74—75
Román V. oszt. lúc, széles B. F.	62—64
Román V. oszt. jegenye széles Ta	42—45
Léc, zárléc Ia	47—48
Zsaluzó áru VI. o.	39—50
Faragott fa	32—34
Fenyőrúd 7—8 cm.	20—21
Fenyőrúd 9—11 «	28—29

b) *Osztrák áru:*
Helyt Budapesten

(Schilling + 13⅓ felár)	
Széles építési anyag	59·60
Keskeny « «	49·70
Léc, 4—6 m.	60·90

8. Faszén:

	Pengő
Belföldi I-a 10.000 kg.	480—500
Román faszén I-a	550—600
Retortaszén ab m. h. á.	650—730

II. ÉPÍTÉSI ANYAGOK ÁRAI:

Budapest ab gyártelep.

	Pengő
Égett agyagtégla ezre nagyméretű	38—42
kisméretű	30—33
1 q égetett mész	2·70-3·10
100 kg portlandcement kb.	5·20-5·90

Az „Erdészeti Lapok“ 1936. évi XI. füzetének
HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajtával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajtával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresleti hirdetéseknél 6 fill.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Adóügyekben előfizetőinknek díjmentesen szolgál felvilágosítással az Adó és Könyvvitel szerkesztősége, IX., Ferenc-körút 37 szám. Telefon: 32-2-60.

ERDEI, FEKETE-, LÚC-,

JEGENYEFENYŐT,

VÉKONY GÖMBFÁT

VEZETÉKOSZLOPOK

céljaira 7—8 méter hosszúságtól felfelé minden hosszban készpénzfizetés ellenében magas áron vásárolunk. Ajánlatokat kérjük

„UNA“ Faértékesítő rt., Budapest
V., Nádor-utca 21. Telefon: 27-8-59* szám alá

Pályamester, építőmesteri képesítéssel, nagy építési praxissal jelentkezik iparvasúthoz **üzemvezetőnek.** Gyors, erélyes, munkabíró szakember. Címe: Nespor Imre, Budapest, XIV., Szered-u. 6.

Szaktanácsadói teendőket, faértékesítést, stb. és minden az erdőgazdasággal kapcsolatos munkálatokat elvállal: *Barsi Nándor* ny. erdőtanácsos, Budapest, IV., Váci-utca 36, I. emelet 5. ajtó. Telefón: 1-896-93

Erdőbirtokosok és Fakereskedők Faforgalmi Részvénytársasága

Budapest, V., Alkotmány-utca 6.
az ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET székházában

Sürgönycím: **Faforgalmi.** Telefon: ***14-6-49.**

A M. Kir. Földmívelésügyi Miniszterium 65450/1933. és 65700/1933 számú rendeletei alapján állami ellenőrzés alatt működő vállalat.

Rendeltetése:

1. **A belföldi tüzifa megvásárlása,** megelőlegezése és átvételétől számított 14 napon belül teljes kifizetése.
2. **Bel- és külföldi tüzifának a fakereskedelem útján való értékesítése.**

Hántottfát, Tölgykérget,

előnyös áron, minden mennyiségben vásárol

Winter Herrmann Rt.

Budapest, Vilmos császár-út 72. Tel.: **11-2-69**

Versenytárgyalási hirdetmény.

(Kivonat)

A magyar királyi államvasútak igazgatósága 1936/1937. költségvetési évre szükséges 19.098 m³ műhelyi faanyag szállítására nyilvános versenytárgyalást hirdet.

Ajánlattevő a magyar királyi államvasútak 30.001/1913. sz. általános 54630/28. és 51526/1933. sz. különleges szállítási feltételeit valamint a Gy. 557/1675/1934. sz. műhelyi fák szabványait, valamint jelen versenytárgyalási hirdetményben foglalt feltételeket ismerni és magára nézve kötelezőknek elfogadni tartozik.

Az ajánlatot a szabályos ajánlati űrlap felhasználásával és a magyar királyi államvasútak igzgatóságától beszerezhető részletes hirdetményben foglaltak értelmében olyképp kell szövegezni, hogy az ajánlat mellékletei a kötlevél minden adatát és feltételét tartalmazzák.

Az aláírt ajánlatot *„Ajánlat a 49106/1936. sz. versenytárgyalási hirdetményben közölt műhelyi faanyag szállítására"* felirattal ellátott, sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva a magyar királyi államvasútak igazgatóságánál (VI., Andrássy-út 75., III., 336. sz.) *1936. november hó 17-én déli 12 óráig* személyesen vagy posta útján kell benyujtani. Ugyanezen a napon déli 12 óra 15 perckor fogjuk az ajánlatokat felbontani, mikor magukat igazoló ajánlattevők, vagy meghatalmazással ellátott képviselői jelen lehetnek.

A fentiektől eltérőleg kiállított ajánlat a közszállítás odaítélésénél nem jön figyelembe.

Bánatpénzül az ajánlat szerinti értéknek 2%-át *kell* az ajánlat benyujtásának időpontjáig — *letenni.*

Az ajánlattevő ajánlatával a tényleges döntés megtörténtéig 1937. évi január hó 30-ig kötelezettségben marad. A magyar királyi államvasútak igazgatósága az ajánlatok között az árakra való tekintet nélkül szabadon választhat.

Az ajánlattevő köteles ajánlatához *társadalombiztosítási tartozásairól* olyan kimutatást csatolni, mely *igazolja,* hogy a versenytárgyalási hirdetmény lejártát megelőző 6 hónapnál régebben esedékessé vált betegségi, öregségi, balesetbiztosítási járulékkal stb. nem tartozik.

Ajánlatot részmennyiség szállítására is lehet tenni. A nyertes ajánlattevő a biztosítékot a megrendelés vételétől számított 8 nap alatt köteles letenni.

Ajánlat tehető úgy belföldön termelt, mint külföldről származó faanyagra.

A faanyagok kizárólag csak az ajánlati űrlapon feltüntetett *máv. szertárba* a máv. vonalon önkezelési szállítási díjtétel alap-

ján bekalkulált fuvardíj mellett vasúti kocsiba *bérmentesen beszállítva* ajánlandók fel.

A megrendelő összes faanyagok szállítása a megrendelés kézhezvételétől számított 1 hónapon belül megkezdendő és lehetőleg egyenlő havi részletekben legkésőbb *1937. év október hó 31-ig* teljes mennyiségükben leszállítandók, illetőleg a magyar királyi államvasútaknak úgy minőségileg, mint mennyiségileg véglegesen átadandók.

A megrendelendő faanyagok a termelési helyen fognak E. III. osztályunk által előzetesen minőségileg megvizsgáltatni és az átadási helyként kijelölt *rendeltetési szertárban átvétetni.*

Az egységárak minden egyes tételű faanyagra külön-külön köbméterenként, a közölt szállítási módozatok figyelembevételével, *a rendeltetési szertárba bérmentesen beszállítva,* forgalmi adóváltsággal együtt adandók meg.

Szállító számlakövetelését a *vétlevél alapján* kiállított *számla* érkezésétől számított 30 nap alatt — ha pedig az összeg 100.000 pengőnél magasabb 60 nap alatt — fogjuk kifizetni, illetve folyósítani.

Versenytárgyalási hirdetmény.

(Kivonat.)

A m. kir. postavezérigazgatóság az alább felsorolt vörösfenyő keresztfák szállítására nyilvános versenytárgyalást hirdet. A szállítás költségei szabályszerűen biztosítva vannak.

150	drb	110	cm	hosszú	8×8	cm-es	vörösfenyő	keresztfa	165 f.-méter
620	„	115	„	„	8×8	„	„	„	713 „
1410	„	150	„	„	8×8	„	„	„	2115 „
60	„	160	„	„	8×8	„	„	„	96 „
60	„	170	„	„	8×8	„	„	„	102 „
2130	„	180	„	„	8×8	„	„	„	3834 „
670	„	200	„	„	8×8	„	„	„	1340 „
300	„	210	„	„	8×8	„	„	„	630 „
2380	„	260	„	„	8×8	„	„	„	6188 „
100	„	300	„	„	8×8	„	„	„	300 „

Összesen 15.483 folyóméter, 99.09 köbméter.

A szállítás megkezdésének ideje 1937 március 15.

A szállítás befejezésének ideje 1937 április 15.

Behozatali engedély és külföldi fizetési eszközök megszerzését a m. kir. posta nem vállalja.

A jótállás időtartama egy év.

Az aláírt ajánlatot sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva, a m. kir. postavezérigazgatóságnál (Budapest, I., Krisztina-körút 12. III. emelet 339. szám) 1936. évi december hó 9-én 10 óráig személyesen vagy posta útján kell benyujtani.

További részletes feltételek a m. kir. postavezérigazgatóságnál szerezhetők be.

6398/1936. szám. Sátoraljaújhely megyei város polgármesterétől.

Árverési hirdetmény.

Sátoraljaújhely város közönségének tulajdonát képező erdőnek a város határában fekvő Veresföld elnevezésű részében kijelölt 903 (kilencszázhárom) darab tövön álló 13—50 cm mellmagassági átmérőjű hagyástölgyfára, mely összesen mintegy 680 m^3 fatömeget képvisel, 1936. évi december hó 7. napján délelőtt 11 órakor Sátoraljaújhelyen, a városháza I. emelet 6. számú hivatali helyiségében írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverést tartok.

Kikiáltási ár: 12.600 P, azaz tizenkettőezerhatszáz arany pengő, melyen alul az árverés tárgyát képező fatömeg el nem adható.

Bánatpénz a kikiáltási ár 15%-a, vagyis 1890 ar. P, azaz egyezernyolcszázkilencven arany pengő, mely összeg a szóbeli nyilvános árverésen való részvétel esetén az árverési feltételek aláírása alkalmával az eljáró tanácsnok kezeihez fizetendő, zárt írásbeli ajánlat esetén az ajánlathoz a város pénztárába való befizetést igazoló nyugta csatolandó, vagy a 4260/1929. M. E. sz. rend. IV. mellékletének névjegyzékében felsorolt és az I. és II. curiába tartozó pénzintézetek valamelyike által kiállított garancialevelet, vagy betétkönyvet kell az árverést vezető tanácsnok kezeihez letenni, illetve a zárt írásbeli ajánlathoz csatolni.

A részletes árverési feltételek, valamint a szerződési feltételek hivatalom irattárában, valamint a sátoraljaújhelyi m. kir. Erdőfelügyelőségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Zárt írásbeli ajánlatokat legkésőbb 1936. évi december hó 7. napján, d. e. 10 óráig kell hivatalom iktatójához benyujtani.

Zárt írásbeli ajánlatokat csak az esetben veszek figyelembe, ha azok lepecsételt, zárt borítékban vannak, kívül: „Ajánlat a sátoraljaújhelyi hagyástölgyfa árverésére" felírással vannak ellátva, a megajánlott vételárat szóval és számjegyekkel tisztán és olvashatóan tüntetik fel és azt a kijelentést tartalmazzák, hogy az ajánlattevők az eladás tárgyát és az árverési, valamint a szerződési feltételeket ismerik és magukat azoknak alávetik és végül úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattévő neve, cége, lakhelye és postai címe pontosan megállapítható.

Erdészeti középiskolát végzett **kezelőerdész**, elsőrendű bizonyítványokkal, 13 éves gyakorlattal, 32 éves, elsőrendű munkaerő, hitbizományi birtokról, felmondatlan állásból az 1935. évi IV. tc. 308. §. alapján 1000 kat. holdig terjedő erdőgazdaság önálló kezelésére állást keres. *Nyugdíjas állásba juttatásért 2000 pengőt fizet.* Megkeresések Péterfay József főerdész intézőbizottsági elnök címén Kistápé, up. Vajta küldendők.

Versenytárgyalási hirdetmény.

(Kivonat.)

A m. kir. postavezérigazgatóság az alább felsorolt elsősorban hazai, esetleg külföldi származású oszlopok szállítására nyilvános versenytárgyalást hirdet.

Azok az ajánlattevők, kik a megajánlott oszlopok hazai származását az illetékes erdészeti hivatal bizonyítványával igazolják, a külföldi származású oszlopokat ajánló cégek ajánlataival szemben az ajánlatok elbírálásánál előnyben fognak részesülni.

Az oszlopok szállítási költségei szabályszerűen biztosítva vannak:

6000	drb	6.5	méter hosszú	tölgyfa oszlop
500	„	6.5	„ „	fenyőfa oszlop
9000	„	8	„ „	„ „
3000	„	10	„ „	„ „
1500	„	12	„ „	„ „
1000	„	14	„ „	„ „

A szállítás megkezdésének ideje 1937. évi március 15.

A szállítás befejezésének ideje 1937. évi május 30. Behozatali engedély és külföldi fizetési eszközök megszerzését a m. kir. posta nem vállalja.

A jótállás időtartama egy év.

Az egyes oszlopfajtákra vagy azok részlet mennyiségére külön-külön is lehet ajánlatot tenni.

Az aláírt ajánlatot sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva a m. kir. postavezérigazgatóságánál (Budapest. I., Krisztina-körút 12. III. emelet 339. sz.) 1936. évi december hó 10-én 10 óráig személyesen vagy posta útján kell benyujtani.

További részletes feltételek a m. kir. postavezérigazgatóságnál szerezhetők be.

Kisterenyei úrbéres és zsellérségnek 100 q. idei terméső, jó minőségű **csermakkja** van eladó. A makk azonnal szállítható és sürgősen eladó. Ajánlatokat kér a kisterenyei Úrbéresség, Kiss Endre községi főjegyző címen. *Kisterenye*, Nógrád megye.

15 éves erdőgazdasági és 5 éves kőbányászati gyakorlattal bíró **okl. erdőmérnök** állást vagy megbízatást keres. Megkereséseket a kiadóhivatal továbbít.

Vadőr mindenféle vadtenyésztésben jártas, szerény igényű, 37 éves, állást keres. XI. ker., Baraczkos-út, Bacsik villa, **Budapest.**

Az „Erdészeti Lapok" 1936. évi XI. füzetének tartalma:

(Inhalt. — Sommaire. — Contents.)

Krónika. — *(Chronik. — Chronique. — Chronicle.)* 927

Béky Albert: Erdőgazdasági üzemtervünk fejlesztése. — *(Entwicklung der forstlichen Wirtschaftspläne. — Développement des plans d'aménagement des forêts. — Development of forest working plans.)* 944

Fodor Gyula: Erdősítés az Alföld homokterületein a talajjellegző növényzet, talajszelvény-vizsgálatok és a talajvíz nívóváltozásainak figyelembevételével. Befejezés. — *(Sandaufforstung auf dem Alföld unter Berücksichtigung der Bodenflora, der Bodenprofiluntersuchungen und der Änderungen des Bodenwasserspiegels. — Le boisement des sables de la Grande Plaine suivant les enseignements de la flore caractéristique du lieu, des recherches relatives au profil du sol et des fluctuations du niveau des eaux souterraines. — Sand afforestation on the Hungarian Great Plain respecting the soil flora, the testing of soil profiles and the alterations of the soil water surface.)* 953

Horváth Károly: A vadkárról. — *(Über den Wildschaden. — Sur les dégâts de gibier. — Damage by game.)* 975

Egyesületi közlemények. — (Vereinsnachrichten. — Nouvelles de l'Association. — Society notices.) — Jegyzőkönyv az Országos Erdészeti Egyesület igazgatóválaszmányának 1936. évi október hó 9-én tartott üléséről. — Írói tiszteletdíjak 979

Irodalom. — (Literatur. — Bibliographie. — Literature.) — A magyar erdészeti irodalom könyvészete 1934-ig. I. kötet (M.) — *Weber—Schoenichen:* Das Reichsnaturschutzgesetz (F. M.) — Külföldi lapszemle 982

Különfélék. (Verschiedenes. — Divers. — Assorted.) Személyi hírek. — A Műegyetem bánya-, kohó- és erdőmérnöki karának ünnepélyes tanévmegnyitója. — Munkaügyi perek 1001

Fa- és építési anyagok tájékoztató árai 1936 november hónapban. — *(Holz- und Baumaterialpreise im November 1936. — Prix du bois et des matériaux de construction en novembre 1936. — Prices of wood and building materials in November of 1936.)* 1010

Hirdetések. *(Anzeigen. — Annonces. — Advertisements.)* . . . . . I—VI

Melléklet: — *(Beilage. — Supplément. — Supplement.)* Az új erdőtörvényjavaslat felsőházi tárgyalása. 1 rész. — *Verhandlung des neuen Forstgesetzentwurfes im Oberhaus. 1. Teil. — Débats au Sénat sur le projet de la nouvelle loi forestière. 1re partie. — Proceedings in the Upper House about the legislative proposal of forests. 1st part.*

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest. (Felelős: Győry Aladár igazgató.)